

BÜRSTNER

---

# Gebruiksaanwijzing



✓ Copa



### **Aan de gebruiker van dit handboek ...**

Onze medewerkers feliciteren u met uw nieuwe camper. U heeft een hoogwaardig voertuig aangeschaft, waarvan u veel plezier zult hebben.

Gelijk bij de overname krijgt u van de Bürstner-dealer een gedetailleerde instructie voor alle belangrijke functies, zodat u uw camper altijd correct en vooral eenvoudig kunt bedienen en gebruiken.

Als permanente begeleider voor het beantwoorden van vragen over uw camper staan u dit handboek, de gebruiksaanwijzing van de fabrikant van het basisvoertuig en de gebruiksaanwijzingen van de fabrikanten van de apparatuur ter beschikking.

### **Voor het begin van de eerste rit**

Gebruik dit handboek niet alleen als naslagwerk, maar maak u er grondig mee vertrouwd.

Vul de garantiekaarten voor de inbouwapparatuur en de speciale uitvoeringen in de afzonderlijke gebruiksaanwijzingen in en stuur de garantiekaarten op naar de fabrikanten van de apparatuur. Daarmee verzekert u zich van uw recht op garantie voor alle apparatuur.



<b>1</b>	<b>Inleiding .....</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>Camper opstellen .....</b>	<b>33</b>
1.1	Algemeen.....	6	6.1	Handrem .....	33
1.2	Milieu-instructies.....	6	6.2	Oprijblokken .....	33
			6.3	230-V-aansluiting.....	33
<b>2</b>	<b>Dichtheidsgarantie .....</b>	<b>9</b>	<b>7</b>	<b>Wonen.....</b>	<b>35</b>
2.1	Bürstner-garantievoorwaarden.....	9	7.1	Deuren .....	35
2.2	Bewijs controle op lekkage.....	11	7.2	Hor aan schuifdeur en achterklep (speciale uitvoering) .....	35
2.2.1	Voertuiggegevens .....	11	7.3	Ventilatoren.....	36
2.2.2	Controle op lekkage (bewijsstukken) .....	12	7.4	Verduistering bestuurderscabine (speciale uitvoering) .....	36
			7.5	Tafel.....	37
			7.6	LED-lichtbalken.....	38
			7.7	Mobiele lamp (speciale uitvoering).....	38
			7.8	Dubbele zitbank ombouwen om op te slapen (speciale uitvoering) .....	39
			7.9	Hef-slaapdak (speciale uitvoering) .....	41
			7.10	Peesprofiel voor zonnezeil (speciale uitvoering) .....	44
<b>3</b>	<b>Veiligheid.....</b>	<b>13</b>	<b>8</b>	<b>Gasinstallatie .....</b>	<b>45</b>
3.1	Brandveiligheid .....	13	8.1	Algemene instructies.....	45
3.1.1	Voorkomen van brand.....	13	8.2	Gasfles .....	46
3.1.2	Brandbestrijding.....	13	8.3	Gasflessen vervangen .....	48
3.1.3	Bij brand.....	13	8.4	Gasafsluitkraan .....	49
3.2	Algemeen.....	14	8.5	Gaskast .....	49
3.3	Verkeersveiligheid.....	14			
3.4	Gebruik van een aanhanger .....	16	<b>9</b>	<b>Elektrische installatie .....</b>	<b>51</b>
3.5	Gasinstallatie .....	16	9.1	Algemene veiligheidsinstructies.....	51
3.5.1	Algemene instructies.....	16	9.2	Begrippen .....	51
3.5.2	Gasfles .....	17	9.3	12-V-boordnet.....	52
3.6	Elektrische installatie.....	18	9.3.1	Woonruimteaccu.....	53
3.7	Waterinstallatie .....	18	9.3.2	Accu's laden via 230-V-voorziening .....	54
			9.3.3	Accu's laden via voertuigmotor.....	54
			9.3.4	Startaccu laden.....	55
			9.4	Elektroblok (EBL 119).....	56
			9.4.1	Accu-scheidingsschakelaar .....	57
			9.4.2	Accu-keuzeschakelaar .....	58
			9.4.3	Accubewaking.....	58
			9.4.4	Acculading.....	58
			9.5	Paneel (LT 100).....	59
			9.5.1	Hoofdschakelaar 12 V.....	59
			9.5.2	LED-schaal voor accuspanning.....	60
			9.5.3	LED-schaal voor tankniveau .....	61
			9.6	230-V-boordnet .....	62
			9.6.1	230-V-aansluiting (CEE- contactdoos).....	62
			9.6.2	230-V-voorziening aansluiten .....	62
			9.7	Zekeringen .....	64
			9.7.1	Zekeringen 12 V.....	64
			9.7.2	Zekering 230 V.....	66
<b>4</b>	<b>Voor het rijden.....</b>	<b>19</b>			
4.1	Eerste ingebruikname.....	19			
4.2	Bijlading .....	19			
4.2.1	Begrippen.....	20			
4.2.2	Berekening van de bijlading.....	22			
4.2.3	Voertuig juist beladen.....	23			
4.3	Gebruik van een aanhanger .....	23			
4.4	Sneeuwkettingen .....	24			
4.5	Verkeersveiligheid.....	24			
<b>5</b>	<b>Tijdens de rit .....</b>	<b>27</b>			
5.1	Rijden met de camper .....	27			
5.2	Rijsnelheid.....	27			
5.3	Remmen.....	28			
5.4	Veiligheidsgordels .....	28			
5.4.1	Algemeen.....	28			
5.4.2	Veiligheidsgordel juist dragen.....	29			
5.5	Isofix-bevestiging .....	29			
5.6	Bestuurdersstoel en passagiersstoel.....	30			
5.7	Aparte zitting/dubbele zitbank in 2e en 3e zitrij .....	30			
5.8	Hoofdsteunen .....	31			
5.9	Opstelling van de zitplaatsen .....	31			
5.10	Diesel tanken .....	32			
5.11	AdBlue® bijvullen.....	32			

<b>10</b>	<b>Inbouwapparatuur .....</b>	<b>67</b>	13.6	Waarschuwings- en aanwijzingsstickers .....	83
10.1	Algemeen .....	67	13.7	Dealers .....	83
10.2	Standkachel op diesel (Webasto) (speciale uitvoering).....	67	<b>14</b>	<b>Wielen en banden.....</b>	<b>85</b>
10.3	Gaskooktoestel.....	68	14.1	Algemeen .....	85
10.4	Koelbox (speciale uitvoering) .....	70	14.2	Keuze van de banden .....	86
<b>11</b>	<b>Sanitaire inrichting.....</b>	<b>71</b>	14.3	Aanduidingen op de band.....	87
11.1	Watervoorziening, algemeen .....	71	14.4	Omgang met banden.....	87
11.2	Watertank.....	72	14.5	Aandraaimoment.....	87
11.2.1	Drinkwatervulopening met deksel.....	72	14.6	Bandenspanning.....	88
11.2.2	Water aftappen .....	73	<b>15</b>	<b>Storingsopsporing.....</b>	<b>89</b>
11.3	Afvalwatertank.....	73	15.1	Reminstallatie .....	89
<b>12</b>	<b>Verzorging.....</b>	<b>75</b>	15.2	Elektrische installatie .....	89
12.1	Uitwendige verzorging .....	75	15.3	Gasinstallatie .....	92
12.1.1	Algemeen .....	75	15.4	Kookplaat .....	92
12.1.2	Wassen met hogedrukreiniger .....	75	15.5	Verwarming, boiler .....	92
12.1.3	Voertuig wassen.....	76	15.6	Watervoorziening .....	93
12.2	Waterinstallatie .....	76	15.7	Opbouw .....	94
12.2.1	Watertank reinigen .....	76	<b>16</b>	<b>Afmetingen en toegestaan aantal personen.....</b>	<b>95</b>
12.2.2	Waterleidingen reinigen .....	77	<b>17</b>	<b>Nuttige tips .....</b>	<b>97</b>
12.2.3	Waterinstallatie ontsmetten.....	77	17.1	Verkeersbepalingen in het buitenland.....	97
12.2.4	Afvalwatertank reinigen.....	78	17.2	Hulp op de Europese wegen .....	97
12.3	Hef-slaapdak .....	78	17.3	Gasvoorziening in Europese landen.....	98
12.4	Winterverzorging .....	79	17.4	Bepalingen m.b.t. tol in Europese landen .....	98
12.4.1	Vorbereidingen .....	79	17.5	Tips voor veilig overnachten onderweg .....	99
12.4.2	Wintergebruik.....	79	17.6	Tips voor winterkampeersers.....	99
12.4.3	Na het winterseizoen .....	79	17.7	Reischecklists .....	100
<b>13</b>	<b>Onderhoud.....</b>	<b>81</b>			
13.1	Officiële controles.....	81			
13.2	Inspectiewerkzaamheden .....	81			
13.3	Onderhoudswerkzaamheden.....	82			
13.4	Reserveonderdelen .....	82			
13.5	Typeplaatje .....	83			

## Voor ingebruikname deze gebruiksaanwijzing volledig lezen!

De gebruiksaanwijzing altijd in het voertuig meenemen. Alle veiligheidsbepalingen ook meegeven aan andere gebruikers.



- ▶ Het niet inachtnemen van dit teken kan personen in gevaar brengen.



- ▷ Het niet inachtnemen van dit teken kan leiden tot beschadigingen aan het voertuig.



- ▷ Dit teken verwijst naar aanbevelingen of bijzonderheden.



- ▷ Dit teken verwijst naar milieubewust handelen.

Deze gebruiksaanwijzing bevat secties, waarin uitrustingen van een bepaald model of speciale uitvoeringen zijn beschreven. Deze secties zijn extra geïdentificeerd. Het is mogelijk dat uw voertuig niet is uitgerust met deze speciale uitvoeringen. De uitrusting van uw voertuig kan daarom bij sommige afbeeldingen en beschrijvingen afwijken.

Anderzijds kan uw voertuig zijn uitgerust met andere speciale uitvoeringen, die niet worden beschreven in deze gebruiksaanwijzing.

De speciale uitvoeringen zijn alleen dan beschreven als hierbij een nadere uitleg nodig is.

De apart bijgevoegde gebruiksaanwijzingen in acht nemen.



- ▷ De aanwijzingen "rechts", "links", "voor", "achter" zijn gerelateerd aan de rijrichting.
- ▷ Alle maten en gewichten zijn "circa"-gegevens.

Loopt het voertuig schade op door het niet inachtnemen van de in deze gebruiksaanwijzing aangegeven instructies, dan komt uw recht op garantie te vervallen.

Onze voertuigen worden voortdurend verder ontwikkeld. Wij vragen om uw begrip dat wijzigingen in vorm, uitrusting en techniek zijn voorbehouden. Uit de inhoud van deze gebruiksaanwijzing kunnen om deze redenen geen claims door de fabrikant worden aanvaard. Beschreven zijn de uitrustingen die tot op het moment van in druk gegeven bekend zijn.

Overname, vertaling en verveelvoudiging, ook van uittreksels, is zonder schriftelijke toestemming van de fabrikant niet toegestaan.

## 1.1 Algemeen

Het voertuig is gebouwd volgens de stand de techniek en de erkende veiligheidstechnische regels. Desondanks kunnen personen letsel oplopen of het voertuig beschadigd worden, als de veiligheidsinstructies in deze gebruiksaanwijzing niet in acht genomen worden.

Het voertuig voor eerste ingebruikname voorzien van de wettelijk verplichte uitrusting (bijv. verbandtrommel, waarschuwingsvest, gevarendriehoek enz.). Bij reizen naar het buitenland de overeenkomstige voorschriften voor de uitrusting in acht nemen.

Het voertuig alleen in technisch onberispelijke staat gebruiken. De gebruiksaanwijzing in acht nemen.

Storingen, die de veiligheid van personen of van het voertuig aantasten, meteen door vaklieden laten verhelpen. Om verdere schade te voorkomen bij storingen de schademinimaliseringsplicht van de gebruiker in acht nemen.

De reminstallatie en gasinstallatie van het voertuig alleen door een geautoriseerde werkplaats laten controleren en repareren.

Veranderingen aan de opbouw mogen alleen worden aangebracht met toestemming van de fabrikant.

Het voertuig is uitsluitend bedoeld voor het transport van personen. Reisbagage en toebehoren mogen niet zwaarder zijn dan de technisch toegelaten totale massa.

Houdt u zich aan de door de fabrikant voorgeschreven termijnen voor keuring en inspectie.

## 1.2 Milieu-instructies



- ▷ Verstoor de rust in de natuur niet en houd de natuur schoon.
- ▷ In principe geldt: Afvalwater in iedere vorm en huisvuil horen niet thuis in de straatgoot of in de vrije natuur.
- ▷ Afvalwater aan boord alleen opvangen in de afvalwatertank of desnoods in andere daarvoor geschikte reservoirs.
- ▷ Afvalwatertank alleen leegmaken bij daarvoor aangewezen sanitairstations op campings of staanplaatsen. Bij verblijf in steden en gemeentes de regelgeving bij de staanplaatsen in acht nemen of naar sanitairstations vragen.
- ▷ Afvalwatertank zo vaak mogelijk leegmaken, ook wanneer deze nog niet helemaal vol zit (hygiëne).
- ▷ Afvalwatertank en evt. aftapleiding zo mogelijk na het leegmaken met vers water uitspoelen.
- ▷ Huisvuil ook op reis sorteren in glas, blik, plastic en groen afval. Bij de betreffende gastgemeente vragen naar de afvalverwerkingsmogelijkheden. Huisvuil mag niet worden gedeponereerd in de vuilnisbakken op parkeerplaatsen.
- ▷ De afvalbakken zo vaak mogelijk in de tonnen of containers leegmaken, die daarvoor zijn bedoeld. Zo kunnen onaangename luchtjes worden vermeden en blijft er niet te veel afval aan boord.





- ▷ Voertuigmotor bij stilstand niet onnodig laten draaien. Een koude motor stoot in stationaire gang zeer veel schadelijke stoffen uit. De bedrijfstemperatuur van de motor wordt het snelst bereikt door te rijden.
- ▷ Voor langere verblijven in steden en gemeentes parkeerplaatsen opzoeken die speciaal voor campers zijn aangewezen. Bij de betreffende stad of gemeente naar parkeermogelijkheden informeren.
- ▷ Staanplaatsen altijd in schone toestand achterlaten.



## 2.1 Bürstner-garantievoorwaarden



1. BÜRSTNER GmbH & Co. KG, Weststraße 33, 77694 Kehl (garantiegever) verleent op de door haar vanaf MJ 2019 geproduceerde voertuigen een dichtheidsgarantie van 6 jaar - maximaal echter tot een totale kilometerstand van 120.000 km - voor de volgende onderdelen van voertuig, dat bij normaal, niet-commercieel gebruik van het voertuig in overeenstemming met het contract, geen vocht van buiten naar binnen (binnenruimte) kan dringen.

- Gesloten hef-slaapdak
- Afdichtrubbers en afdichtingsvoegen
- Klep voor elektrische voeding

De garantienemer moet bewijzen dat er aanspraak kan worden gemaakt op de garantie van het voertuig.

2. Bij een geldige garantieclaim betreffende ondeugdelijke afdichting (zie nummer 1), is de garantieverlener onder deze garantievoorwaarden uitsluitend verplicht tot reparatie van de betreffende voertuigonderdelen middels gratis herstel of vervanging van het betreffende onderdeel, afhankelijk van wat de garantiegever noodzakelijk acht om het lek te verhelpen. De vereiste werkzaamheden worden door de garantiegever of een door de garantiegever erkende dealer uitgevoerd volgens de richtlijnen van de garantiegever. Wanneer bij het verhelpen van het lek door aanpassingen of andere wijzigingen aan het voertuig extra kosten ten opzichte van de oorspronkelijke staat ontstaan, zijn deze voor rekening van de garantienemer. De kosten voor garantiewerkzaamheden die niet door de garantiegever of een door de garantiegever erkende dealer zijn uitgevoerd, worden niet terugbetaald, ongeacht of er sprake is van een garantieclaim. De garantienemer heeft uit hoofde van deze garantie geen recht op verdere claims aan de garantiegever, vooral betreffende nalevering, opzegging van de koopovereenkomst, waardevermindering of schadevergoeding (ook bij gevolgschade), zoals vergoeding van directe of indirecte materiële of immateriële gevolgschade. Uitgesloten zijn bijvoorbeeld claims voor vergoeding van transport- of reiskosten, sleepkosten, verlies van inkomsten of vakantiedagen, evenals vergeefse uitgaven. Deze garantie heeft geen invloed op de wettelijke rechten van de garantienemer ten opzichte van de verkoper. De wettelijke garantierechten van de garantienemer ten opzichte van de verkoper bestaan, onafhankelijk van de claims die uit deze garantie voortvloeien.
3. De looptijd van de garantie gaat in op de dag van eerste registratie of bij overdracht van het voertuig aan de eerste koper, afhankelijk van wat zich het eerst voordoet, maar uiterlijk één jaar na eerste levering van het voertuig aan de dealer.  
De garantie geldt zolang het voertuig geschikt is voor gebruik, maar maximaal 10 jaar en tot een kilometerstand van 120.000 km, afhankelijk van wat zich het eerst voordoet. Wanneer het voertuig van eigenaar verandert, is dit niet van invloed op de garantie. De garantie verloopt wanneer de volgens nummer 4 vereiste jaarlijkse keuringen niet zijn uitgevoerd. Garantiewerkzaamheden verlengen de garantieduur niet en deze laten de garantie ook niet opnieuw beginnen.

4. Voorwaarde voor een geslaagde garantieclaim is dat het voertuig jaarlijks naar een erkende BÜRSTNER-dealer moet worden gebracht voor een vochtdichtheidsinspectie. Deze inspectie moet jaarlijks tussen de 11e en 13e maand na aanvang van de garantieperiode (zie nummer 3) worden uitgevoerd. De kosten voor de vochtdichtheidscontrole zijn voor de garantienemer. Claims door de garantienemer die uit deze garantie voortvloeien, gelden alleen wanneer de jaarlijkse inspecties door een erkende BÜRSTNER-dealer naar behoren zijn aangetoond. Daarbij hoort een inspectieboekje dat door de BÜRSTNER-dealer wordt ingevuld. De garantienemer moet bewijzen dat de vochtdichtheidscontroles regelmatig zijn uitgevoerd.
5. De garantienemer moet binnen 15 dagen na kennisname van het optreden van een lekkage of vocht dat op een lekkage duidt, een erkende BÜRSTNER-dealer hiervan schriftelijk op de hoogte stellen. Kennis van een probleem staat gelijk aan grove nalatigheid en nalatige onwetendheid. De datum van ontvangst van de melding door de BÜRSTNER-dealer is bepalend voor de periode van 15 dagen. Bij de melding moet het garantiecertificaat worden bijgevoegd. Wanneer de lekkage niet tijdig en volgens de juiste procedure wordt gemeld, kan er geen aanspraak op deze garantie worden gemaakt.
6. De noodzaak tot evenals de aard en omvang van de reparatie van de lekkage worden volledig bepaald door de garantiegever, resp. haar erkende dealers.
7. In de volgende gevallen zijn garantieclaims uitgesloten:
  - Natuurkrachten (bijv. overstromingen, hagel enz.) en enigerlei schade door dieren.
  - Schade door een ongeval.
  - Lekkages vanwege modificaties resp. uitbreidingen aan het voertuig, die niet door een BÜRSTNER-dealer zijn uitgevoerd.
  - Lekkages vanwege schade die niet correct is gerepareerd en die niet door een BÜRSTNER-dealer is gerepareerd.
  - Tijdens een beurt vastgestelde schade aan de buitenkant, die niet onmiddellijk door de garantienemer is verholpen.
  - Corrosie van het aluminium die niet op een lekkage kan worden teruggevoerd.
  - Wanneer het voertuig door het gebruik van reserveonderdelen die niet door BÜRSTNER zijn goedgekeurd wordt veranderd en als gevolg daarvan een garantieclaim ontstaat.
  - Condenswater door gebrekkige ventilatie.
  - Behandeling en gebruik van het voertuig die onjuist of in strijd met de overeenkomst zijn.
  - Schade door onjuist gebruik van verzorgings- of reinigingsmiddelen (zie ook instructies bij verzorging in de gebruiksaanwijzing).
  - Schade door het niet in acht nemen van de gebruiksaanwijzing en de reparatie- en onderhoudsinstructies van de fabrikant.
  - Overige schade waarvoor noch de garantiegever noch een dealer van de garantiegever verantwoordelijk is.

8. Er zijn kosten verbonden aan de vocht-dichtheidsinspectie. De kosten van de beurten zijn voor rekening van de garantienemer (zie nummer 4).
9. Exclusieve rechterlijke bevoegdheid ligt, voor zover wettelijk toegestaan, in Kehl. Plaats van uitvoering voor alle aanvragen die voortvloeien uit deze garantie is Kehl. Deze garantie is uitsluitend onderworpen aan het recht van de Bondsrepubliek Duitsland. Dit geldt ongeacht de woonplaats of vestigingsplaats van de garantienemer.

## 2.2 Bewijs controle op lekkage

### Bewijsvoering



- ▷ De jaarlijkse controles op lekkage zijn vereist voor de geldigheid van de dichtheidsgarantie op de woonopbouw.

Het inspectieboekje moet door uw vakhandelaar na iedere controle volledig worden ingevuld, in het onlinesysteem worden ingevoerd en voor u worden geprint.

### 2.2.1 Voertuiggegevens

De volgende inspectieboekjes gelden uitsluitend voor het voertuig:

Naam	Registratie
Model, type	
Chassis-nr.	
Sleutel-nr.	
Datum afgifte kentekenbewijs deel I/ datum van overdracht	
<b>Gekocht bij firma</b>	

## 2.2.2 Controle op lekkage (bewijsstukken)

12 maanden _____	
Stempel van Bürstner-dealer	
Datum	Handtekening

24 maanden _____	
Stempel van Bürstner-dealer	
Datum	Handtekening

36 maanden _____	
Stempel van Bürstner-dealer	
Datum	Handtekening

48 maanden _____	
Stempel van Bürstner-dealer	
Datum	Handtekening

60 maanden _____	
Stempel van Bürstner-dealer	
Datum	Handtekening

Status: januari 2021

## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan belangrijke veiligheidsinstructies. De veiligheidsinstructies dienen ter bescherming van personen en voorwerpen.

### 3.1 Brandveiligheid

#### 3.1.1 Voorkomen van brand



- ▶ Kinderen nooit alleen in het voertuig laten.
- ▶ Brandbare materialen weg houden van verwarmings- en kookapparaten.
- ▶ Nooit draagbare verwarmings- of kookapparaten gebruiken.
- ▶ Alleen geautoriseerde vaklieden mogen de elektrische installatie, de gasinstallatie of de inbouwapparatuur wijzigen.

#### 3.1.2 Brandbestrijding



- ▶ In het voertuig altijd een poederbrandblusser meenemen. De brandblusser moet toegelaten en gekeurd zijn en altijd voor het grijpen liggen.
- ▶ De brandblusser is niet bij de levering inbegrepen.
- ▶ De brandblusser regelmatig door geautoriseerde vaklieden laten controleren. Keuringsdatum in acht nemen.
- ▶ In de buurt van de kookplaat altijd een blusdeken klaar houden.

#### 3.1.3 Bij brand



- ▶ Alle inzittenden evacueren.
- ▶ Elektrische voorziening uitschakelen en van het electriciteitsnet isoleren.
- ▶ Hoofdafsluitkraan op de gasfles sluiten.
- ▶ Alarm slaan en brandweer roepen.
- ▶ Brand bestrijden, indien dit zonder risico mogelijk is.



- ▷ Van de plaats en de bediening van de nooduitgangen op de hoogte stellen.
- ▷ Vluchtwegen vrijhouden.
- ▷ Gebruiksaanwijzing van de brandblusser in acht nemen.

Als nooduitgangen gelden alle ramen en deuren, die voldoen aan de volgende criteria:

- Naar buiten openend of verschuivend in horizontale richting
- Openingshoek ten minste 70°
- Diameter van de kozijndagmaat ten minste 450 mm
- Afstand tot de voertuigbodem maximaal 950 mm

### 3.2 Algemeen



- ▶ De zuurstof binnen in het voertuig wordt door ademen of door het gebruik van op gas werkende inbouwapparaten verbruikt. Daarom moet de verbruikte lucht voortdurend worden verversd. Met het oog hierop zijn in het voertuig kunstmatige ventilatieopeningen (bijv. dakluiken met kunstmatige ventilatie) ingebouwd. Kunstmatige ventilatieopeningen noch van binnen noch van buiten afdekken, bijv. met een wintermat, of dichtzetten. Kunstmatige ventilatieopeningen vrijhouden van sneeuw en bladeren. Er dreigt verstikkingsgevaar door een verhoogd CO<sub>2</sub>-gehalte.
- ▶ Let op de doorgangshoogte van de deuren.



- ▷ Voor de inbouwapparatuur (kookplaat, koelbox enz.) alsmede voor het basisvoertuig (motor, remmen enz.) zijn de betreffende gebruiksaanwijzingen en bedieningshandleidingen maatgevend. Absoluut in acht nemen.
- ▷ Als er toebehoren of speciale uitvoeringen worden aangebouwd, kunnen de afmetingen, het gewicht alsmede het rijgedrag van het voertuig veranderen. De aanbouwonderdelen moeten deels in de voertuigpapieren worden geregistreerd.
- ▷ Alleen velgen en banden gebruiken, die voor het voertuig zijn toegelaten. Informatie over de grootte van de toegelaten velgen en banden ontlenen aan de voertuigpapieren of bij de geautoriseerde dealers en servicepunten opvragen.
- ▷ Bij het parkeren van het voertuig de handrem vast aantrekken.



- ▷ Bij het verlaten van het voertuig absoluut alle deuren, serviceluiken en ramen sluiten.
- ▷ Wettelijk verplichte uitrusting (bijv. verbandtrommel, waarschuwingsvest, gevarendriehoek enz.) altijd meenemen. Bij reizen naar het buitenland gelden de overeenkomstige voorschriften van het gastland.
- ▷ Met het voertuig pas op de openbare weg rijden, als de chauffeur een voor deze voertuigklasse geldig rijbewijs bezit.
- ▷ Bij de verkoop van het voertuig alle gebruiksaanwijzingen van het voertuig en de inbouwapparatuur meegeven aan de nieuwe eigenaar.

### 3.3 Verkeersveiligheid



- ▶ Voor het begin van de rit de werking van signalerings- en verlichtingsinrichting, de besturing en de remmen controleren.
- ▶ Na langere stilstand (ca. 10 maanden) reminstallatie en gasinstallatie door een geautoriseerde werkplaats laten controleren.
- ▶ Voor het begin van de rit alle draaibare stoelen in de rijrichting draaien en vergrendelen. Tijdens de rit moeten de draaibare stoelen in de rijrichting vergrendeld blijven.
- ▶ Voor het begin van de rit de aparte zittingen resp. de dubbele zitbank in de 2e/3e rij vergrendelen (zie sectie 5.7).





- ▶ Voor het begin van de rit alle bewegende delen en alle losse voorwerpen veilig opbergen.
- ▶ Voor het begin van de rit de hangtafel veilig opbergen.
- ▶ Tijdens de rit mogen personen zich alleen ophouden op de toegelaten zitplaatsen (zie hoofdstuk 5). Het toegelaten aantal zitplaatsen kan worden afgeleid uit de voertuigpapieren.
- ▶ Op zitplaatsen geldt de verplichting tot het dragen van veiligheidsgordels.
- ▶ Voor de rit de gordels omdoen en tijdens de rit omlaten.
- ▶ Bij kinderen altijd gebruik maken van beveiligingen, die voor de betreffende lichaamslengte en het gewicht zijn voorgeschreven.
- ▶ Kinderbeveiligingssystemen uitsluitend op de daarvoor bestemde zitplaatsen bevestigen. Alleen naar voren gerichte kinderbeveiligingssystemen zijn toegestaan.
- ▶ Bij onderdoorgangen, tunnels e.d. rekening houden met de totale hoogte van het voertuig (inclusief daklasten).
- ▶ In de winter moet voor het begin van de rit het dak sneeuw- en ijsvrij zijn.
- ▶ Regelmatig voor het begin van de rit of iedere 2 weken de bandenspanning controleren. Een verkeerde bandenspanning veroorzaakt overmatige slijtage en kan de banden beschadigen of zelfs doen klappen. Het voertuig kan uit controle raken (zie sectie 14.6).
- ▶ De verwarming niet gebruiken op tankstations. Explosiegevaar!
- ▶ De verwarming niet gebruiken in gesloten ruimten. Verstikkingsgevaar!



- ▷ Voor het begin van de rit de bijlading in het voertuig gelijkmatig verdelen (zie hoofdstuk 4).
- ▷ Bij het beladen van het voertuig en bij ritonderbrekingen, als er bijv. bagage of levensmiddelen worden bijgeladen, rekening houden met de technisch toegelaten totale massa en de toelaatbare asbelastingen (zie voertuigpapieren).
- ▷ Voor het begin van de rit de kastdeuren, alle laden en luiken sluiten.
- ▷ Voor het begin van de rit de ramen sluiten.
- ▷ Bij de eerste rit en altijd na het vervangen van een wiel de wielschroeven/wielmoeren na 50 km aandraaien. Later van tijd tot tijd controleren op goed vastzitten. Aandraaimoment zie hoofdstuk 14.
- ▷ Banden mogen niet ouder zijn dan 6 jaar omdat het materiaal mettertijd broos wordt (zie hoofdstuk 14).
- ▷ Banden, wielophanging en besturing zijn blootgesteld aan een bijkomende belasting, als er sneeuwkettingen zijn gemonteerd. Met sneeuwkettingen langzaam (maximaal 50 km/u) en alleen over straten rijden die volledig met sneeuw zijn bedekt. Het voertuig kan anders beschadigd worden.

### 3.4 Gebruik van een aanhanger



- ▶ Bij het aan- of afkoppelen van een aanhanger is voorzichtigheid geboden. Ongeval- en verwondingsgevaar!
- ▶ Tijdens het rangeren voor het aan- of afkoppelen mag niemand zich tussen de camper en de aanhanger bevinden.

### 3.5 Gasinstallatie

#### 3.5.1 Algemene instructies



- ▶ De gebruiker van de gasinstallatie is verantwoordelijk voor het laten uitvoeren van periodieke controles en het in acht nemen van de onderhoudsintervallen.
- ▶ Voor het begin van de rit, bij het verlaten van het voertuig of als de gastoestellen niet gebruikt worden, alle gasafsluitkranen en de hoofdafsluitkraan aan de gasfles sluiten.
- ▶ Bij het tanken, op veerboten en in de garage moeten alle op gas werkende apparaten uitgeschakeld zijn (verwarming, kookplaat). Explosiegevaar!
- ▶ Wanneer een op gas werkend apparaat wordt gebruikt, het apparaat niet in gesloten ruimtes (bijv. garages) in gebruik nemen. Vergiftigings- en verstikkingsgevaar!
- ▶ De gasinstallatie alleen door een geautoriseerde werkplaats laten onderhouden, repareren of wijzigen.
- ▶ De gasinstallatie voor de ingebruikname en conform de nationale bepalingen door een geautoriseerde werkplaats laten controleren. Dit geldt ook voor niet aangemelde voertuigen. Bij wijzigingen aan de gasinstallatie de gasinstallatie meteen door een geautoriseerde werkplaats laten controleren.
- ▶ Ook de gasdrukregelaar, de gasslangen en de gasafvoerbuizen moeten worden gecontroleerd. De gasdrukregelaar en de gasslangen moeten overeenkomstig de nationaal vastgestelde periodes (maximaal na 10 jaar) worden vervangen. De eigenaar van het voertuig is verantwoordelijk voor het initiatief van de maatregel.
- ▶ Bij een defect aan de gasinstallatie (gaslucht, hoog gasverbruik) bestaat explosiegevaar! Onmiddellijk de hoofdafsluitkraan op de gasfles sluiten. Ramen en deuren openen en goed ventileren.
- ▶ Bij een defect aan de gasinstallatie: Niet roken, geen open vuur en geen elektrische apparaten (lichtschakelaar enz.) bedienen. Dichtheid gasvoerende delen en leidingen met lekzoek-spray controleren. Niet met open vuur controleren.
- ▶ Op inwendige aansluitstukken mogen alleen de daarvoor bestemde apparaten aangesloten zijn. Een apparaat niet buiten het voertuig gebruiken wanneer het op een inwendig aansluitstuk is aangesloten.
- ▶ Koken tijdens de rit is verboden.
- ▶ Voor ingebruikname van de kookplaat voor een toereikende ventilatie zorgen. Een raam openen.
- ▶ Gaskooktoestel niet gebruiken voor verwarmingsdoeleinden.



- ▶ Als er meerdere gastoestellen voorhanden zijn, dan is voor ieder apparaat een gasafsluitkraan vereist. Wanneer gastoestellen niet worden gebruikt, moet de betreffende gasafsluitkraan worden gesloten.
- ▶ Ontstekingsbeveiligingen moeten na uitgaan van de gasvlam binnen een minuut sluiten. Daarbij is een klik te horen. Werking zo nu en dan controleren.
- ▶ De ingebouwde gastoestellen zijn uitsluitend ontworpen voor gebruik met propaangas, butaangas of een mengsel van beide gassen. De gasdrukregelaar alsmede alle ingebouwde gastoestellen zijn ontworpen voor een bedrijfsdruk van 30 mbar.
- ▶ Propaangas is gasvormig tot -42 °C, butaangas daarentegen slechts tot 0 °C. Bij lagere temperaturen is er geen gasdruk meer aanwezig. Butaangas is niet geschikt voor gebruik in de winter.
- ▶ De gaskast is door zijn functie en constructie een ruimte met opening naar buiten. De standaard ingebouwde kunstmatige ventilatie nooit afdekken of dichtzetten. Ontsnappend gas kan anders niet naar buiten worden weggeleid.
- ▶ De gaskast mag niet als opbergruimte worden gebruikt.
- ▶ De gaskast beveiligen tegen de toegang van onbevoegden. Daarvoor de toegang afsluiten.
- ▶ De hoofdafsluitkraan op de gasfles moet toegankelijk zijn.
- ▶ Alleen apparaten op gas (bijv. gasgrill) aansluiten die voor een gasdruk van 30 mbar zijn bedoeld.
- ▶ De rookgassen moeten onbelemmerd naar buiten kunnen stromen en de verse lucht moet onbelemmerd toe kunnen treden. Daarom de gasafvoerschoorsteen en inlaatopeningen schoon houden en vrijhouden (bijv. van sneeuw en ijs). De onderrand van het voertuig mag niet met flappen of door sneeuwwallen worden afgesloten.

### 3.5.2 Gasfles



- ▶ Volle of lege gasflessen buiten het voertuig alleen met gesloten hoofdafsluitkraan en voorzien van beschermkap hanteren.
- ▶ Gasflessen alleen in de gaskast meenemen.
- ▶ Gasflessen in de gaskast verticaal plaatsen.
- ▶ Gasflessen beveiligd tegen draaien en kantelen vastbinden.
- ▶ Gas slang spanningsvrij op de gasfles aansluiten.
- ▶ Als de gasflessen niet op de gas slang zijn aangesloten, altijd de beschermkap aanbrengen.
- ▶ Hoofdafsluitkraan aan de gasfles sluiten voordat de gasdrukregelaar of de gas slang van de gasfles wordt verwijderd.
- ▶ Afhankelijk van de aansluiting de gas slang met de hand of een geschikte speciale sleutel van de gasfles afschroeven en weer op de gasfles schroeven. De schroefverbinding van de gasfles heeft meestal een linkse schroefdraad. **Niet** te vast aandraaien.



- ▶ Voor het gebruik in voertuigen uitsluitend een speciale gasdrukregelaar met veiligheidsventiel gebruiken. Andere gasdrukregelaars zijn niet toegelaten en voldoen niet aan de hoge eisen.
- ▶ Bij temperaturen onder 5 °C ijsbestrijdingsinstallatie (Eis-Ex) voor gasdrukregelaar gebruiken.
- ▶ Alleen gasflessen van 11 kg of 5 kg gebruiken. (Gasflessen kunnen verschillen afhankelijk van het land.) Campinggasflessen met ingebouwd terugslagventiel (blauwe flessen met een inhoud van max. 2,5 resp. 3 kg) mogen in uitzonderingsgevallen met een veiligheidsventiel worden gebruikt.
- ▶ Voor buitengasflessen zo kort mogelijke slangen gebruiken (max. 150 cm).
- ▶ Blokkeer nooit de ventilatieopeningen in de vloer onder de gasflessen.

### 3.6 Elektrische installatie



- ▶ Alleen vaklieden aan de elektrische installatie laten werken.
- ▶ Voordat er werkzaamheden worden uitgevoerd aan de elektrische installatie, alle apparaten en lichten uitschakelen, de accu afklemmen en het voertuig van het net scheiden.
- ▶ Alleen originele zekeringen met juiste waarden gebruiken.
- ▶ Defecte zekeringen alleen vervangen, als de foutoorzaak bekend en verholpen is.
- ▶ Zekeringen nooit overbruggen of repareren.

### 3.7 Waterinstallatie



- ▶ Staand water in de watertank of in waterleidingen wordt na korte tijd ondrinkbaar. Daarom voor ieder gebruik van het voertuig de waterleidingen en de watertank grondig reinigen. Na ieder gebruik van het voertuig de watertank en alle waterleidingen volledig leegmaken.
- ▶ Bij stilstand van meer dan één week de waterinstallatie vóór het gebruik van het voertuig ontsmetten (zie hoofdstuk 12).



- ▷ Als het voertuig gedurende meerdere dagen niet wordt gebruikt of bij vorstgevaar niet wordt verwarmd, de totale waterinstallatie leegmaken. Zorg ervoor dat de 12-V-voorziening op het paneel is uitgeschakeld. De waterpomp loopt anders warm en kan beschadigd worden. De waterkranen in de middelste stand geopend laten. Alle aftapkranen geopend laten. Zo kunnen vorstschade aan de inbouwapparatuur, vorstschade aan het voertuig en afzettingen in watervoerende componenten worden vermeden.

## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staat belangrijke informatie over wat u voor het begin van de rit in acht moet nemen en welke handelingen u voor de rit moet uitvoeren.

Aan het einde van het hoofdstuk vindt u een checklist, waarin de belangrijkste punten nog eens zijn samengevat.

### 4.1 Eerste ingebruikname



- ▷ Bij de eerste rit en altijd na het vervangen van een wiel de wielschroeven/wielmoeren na 50 km aandraaien. Later van tijd tot tijd controleren op goed vastzitten. Aandraaimoment zie hoofdstuk 14.

Bij de camper wordt een sleutelset met sleutels voor het basisvoertuig en sleutels voor de opbouw geleverd.

Altijd een reservesleutel bewaren buiten het voertuig. Het betreffende sleutelnummer noteren. Bij verlies kunnen onze geautoriseerde dealers en werkplaatsen u verder helpen.

### 4.2 Bijlading



- ▶ Het overladen van het voertuig en een verkeerde bandenspanning kunnen het klappen van de banden tot gevolg hebben. Het voertuig kan uit controle raken (zie sectie 14.6).
- ▶ In de voertuigpapieren staat de technisch toegelaten totale massa of de massa inclusief in de fabriek aangebrachte speciale uitvoering (de daadwerkelijke massa) vermeld, maar niet het gewicht van het beladen voertuig (zie sectie 4.2.1). Voor uw eigen veiligheid raden wij aan het beladen voertuig (met alle voorwerpen en personen die op reis in het voertuig mee getransporteerd worden) voor het begin van de rit op een weegbrug te wegen.
- ▶ De snelheid aan de bijlading aanpassen. Bij zware bijlading wordt de remweg langer.



- ▷ De in de voertuigpapieren opgegeven technisch toegelaten totale massa (het toegestane totaalgewicht) en de maximale asbelasting door de bijlading niet overschrijden.
- ▷ Ingebouwd toebehoren en speciale uitvoeringen reduceren de bijlading.

Bij het beladen erop letten dat het zwaartepunt van de bijlading zich direct onder de bodem van het voertuig bevindt. De rij-eigenschappen van het voertuig kunnen anders wijzigen.

### 4.2.1 Begrippen



▷ In de techniek is het begrip "massa" tegenwoordig in de plaats van het begrip "gewicht" gekomen. In het algemene taalgebruik is "gewicht" echter nog het gangbare begrip. Voor een beter begrip wordt daarom in de volgende secties het begrip "massa" alleen in vaststaande formuleringen gebruikt.

#### Technisch toegelaten totale massa in beladen toestand

De technisch toegelaten totale massa in beladen toestand is het gewicht dat een voertuig nooit mag overschrijden.

De technisch toegelaten totale massa in beladen toestand bestaat uit de **daadwerkelijke massa** en de **bijlading**.

De technisch toegelaten totale massa in de beladen toestand is door de fabrikant in de voertuigpapieren aangegeven.

#### Daadwerkelijke massa

De daadwerkelijke massa bestaat uit de massa in rijklare toestand en het gewicht van de in de fabriek aangebrachte speciale uitvoering.

#### Massa in rijklare toestand

De massa in rijklare toestand is het gewicht van het rijklare standaardvoertuig (zonder in de fabriek aangebrachte speciale uitvoering).

De massa in rijklare toestand bestaat uit:

- Leeg gewicht (massa van het lege voertuig) met de in de fabriek ingebouwde standaarduitrusting (zonder in de fabriek aangebrachte speciale uitvoering)
- Gewicht van de bestuurder
- Gewicht van de basisuitrusting

Tot het leeg gewicht behoren de ingegoten smeermiddelen als olie en koelvloeistof, het boordgereedschap, het reservewiel resp. de bandenreparatieset en een voor 90 % gevulde brandstoftank.

Als gewicht van de bestuurder wordt altijd 75 kg berekend, onafhankelijk van hoeveel de bestuurder feitelijk weegt.

De basisuitrusting bestaat uit alle uitrustingen en vloeistoffen die voor een veilig en reglementair gebruik van het voertuig noodzakelijk zijn. Het gewicht van de basisuitrusting bevat:

- Een gevuld verswatersysteem
- Een gevulde aluminium gasfles
- De voedingskabels voor de 230-V-voorziening

De afvalwatertank en de fecaliëntank zijn leeg.

De massa in rijklare toestand en de daadwerkelijke massa worden door de fabrikant in de voertuigpapieren aangegeven.

#### Bijlading

De bijlading bestaat uit:

- Conventionele belasting
- Bijkomende uitrusting
- Persoonlijke uitrusting



- ▷ De bijlading van het voertuig kan verhoogd worden door de daadwerkelijke massa te verminderen. Hiervoor is het bijvoorbeeld toegestaan om de vloeistofreservoirste leggen of de gasflessen te verwijderen.

Verklaringen bij de afzonderlijke bestanddelen van de bijlading vindt u in de volgende tekst.

### Conventionele belasting

De conventionele belasting is het gewicht waarmee de fabrikant voor de passagiers rekening heeft gehouden.

Conventionele belasting betekent: Voor iedere zitplaats waarin de fabrikant heeft voorzien, wordt 75 kg berekend, onafhankelijk van het feitelijke gewicht van de passagiers. De bestuurdersplaats is al in de massa in rijklare toestand opgenomen en mag **niet** worden meegerekend.

Het aantal zitplaatsen is door de fabrikant in de voertuigpapieren aangegeven.

### Bijkomende uitrusting

Tot de bijkomende uitrusting behoren toebehoren en speciale uitvoeringen. Voorbeelden voor bijkomende uitrusting zijn:

- Aanhangerkoppeling
- Fietsenrek

De gewichten van de verschillende speciale uitvoeringen moeten bij de fabrikant nagevraagd worden.

### Persoonlijke uitrusting

De persoonlijke uitrusting omvat alle in het voertuig meegenomen voorwerpen, die niet bij de conventionele belasting en de bijkomende uitrusting zijn inbegrepen. Bij de persoonlijke uitrusting worden bijvoorbeeld gerekend:

- Levensmiddelen
- Servies
- Kleding
- Beddengoed
- Speelgoed
- Boeken
- Toiletartikelen
- Kleine elektrische apparaten (bijv. koffiezetapparaat)

Bovendien worden tot de persoonlijke uitrusting gerekend, onafhankelijk van de opbergplek:

- Dieren
- Fietsen
- Sportuitrustingen

Voor de persoonlijke uitrusting moet de fabrikant conform de geldende bepalingen met tenminste een gewicht rekening houden dat volgens de volgende formule wordt berekend:

**Formule** Minimumgewicht M (kg) =  $10 \times N + 10 \times L$

**Verklaring** N = max. aantal personen inclusief bestuurder, zoals door de fabrikant opgegeven

L = totale lengte van het voertuig in meters

### 4.2.2 Berekening van de bijlading



- ▶ De berekening van de bijlading in de fabriek is gedeeltelijk gebaseerd op gemiddelde gewichten. De technisch toegelaten totale massa in de beladen toestand mag uit veiligheidsoverwegingen echter in geen geval worden overschreden.
- ▶ In de voertuigpapieren staat de technisch toegelaten totale massa of de massa inclusief in de fabriek aangebrachte speciale uitvoering (de daadwerkelijke massa) vermeld, maar niet het gewicht van het beladen voertuig (zie sectie 4.2.1). Voor uw eigen veiligheid raden wij aan het beladen voertuig (met alle voorwerpen en personen die op reis in het voertuig mee getransporteerd worden) voor het begin van de rit op een weegbrug te wegen.

De bijlading (zie sectie 4.2.1) is het verschil in gewicht tussen

- de technisch toegelaten totale massa in beladen toestand en
- de daadwerkelijke massa.

#### Voorbeeld voor het bepalen van de bijlading

	Te berekenen massa in kg	Berekening
Technisch toegelaten totale massa volgens de voertuigpapieren	3300	
Daadwerkelijke massa inclusief basisuitrusting overeenkomstig de voertuigpapieren	- 2720	
<b>Levert als toegelaten bijlading op</b>	<b>580</b>	
Conventionele belasting, bijv. 3 personen à 75 kg	- 225	
Bijkomende uitrusting	- 40	
<b>Blijft over voor de persoonlijke uitrusting</b>	<b>= 315</b>	

De berekening van de bijlading uit het verschil tussen de technisch toegelaten totale massa in beladen toestand en de door de fabrikant aangegeven daadwerkelijke massa is echter slechts een theoretische waarde.

Alleen als het voertuig met gevulde tanks (brandstof en water), gevulde gasflessen en complete bijkomende uitrusting op een weegbrug wordt gewogen, kan de feitelijke bijlading worden vastgesteld.

Daarbij als volgt te werk gaan:

- Het voertuig eerst alleen met de voorwielen op de weegbrug rijden en laten wegen.
- Het voertuig vervolgens met de achterwielen op de weegbrug rijden en laten wegen.

De afzonderlijke waarden geven de huidige asbelastingen aan. Deze zijn belangrijk voor de juiste belading van het voertuig (zie sectie 4.2.3). De som van de waarden is het huidige gewicht van het voertuig.

Het verschil tussen de technisch toegelaten totale massa in beladen toestand en het gewogen gewicht van het voertuig is de feitelijke bijlading.



Aan de hand daarvan kan weer worden bepaald welk gewicht voor de persoonlijke uitrusting resteert:

- Het gewicht van de meerrijdende personen bepalen en van de waarde voor de feitelijke bijlading aftrekken.

Het resultaat is het gewicht dat aan persoonlijke uitrusting daadwerkelijk kan worden bijgeladen.

### 4.2.3 Voertuig juist beladen



- ▶ De technisch toegelaten totale massa in beladen toestand uit veiligheidsoverwegingen nooit overschrijden.
- ▶ De lading gelijkmatig op de linker- en rechterzijde van het voertuig verdelen.
- ▶ De lading gelijkmatig over beide assen verdelen. Daarbij de asbelastingen in acht nemen die in de voertuigpapieren zijn aangegeven. Bovendien de toegelaten draagkracht van de banden in acht nemen (zie hoofdstuk 14).
- ▶ Zware lasten achter de achteras kunnen de vooras door hefboomwerking ( $\frac{1}{2} \uparrow$ ) ontlasten. De ontlasting van de vooras heeft vooral een negatieve invloed op de rij-eigenschappen bij voertuigen met vooras-aandrijving.
- ▶ Alle voorwerpen zo opbergen dat deze niet kunnen wegglijden.
- ▶ Zware voorwerpen (voortent, conserven e. d.) in de buurt van de as opbergen. Voor het opbergen van zware voorwerpen zijn vooral diepergelegen opbergruimten geschikt, waarvan de deuren niet in de rijrichting kunnen worden geopend.
- ▶ Lichtere voorwerpen (wasgoed) in de dakopbergkasten opbergen.



- ▷ Laden mogen met maximaal 10 kg worden beladen.

### 4.3 Gebruik van een aanhanger



- ▶ Bij het aan- of afkoppelen van een aanhanger is voorzichtigheid geboden. Ongeval- en verwondingsgevaar!
- ▶ Tijdens het rangeren voor het aan- of afkoppelen mag niemand zich tussen het trekvoertuig en de aanhanger bevinden.
- ▶ Rekening houden met de toelaatbare oplegdruk en achterasbelasting van de camper. De achterasbelasting vindt u in het kentekenbewijs.



- ▷ Aanhanger met oplooppem: Aanhanger niet met opgelopen rem aan- of afkoppelen.
- ▷ Aanhangerkoppeling met afneembare trekhaak: Als de trekhaak verkeerd gemonteerd is, kan de aanhanger losbreken. Gebruiksaanwijzing van de aanhangerkoppeling in acht nemen.

#### 4.4 Sneeuwkettingen



- ▷ Sneeuwkettingen alleen monteren, als de afstand tussen banden en voertuigcarrosserie ten minste 50 mm bedraagt.
- ▷ Banden, wielophanging en besturing zijn blootgesteld aan een bijkomende belasting, als er sneeuwkettingen zijn gemonteerd. Met sneeuwkettingen langzaam (maximaal 50 km/u) en alleen over straten rijden die volledig met sneeuw zijn bedekt. Het voertuig kan anders beschadigd worden.
- ▷ Montagevoorschrift van de fabrikant van de sneeuwkettingen in acht nemen.
- ▷ Geen sneeuwkettingen op lichtmetalen velgen aanbrengen.

Het gebruik van sneeuwkettingen is onderworpen aan de bepalingen van de afzonderlijke landen.

- Sneeuwkettingen altijd rond de aandrijfwielen aanbrengen.
- De spanning van de sneeuwkettingen controleren na enige meters te hebben gereden.

#### 4.5 Verkeersveiligheid



- ▶ Regelmatig voor het begin van de rit of iedere 2 weken de bandenspanning controleren. Een verkeerde bandenspanning veroorzaakt overmatige slijtage en kan de banden beschadigen of zelfs doen klappen. Het voertuig kan uit controle raken (zie sectie 14.6).
- ▶ De aanbouwdelen kunnen worden blootgesteld aan zware omstandigheden (storm, ijs, trillingen, enz.) en moeten ondanks de zorgvuldige constructie en productie scherp worden gecontroleerd. Daarom regelmatig en vóór lange ritten controleren of de aanbouwdelen goed vastzitten.

Voor het begin van de rit de checklist doornemen:


Basisvoertuig

Nr.	Controles	Gecontroleerd
1	Alle voertuigpapieren zijn aan boord	
2	Banden of bandenspanning in correcte toestand	
3	Voertuigverlichting, rem- en achteruitrijlichten functioneren	
4	Oliepeil van motor, transmissie en servostuur gecontroleerd	
5	Koelvloeistof en ruitenwisservloeistof gevuld	
6	Remmen functioneren	
7	Remmen reageren gelijkmatig	
8	Voertuig blijft tijdens het remmen in het spoor	

**Woonopbouw buiten**

Nr.	Controles	Gecontroleerd
9	Dak sneeuw- en ijsvrij (in de winter)	
10	Buitenaansluitingen afgekoppeld en leidingen opgeborgen	
11	Wielkeggen verwijderd en opgeborgen	
12	Schuifdeur en achterdeur afgesloten	
13	Totale hoogte van het voertuig, incl. beladen dakdrager vastgesteld en genoteerd. Informatie m.b.t. de hoogte in de bestuurderscabine binnen handbereik bewaren	


**Woonopbouw binnen**

14	Ramen en hef-slaapdak gesloten en vergrendeld	
15	Hangtafel verwijderd en opgeborgen	
16	Aparte zittingen resp. dubbele zitbank in de 2e en 3e rij bevestigd	
17	Losse delen opgeborgen of bevestigd	
18	Open tableaus afgeruimd	
19	Spoelafdekking gesloten	
20	Alle laden en luiken gesloten	
21	Woonruimte- en schuifdeuren vergrendeld	
22	Kinderzitjes gemonteerd op zitplaatsen met driepuntsgordels  Alleen naar voren gerichte kinderbeveiligingssystemen zijn toegestaan.	
23	Draaistoelvergrendeling voor bestuurdersstoel en passagiersstoel vergrendeld	
24	Verduisteringen in de bestuurderscabine geopend en vergrendeld	

**Gasinstallatie**

25	Gasflessen in de gaskast tegen verdraaien vastbinden	
26	Als de gasflessen niet op de gaslang zijn aangesloten, altijd de beschermkap aanbrengen	
27	Hoofdafsluitkraan op de gasfles en gasafsluitkranen gesloten	

**Elektrische installatie**

28	Accuspanning van de start- en woonruimteaccu (zie hoofdstuk 9) controleren. Wordt er op het paneel een te lage accuspanning getoond, dan moet de betreffende accu worden bijgeladen. Let op de instructies in hoofdstuk 9  Begin de reis met volledig opgeladen startaccu en woonruimteaccu.	
----	--	--



## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor het rijden met de camper.

### 5.1 Rijden met de camper



- ▶ Aan de zitplaatsen waarvoor gebruik tijdens de rit is toegelaten, is een veiligheidsgordel gemonteerd. De veiligheidsgordel tijdens de rit altijd dragen.
- ▶ Nooit tijdens de rit de veiligheidsgordel losmaken.
- ▶ Meerijdende personen moeten op hun plaatsen blijven zitten.
- ▶ De deurvergrendeling mag niet geopend worden.
- ▶ Remmen met schokken vermijden.
- ▶ Bij gebruik van een navigatietoestel het reisdoel alleen wijzigen als het voertuig staat. Daarom een parkeerplaats of een veilige stopplaats opzoeken, als het reisdoel moet worden gewijzigd.
- ▶ Tijdens de rit via de monitor van het navigatietoestel geen DVD afspe-len.



- ▷ Op slechte wegen langzaam rijden.



- ▷ Als deze aanwijzingen niet opgevolgd worden en daardoor een ongeluk of schade ontstaat, aanvaardt de fabrikant geen aansprakelijkheid.
- ▷ De in hoofdstuk 3 beschreven veiligheidsinstructies moeten worden na-geleefd.

### 5.2 Rijsnelheid



- ▶ Het voertuig is met een krachtige motor uitgerust. Zo staan in moei-lijke verkeerssituaties voldoende reserves ter beschikking. Het hoge vermogen maakt een hoge eindsnelheid mogelijk en vereist zeer goede rijcapaciteiten.
- ▶ Het voertuig is zeer gevoelig voor wind. Bijzonder gevaar levert plotse-ling optredende zijwind.
- ▶ Ongelijkmatige of eenzijdige belading verandert het rijgedrag.
- ▶ Op onbekende wegen kunnen moeilijke verhoudingen van de rijbanen heersen en verrassende verkeerssituaties optreden. Pas daarom voor uw eigen veiligheid de rijsnelheid telkens aan de verkeerssituatie en de omgeving aan.
- ▶ De nationale wettelijke snelheidsbeperkingen aanhouden.

### 5.3 Remmen



- ▶ Gebreken aan de reminstallatie meteen laten verhelpen door een geautoriseerde werkplaats.

Voor het begin van iedere rit

Voor iedere rit door test-remmen controleren:

- Functioneren de remmen?
- Reageren de remmen gelijkmatig?
- Blijft het voertuig tijdens het remmen in het spoor?

### 5.4 Veiligheidsgordels

#### 5.4.1 Algemeen

Het voertuig is in de woonruimte bij de zitplaatsen, waar volgens de wet een veiligheidsgordel is voorgeschreven, met veiligheidsgordels uitgerust. Voor het dragen van gordels gelden de van toepassing zijn de nationale bepalingen.



- ▶ Voor de rit de gordels omdoen en tijdens de rit omlaten.
- ▶ Gordels niet beschadigen of klemmen. Laat beschadigde veiligheidsgordels vervangen door een geautoriseerde werkplaats.
- ▶ De gordelbevestigingen, het oprolautomatisme en de gordel sloten niet wijzigen.
- ▶ Iedere veiligheidsgordel alleen gebruiken voor **een** volwassen persoon.
- ▶ Voorwerpen niet samen met een persoon vastbinden.
- ▶ Veiligheidsgordels zijn niet toereikend voor personen met een lichaamslengte van minder dan 150 cm. In dat geval extra voorzieningen gebruiken. Letten op keuringscertificaat.
- ▶ Kinderbeveiligingssysteem uitsluitend op de daarvoor bestemde zitplaatsen bevestigen. Alleen naar voren gerichte kinderbeveiligingssysteem zijn toegestaan.
- ▶ Gebruikte veiligheidsgordels na een ongeluk (laten) vervangen.
- ▶ Tijdens de rit de rugleuning van de stoel niet al te ver naar achter leunen. De werking van de veiligheidsgordel is anders niet meer gegarandeerd.

### 5.4.2 Veiligheidsgordel juist dragen



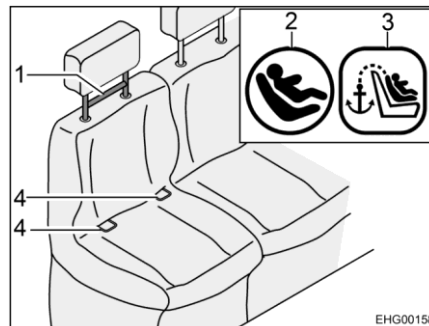
- ▶ De gordel niet verdraaien. De gordel moet plat tegen het lichaam liggen.
- ▶ Voor het dragen van de veiligheidsgordel een correcte zithouding aannemen.

De veiligheidsgordel wordt juist gedragen, wanneer de heupgordel onder de buik en over het heupgewricht loopt. De schoudergordel moet over de borst en de schouder (niet over de hals) lopen. De gordel moet hierbij altijd strak tegen het lichaam liggen. Kleding met een dikke voering moet daarom voor het rijden worden uitgetrokken.

### 5.5 Isofix-bevestiging



- ▶ Alleen kinderbeveiligingsystemen die voor het Isofix-bevestigingssysteem met Top Tether geschikt en aangeduid zijn, aan het Isofix-bevestigingssysteem bevestigen.
- ▶ Geen kinderbeveiligingsystemen met een naar voren gerichte steunpoot gebruiken.
- ▶ Geen andere kinderbeveiligingsystemen, gordels of voorwerpen aan de Isofix-bevestigingsbeugels bevestigen.
- ▶ Veiligheidsinstructies en inbouw instructies van de fabrikant van het kinderbeveiligingssysteem in acht nemen.



Afb. 1 Stool met Isofix



Afb. 2 Bevestiging met Isofix

Voertuigstoelen die geschikt zijn voor Isofix zijn voorzien van een Isofix-symbool (Afb. 1,2). De locatie van de Top Tether wordt ook met een symbool (Afb. 1,3) aangeduid.

- Bevestigingsarmen (Afb. 2,8) in bevestigingsbeugel (Afb. 1,4) vastklikken. U moet hierbij een duidelijke klik horen.
- Met een flinke ruk controleren of het kinderzitje (Afb. 2,7) vastzit.
- Top Tether-gordel (Afb. 2,5) over de hoofdsteen van de voertuigstoel leiden.
- Bevestigingshaak (Afb. 2,6) van de Top Tether (Afb. 1,1) inhaken.

Demontage gebeurt in omgekeerde volgorde.



- ▷ Neem ook de gebruiksaanwijzing van de fabrikant aan het kinderbeveiligingssysteem in acht.

## 5.6 Bestuurdersstoel en passagiersstoel



- ▶ Voor het begin van de rit alle draaibare stoelen in de rijrichting draaien en vergrendelen.
- ▶ De stoelen tijdens de rit in de rijrichting vergrendeld laten en niet verdraaien.

De bestuurdersstoel en passagiersstoel zijn bestanddeel van het basisvoertuig. Het instellen van de stoelen is in de gebruiksaanwijzing van het basisvoertuig beschreven.

## 5.7 Aparte zitting/dubbele zitbank in 2e en 3e zitrij



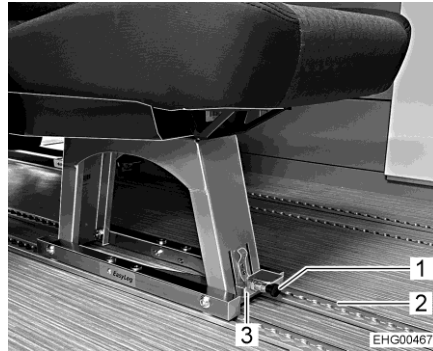
- ▶ Wanneer de aparte zittingen of de dubbele zitbank niet zijn vastgezet, kunnen ze tijdens de rit losraken. Personen kunnen zwaar letsel oplopen.
- ▶ Voor het begin van de rit de aparte zittingen resp. dubbele zitbank vastzetten.

Afhankelijk van de speciale uitvoering kunnen in het voertuig verschillende combinaties van aparte zittingen en een dubbele zitbank zijn ingebouwd (in de 2e en 3e zitrij). De aparte zittingen en de dubbele zitbank worden aan een railsysteem aan de bodem van het voertuig bevestigd.

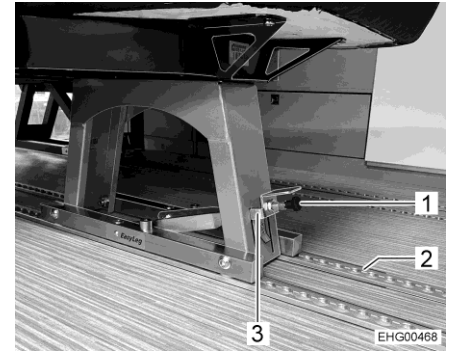
Aparte zittingen kunnen zowel **in** de rijrichting als **tegen** de rijrichting worden ingebouwd. De dubbele zitbank mag echter alleen **in** de rijrichting worden ingebouwd.

Er kunnen niet twee dubbele zitbanken tegelijkertijd worden ingebouwd.





Afb. 3 Aparte zitting (vergrendeld)



Afb. 4 Aparte zitting (vergrendeling open)

#### Vergrendeling van aparte zitting/dubbele zitbank losmaken:

- Zwarte greep (Afb. 3,1) naar voren trekken.
- Metalen beugel (Afb. 3,3) naar boven trekken.

De aparte zitting resp. dubbele zitbank kan nu in de rail (Afb. 3,2) verschoven of uit de rail gelicht worden.

#### Aparte zitting/dubbele zitbank vergrendelen:

- Wanneer de aparte zitting resp. dubbele zitbank in de rail (Afb. 4,2) geplaatst of naar de gewenste positie geschoven is: Zwarte greep (Afb. 4,1) naar voren trekken.
- **Metalen beugel (Afb. 4,3) naar beneden drukken.**
- Aparte zitting/dubbele zitbank licht bewegen, totdat de aparte zitting resp. de dubbele zitbank hoorbaar vastklikt in de rail.

## 5.8 Hoofdsteunen

Hoofdsteunen voor het begin van de rit zo instellen, dat het achterhoofd ongeveer op oorhoogte wordt ondersteund.

## 5.9 Opstelling van de zitplaatsen



- ▶ Tijdens de rit mogen personen zich alleen ophouden op de toegelaten zitplaatsen. Het toegelaten aantal zitplaatsen kan worden afgeleid uit de voertuigpapieren.
- ▶ Op zitplaatsen geldt de verplichting tot het dragen van veiligheidsgordels.

Zitplaatsen die tijdens de rit kunnen worden gebruikt, zijn voorzien met een veiligheidsgordel.

### 5.10 Diesel tanken



- ▶ Bij het tanken, op veerboten en in de garage moeten alle op gas/diesel werkende apparaten uitgeschakeld zijn (verwarming, kookplaat). Explosiegevaar!

De brandstofvulopening bevindt zich buiten aan het voertuig, vooraan links.

### 5.11 AdBlue® bijvullen



- ▶ AdBlue® buiten bereik van kinderen bewaren. Geen AdBlue®-reservoirs in het voertuig bewaren.



- ▷ Informatie over het bijvullen van AdBlue® vindt u in de gebruiksaanwijzing van het basisvoertuig.



- ▷ AdBlue®-reservoir niet met het huisvuil weggoien. Lege reservoir volgens de nationale richtlijnen weggoien of bij het aankooppunt afgeven.

## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor het opstellen van het voertuig in campingmodus.



- ▷ Het voertuig zo horizontaal mogelijk neerzetten. Indien nodig oprijblokken gebruiken. Het water uit de douchebak kan anders niet goed weglopen.
- ▷ Het voertuig beveiligen tegen weggrollen.
- ▷ Dieren (vooral muizen) kunnen binnen in de wagen aanzienlijke schade veroorzaken. Om dit te vermijden, het voertuig na het opstellen regelmatig op schade of sporen van dieren inspecteren.

### 6.1 Handrem

Bij het parkeren van het voertuig de handrem vast aantrekken.



- ▶ Wanneer de handrem voor het draaien van de bestuurders-/passagiersstoel moet worden ontgrendeld: Voertuig eerst met geschikte middelen (bijv. wielkeg) beveiligen tegen weggrollen.

### 6.2 Oprijblokken



- ▷ Oprijblokken zijn niet bij de levering inbegrepen. De toebehorenhandel biedt verschillende modellen aan.

Met behulp van oprijblokken kan het voertuig horizontaal geparkeerd worden bij een hoogteverschil op stijgende hellingen en oneffen staanplaatsen.

### 6.3 230-V-aansluiting

Het voertuig kan op een 230-V-voorziening worden aangesloten (zie hoofdstuk 9).



## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor het wonen in het voertuig.

### 7.1 Deuren



- ▶ Alleen met vergrendelde deuren rijden.



- ▷ Het vergrendelen van de deuren kan verhinderen, dat de deuren vanzelf open gaan, bijv. bij een ongeval.
- ▷ Vergrendelde deuren verhinderen tevens het ongewenste binnendringen van buitenaf, bijv. als u voor een verkeerslicht stopt. Door vergrendelde deuren kunnen echter hulpverleners in noodgeval het interieur van het voertuig moeilijk bereiken.
- ▷ Bij het verlaten van het voertuig altijd de deuren vergrendelen.
- ▷ De sloten van de voertuigdeuren zijn bestanddeel van het basisvoertuig. Het openen en sluiten van de voertuigdeuren is in de gebruiksaanwijzing van het basisvoertuig beschreven.

### 7.2 Hor aan schuifdeur en achterklep (speciale uitvoering)



- ▷ De hor helemaal openen voordat de schuifdeur wordt gesloten.



- ▷ De hor wordt aan het voertuig vastgemaakt door magneten die met textiel zijn bekleed.



Afb. 5 Hor, schuifdeur



Afb. 6 Hor, achter

- Hor aanbrengen:**
- Klittenbandsluitingen openen en hor openklappen (Afb. 5) resp. uitrollen (Afb. 6).
  - Ritssluiting sluiten.
- Hor openen:**
- Ritssluiting openen.
  - Hor omklappen resp. oprollen en met klittenbandsluitingen vastmaken.

### 7.3 Ventileren



- ▶ De zuurstof binnen in het voertuig wordt door ademen of door het gebruik van op gas werkende inbouwapparaten verbruikt. Daarom moet de verbruikte lucht voortdurend worden verversd. Met het oog hierop zijn in het voertuig kunstmatige ventilatieopeningen (bijv. dakluiken met kunstmatige ventilatie) ingebouwd. Kunstmatige ventilatieopeningen noch van binnen noch van buiten afdekken, bijv. met een wintermat, of dichtzetten. Kunstmatige ventilatieopeningen vrijhouden van sneeuw en bladeren. Er dreigt verstikkingsgevaar door een verhoogd CO<sub>2</sub>-gehalte.



- ▷ Bij bepaalde weersomstandigheden kan ondanks toereikende ventilatie condenswater ontstaan aan metalen voorwerpen (bijv. schroefverbindingen aan de bodem van het voertuig).
- ▷ Bij opengewerkte plaatsen (bijv. dakluikranden, vulopeningen, luiken enz.) kunnen bijkomende koudebruggen ontstaan.

#### Condenswater

Door regelmatig en doelgericht ventileren voor een continue luchtverversing zorgen. Alleen op deze manier wordt verhinderd, dat zich bij koeler weer condenswater vormt. Als verwarming, luchtverdeling en ventilatie op elkaar zijn afgestemd, kan in koele seizoenen een aangenaam woonklimaat worden gecreëerd. Om tocht te vermijden de luchtuitstroomopeningen op het dashboard sluiten en de luchtverdeling van het basisvoertuig op circulatielucht zetten. Het voertuig bij langere stilstand af en toe goed doorluchten, met name in de zomer, omdat er warmteophoping mogelijk is.

### 7.4 Verduistering bestuurderscabine (speciale uitvoering)



- ▷ Verduistering van de bestuurderscabine voor het begin van de rit openen.

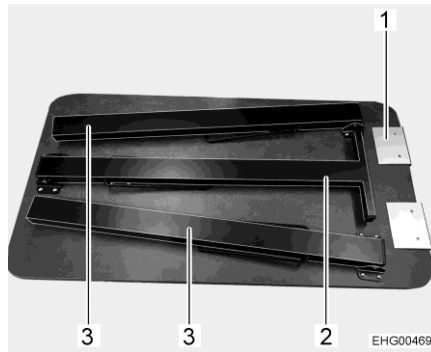
De verduistering bestuurderscabine wordt aan de voorzijde met zuignappen bevestigd en aan de bestuurders-/passagierszijde met magneten.

## 7.5 Tafel

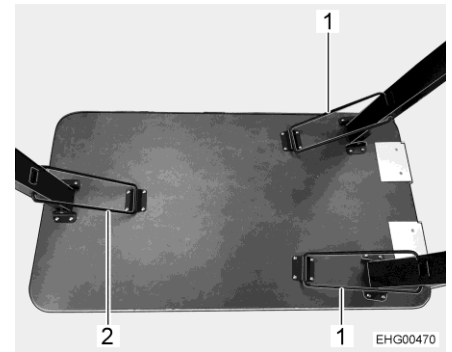


- ▶ Voor het begin van de rit de tafel goed aan de achterklep bevestigen.

Het voertuig is voorzien van een tafel. De tafel moet tijdens de rit aan de achterklep zijn bevestigd. Als het voertuig geparkeerd is, kan de tafel in een rail in het keukengedeelte worden gehaakt of vrijstaand worden neergezet.



Afb. 7 Tafel (tafelpoten ingeklapt)



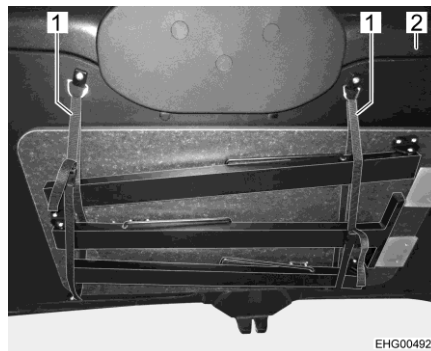
Afb. 8 Tafel (tafelpoten uitgeklaapt)

Tafel in rail in het keukengedeelte haken:

- Tafel met de korte kant (Afb. 7,1) in de rail in het keukengedeelte haken.
- Middelste tafelpoot (Afb. 7,2) uitklappen.
- Tafelpoot met beugel (Afb. 8,2) vastzetten.

Tafel vrijstaand neerzetten:

- Alle 3 tafelpoten (Afb. 7,2 en Afb. 7,3) uitklappen.
- Alle 3 tafelpoten elk met een beugel (Afb. 8,1 en Afb. 8,2) vastzetten.

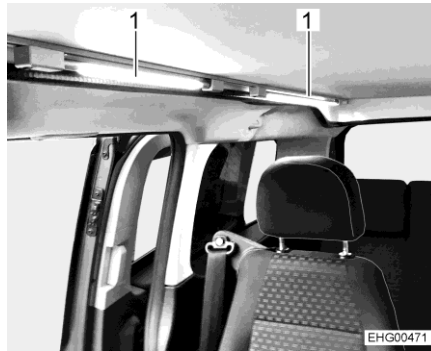


Afb. 9 Tafel (aan achterklep bevestigd)

Tafel aan achterklep bevestigen:

- Wanneer de tafel ingehaakt is: Tafel losmaken.
- Vergrendeling bij de uitgeklaapte tafelpoot (resp. uitgeklaapte tafelpoten) losmaken. Hiervoor beugel (resp. beugels) inklappen.
- Tafelpoot (resp. tafelpoten) inklappen.
- Tafel met 2 riemen (Afb. 9,1) goed aan de achterklep (Afb. 9,2) bevestigen.

## 7.6 LED-lichtbalken



Afb. 10 LED-lichtbalken



Afb. 11 Schakelaar voor LED-lichtbalken

De LED-lichtbalken (Afb. 10,1) bevinden zich aan de zijkant van het hefslaapdak.

De schakelaar (Afb. 11,1) is aan een van de LED-lichtbalken aangebracht.

## 7.7 Mobiele lamp (speciale uitvoering)



- ▶ Voor het begin van de rit de mobiele lampen verwijderen en in de keukenonderkast op magneetplaten zetten.

De mobiele lamp kan als tafellamp of als zaklamp worden gebruikt. De mobiele lamp is voorzien van een accu die via een USB-aansluiting wordt opgeladen.

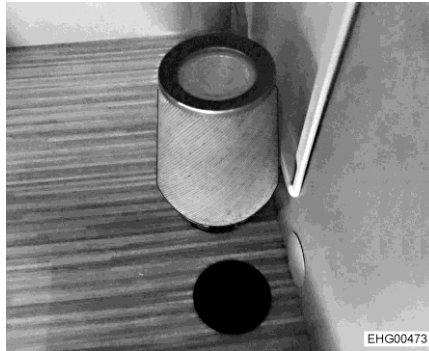


Afb. 12 Mobiele lamp (ingeschoven)



Afb. 13 Mobiele lamp (uitgeschoven)





Afb. 14 Mobiele lamp met magneet-platen

#### Gebruik als tafellamp

De mobiele lamp is uitgeschoven (Afb. 13) en wordt op de tafel of op een willekeurige andere plaats neergezet.

#### Gebruik als zaklamp

De mobiele lamp is uitgeschoven (Afb. 13) en wordt gebruikt als zaklamp.

#### Inschakelen/uitschakelen:

- Op de aan/uit-schakelaar (Afb. 12,1) drukken.

#### Dimmen:

- De aan/uit-schakelaar (Afb. 12,1) ingedrukt houden.



- ▷ De laatste ingestelde lichtintensiteit wordt opgeslagen.

#### Laden:

- Lamp ineenschuiven (Afb. 12) en via een USB-aansluiting opladen.  
De LED (Afb. 12,2) naast de aan/uit-schakelaar geeft de laadtoestand aan.  
LED rood betekent dat de accu wordt geladen.  
LED groen betekent dat de accu is geladen.

## 7.8 Dubbele zitbank ombouwen om op te slapen (speciale uitvoering)

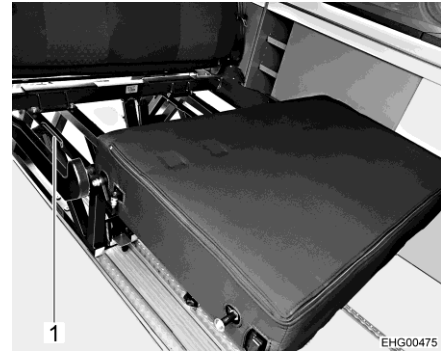


- ▶ Tijdens de rit mogen zich geen personen op het voor slapen omgebouwde ligvlak bevinden.
- ▶ Als de dubbele zitbank is omgebouwd om op te slapen: Het middelste kussen met maximaal 225 kg belasten. De twee buitenste kussens met maximaal 120 kg belasten.
- ▶ Waarschuwingstickers voor beknellingsgevaar in acht nemen.
- ▶ Veiligheidsinstructies en informatie in de gebruiksaanwijzing van de fabrikant in acht nemen.

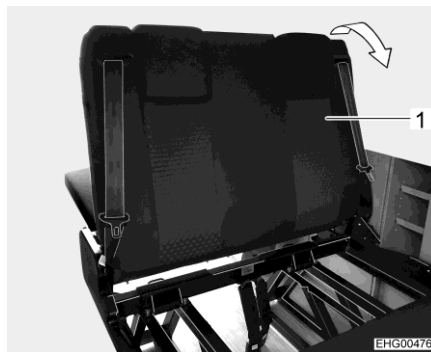
De dubbele zitbank in de 2e resp. 3e zitrij kan worden omgebouwd tot een slaappleats.



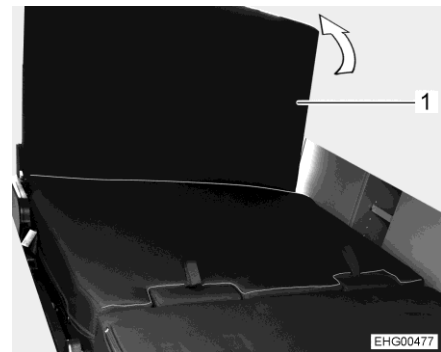
Afb. 15 Dubbele zitbank



Afb. 16 Zitting (omgeklapt)



Afb. 17 Rugleuning



Afb. 18 Rugleuning (omgeklapt) en extra kussen

#### Ombouw voor het slapen:

- Beide hoofdsteunen (Afb. 15,1) omlaag zetten. Hiertoe de pal aan de linker hoofdsteunhuls indrukken en de hoofdsteun naar beneden schuiven.
- Zitting (Afb. 15,2) eerst aan de voorkant optillen en daarna naar voren eruit trekken.
- Zitting naar boven klappen en omklappen (zie Afb. 16).
- Ontkoppelingshendel (Afb. 16,1) aan het stoelframe naar boven trekken.
- Rugleuning (Afb. 17,1) volledig naar voren klappen.
- Extra kussen (Afb. 18,1) naar achteren klappen.

Ga in omgekeerde volgorde te werk om de dubbele zitbank weer om te bouwen tot een zitbank.

Ervoor zorgen dat er geen gordels of gordelsloten ingeklemd zijn.

Werking van de riemensystemen controleren.



- ▷ Meer informatie (bijv. over het instellen van hellingposities) vindt u in de gebruiksaanwijzing van de fabrikant.

## 7.9 Hef-slaapdak (speciale uitvoering)



- ▶ Levensgevaar door blikseminslag!  
Bij onweer mag zich niemand in het hef-slaapdak bevinden. Bij blikseminslag kunnen personen in het hef-slaapdak levensgevaarlijk gewond raken.
- ▶ Voor het begin van de rit het hef-slaapdak sluiten en vergrendelen.
- ▶ Het hef-slaapdak alleen sluiten, als het tentdoek droog is. Als het hef-slaapdak met vochtig tentdoek moet worden gesloten: Hef-slaapdak zo snel mogelijk weer openen en het tentdoek volledig laten drogen.
- ▶ Het bed in het hef-slaapdak met maximaal 200 kg belasten.
- ▶ Het bed alleen gebruiken als het veiligheidsnet is gespannen.
- ▶ Kleine kinderen nooit zonder toezicht in het bed van het hef-slaapdak laten.
- ▶ Met name bij kleine kinderen onder de 6 jaar altijd erop letten dat ze niet uit het bed kunnen vallen.
- ▶ Voor kinderen passende, afzonderlijke kinderbedden of reiswiegen gebruiken.



- ▷ Voor elke rit controleren of het hef-slaapdak correct is gesloten en is vergrendeld zodat het niet vanzelf kan opengaan.  
Een opengezet of ontgrendeld hef-slaapdak kan tijdens de rit aan bomen, borden, palen, ingangen van parkeergarages of andere voorwerpen blijven hangen, losbreken en zware schade aan het voertuig en ander eigendom veroorzaken.
- ▷ Voor het sluiten van het hef-slaapdak altijd de ritssluitingen aan de ventilatieopeningen sluiten.
- ▷ Voor het sluiten van het hef-slaapdak een raam of de ingangdeur openen. Daardoor wordt voorkomen dat er zich lucht ophoopt. Als er zich lucht ophoopt kan het tentdoek door het mechanisme worden beschadigd.
- ▷ Nooit het bed in het hef-slaapdak samen met het hef-slaapdak omlaag trekken.
- ▷ Erop letten, dat het tentdoek niet tussen het hef-slaapdak en het voertuigdak bekneld raakt.
- ▷ Wanneer het voertuig langere tijd niet wordt gebruikt:
  - Iedere 3 weken de binnenruimte goed ventileren. Het hef-slaapdak moet hierbij geopend zijn.
  - Luchtontvochtiger (granulaat) opstellen. Aanwijzingen van de fabrikant in acht nemen.

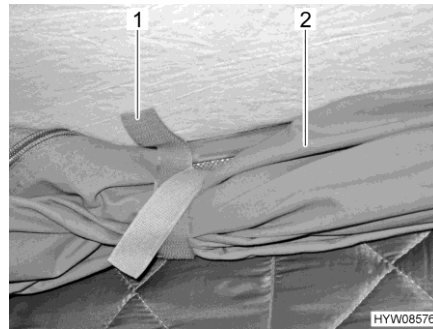
Wanneer het interieur langere tijd aan een verhoogde luchtvochtigheid wordt blootgesteld, bestaat de kans op vorming van vochtplekken en schimmel.



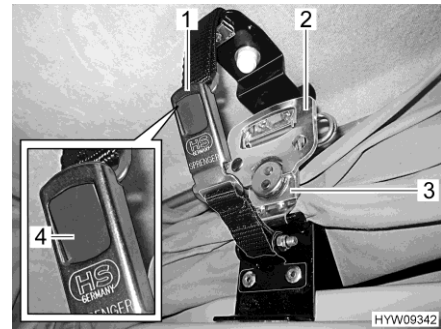
- ▷ Voor extra ventilatie kunnen de ritssluitingen van de ventilatieopeningen in het tentdoek van het hef-slaapdak worden geopend.

Het hef-slaapdak wordt aan één kant omhoog gezet.

Wanneer het hef-slaapdak is gesloten, wordt het links en rechts door een snelspanlusing met knipsluiting vastgehouden.



Afb. 19 Houderslussen



Afb. 20 Vergrendeling (hef-slaapdak)

#### Hef-slaapdak openen:

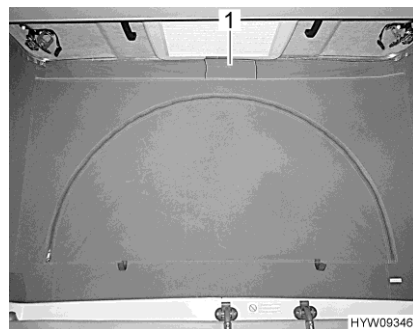
- Houderslussen (Afb. 19,1) aan opgerold tentdoek (Afb. 19,2) losmaken.
- Knipsluiting (Afb. 20,1) aan beide zijden openen. Hiertoe de grijze drukknop (Afb. 20,4) indrukken.
- Greep (Afb. 20,2) van de snelspanlusing (Afb. 20,3) uitklappen en een halve slag tegen de klok in draaien. De vergrendeling is nu ontgrendeld.
- Zachtjes tegen het hef-slaapdak drukken. Het hef-slaapdak zwenkt vanzelf naar boven.

#### Veiligheidsnet

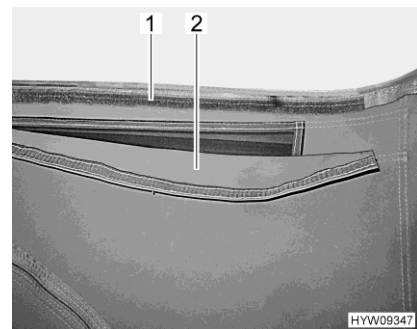
Het veiligheidsnet pas aanbrengen als de personen zich al in het bed bevinden.

#### Ventilatie

Wanneer het hef-slaapdak is geopend, kan een stoffen klep worden geopend voor ventilatie.



Afb. 21 Ventilatie (gesloten)



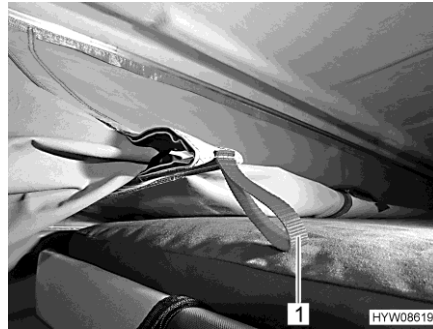
Afb. 22 Ventilatie (geopend)

#### Ventilatie openen:

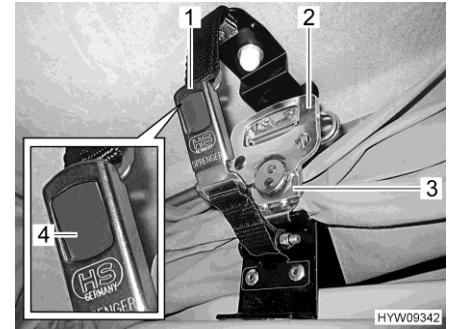
- Klittenbandsluiting van de stoffen klep (Afb. 21,1) onder het hef-slaapdak losmaken. Achter de stoffen klep is een gaasscherm aangebracht ter bescherming tegen insecten.

#### Ventilatie sluiten:

- Stoffen klep (Afb. 22,2) naar boven trekken en tegen het klittenband (Afb. 22,1) aan drukken.



Afb. 23 Intrekmechanisme



Afb. 24 Vergrendeling

**Hef-slaapdak sluiten:**

- Hef-slaapdak langzaam met de grepen omlaag trekken tot het hef-slaapdak vanzelf in deze positie blijft staan. Daarbij erop letten dat de intrekmechanismen aan de zijkant naar binnen knikken.
- Als de intrekmechanismen niet naar binnen geknikt zijn: Hef-slaapdak opnieuw openen en langzamer sluiten.
- Tentdoek aan de rode lussen (Afb. 23,1) van de intrekmechanisme naar binnen trekken.
- Hef-slaapdak aan beide grepen gelijkmatig omlaag trekken, totdat het hef-slaapdak op het voertuigdak ligt. Daarbij erop letten, dat het tentdoek niet wordt ingeklemd.
- Aan beide zijden de snelspansluiting (Afb. 24,3) omlaag trekken en in de bevestigingsplaat haken.
- De greep (Afb. 24,2) aan de snelspansluiting uitklappen en een halve slag met de klok mee draaien.
- De beide delen van de knipsluiting (Afb. 24,1) in elkaar steken. De grijze drukknop (Afb. 24,4) klikt vast.
- Tentdoek (Afb. 19,2) oprollen en met de houderlussen (Afb. 19,1) vastmaken.

### 7.10 Peesprofiel voor zonnezeil (speciale uitvoering)



- ▶ Voor het begin van de rit ervoor zorgen dat er geen zonnezeil, zakluifel of andere markies in het peesprofiel is aangebracht.

Het voertuig is aan de passagierszijde voorzien van een peesprofiel (Afb. 25,1) voor een zonnezeil of een zakluifel.



Afb. 25 Peesprofiel voor zonnezeil of zakluifel



Afb. 26 Peesprofiel (detailaanzicht)

## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor de gasinstallatie van het voertuig. De bediening van de op gas werkende apparaten van het voertuig is in hoofdstuk 10 beschreven.

### 8.1 Algemene instructies



- ▶ De gebruiker van de gasinstallatie is verantwoordelijk voor het laten uitvoeren van periodieke controles en het in acht nemen van de onderhoudsintervallen.
- ▶ Voor het begin van de rit, bij het verlaten van het voertuig of als de gastoestellen niet gebruikt worden, alle gasafsluitkranen en de hoofdafsluitkraan aan de gasfles sluiten.
- ▶ Bij het tanken, op veerboten en in de garage moeten alle op gas werkende apparaten uitgeschakeld zijn (verwarming, kookplaat). Explosiegevaar!
- ▶ Wanneer een op gas werkend apparaat wordt gebruikt, het apparaat niet in gesloten ruimtes (bijv. garages) in gebruik nemen. Vergiftigings- en verstikkingsgevaar!
- ▶ De gasinstallatie alleen door een geautoriseerde werkplaats laten onderhouden, repareren of wijzigen.
- ▶ De gasinstallatie voor de ingebruikname en conform de nationale bepalingen door een geautoriseerde werkplaats laten controleren. Dit geldt ook voor niet aangemelde voertuigen. Bij wijzigingen aan de gasinstallatie de gasinstallatie meteen door een geautoriseerde werkplaats laten controleren.
- ▶ Ook de gasdrukregelaar, de gasslangen en de gasafvoerbuizen moeten worden gecontroleerd. De gasdrukregelaar en de gasslangen moeten overeenkomstig de nationaal vastgestelde periodes (maximaal na 10 jaar) worden vervangen. De eigenaar van het voertuig is verantwoordelijk voor het initiatief van de maatregel.
- ▶ Bij een defect aan de gasinstallatie (gaslucht, hoog gasverbruik) bestaat explosiegevaar! Onmiddellijk de hoofdafsluitkraan op de gasfles sluiten. Ramen en deuren openen en goed ventileren.
- ▶ Bij een defect aan de gasinstallatie: Niet roken, geen open vuur en geen elektrische apparaten (lichtschakelaar enz.) bedienen. Dichtheid gasvoerende delen en leidingen met lekzoek-spray controleren. Niet met open vuur controleren.
- ▶ Op inwendige aansluitstukken mogen alleen de daarvoor bestemde apparaten aangesloten zijn. Een apparaat niet buiten het voertuig gebruiken wanneer het op een inwendig aansluitstuk is aangesloten.
- ▶ Koken tijdens de rit is verboden.
- ▶ Voor ingebruikname van de kookplaat voor een toereikende ventilatie zorgen. Een raam openen.
- ▶ Gaskooktoestel niet gebruiken voor verwarmingsdoeleinden.
- ▶ Als er meerdere gastoestellen voorhanden zijn, dan is voor ieder apparaat een gasafsluitkraan vereist. Wanneer gastoestellen niet worden gebruikt, moet de betreffende gasafsluitkraan worden gesloten.



- ▶ Ontstekingsbeveiligingen moeten na uitgaan van de gasvlam binnen een minuut sluiten. Daarbij is een klik te horen. Werking zo nu en dan controleren.
- ▶ De ingebouwde gastoestellen zijn uitsluitend ontworpen voor gebruik met propaangas, butaangas of een mengsel van beide gassen. De gasdrukregelaar alsmede alle ingebouwde gastoestellen zijn ontworpen voor een bedrijfsdruk van 30 mbar.
- ▶ Propaangas is gasvormig tot -42 °C, butaangas daarentegen slechts tot 0 °C. Bij lagere temperaturen is er geen gasdruk meer aanwezig. Butaangas is niet geschikt voor gebruik in de winter.
- ▶ De gaskast is door zijn functie en constructie een ruimte met opening naar buiten. De standaard ingebouwde kunstmatige ventilatie nooit afdekken of dichtzetten. Ontsnappend gas kan anders niet naar buiten worden weggeleid.
- ▶ De gaskast mag niet als opbergruimte worden gebruikt.
- ▶ De gaskast beveiligen tegen de toegang van onbevoegden. Daarvoor de toegang afsluiten.
- ▶ De hoofdafsluitkraan op de gasfles moet toegankelijk zijn.
- ▶ Alleen apparaten op gas (bijv. gasgrill) aansluiten die voor een gasdruk van 30 mbar zijn bedoeld.
- ▶ De rookgassen moeten onbelemmerd naar buiten kunnen stromen en de verse lucht moet onbelemmerd toe kunnen treden. Daarom de gasafvoerschroeven en inlaatopeningen schoon houden en vrijhouden (bijv. van sneeuw en ijs). De onderrand van het voertuig mag niet met flappen of door sneeuwwallen worden afgesloten.

## 8.2 Gasfles



- ▶ Volle of lege gasflessen buiten het voertuig alleen met gesloten hoofdafsluitkraan en voorzien van beschermkap hanteren.
- ▶ Gasflessen alleen in de gaskast meenemen.
- ▶ Gasflessen in de gaskast verticaal plaatsen.
- ▶ Gasflessen beveiligd tegen draaien en kantelen vastbinden.
- ▶ Gasslang spanningsvrij op de gasfles aansluiten.
- ▶ Als de gasflessen niet op de gasslang zijn aangesloten, altijd de beschermkap aanbrengen.
- ▶ Hoofdafsluitkraan aan de gasfles sluiten voordat de gasdrukregelaar of de gasslang van de gasfles wordt verwijderd.
- ▶ Afhankelijk van de aansluiting de gasslang met de hand of een geschikte speciale sleutel van de gasfles afschroeven en weer op de gasfles schroeven. De schroefverbinding van de gasfles heeft meestal een linkse schroefdraad. **Niet** te vast aandraaien.
- ▶ Voor het gebruik in voertuigen uitsluitend een speciale gasdrukregelaar met veiligheidsventiel gebruiken. Andere gasdrukregelaars zijn niet toegelaten en voldoen niet aan de hoge eisen.
- ▶ Bij temperaturen onder 5 °C ijsbestrijdingsinstallatie (Eis-Ex) voor gasdrukregelaar gebruiken.





- ▶ Alleen gasflessen van 11 kg of 5 kg gebruiken. (Gasflessen kunnen verschillen afhankelijk van het land.) Campinggasflessen met ingebouwd terugslagventiel (blauwe flessen met een inhoud van max. 2,5 resp. 3 kg) mogen in uitzonderingsgevallen met een veiligheidsventiel worden gebruikt.
- ▶ Voor buitengasflessen zo kort mogelijke slangen gebruiken (max. 150 cm).
- ▶ Blokkeer nooit de ventilatieopeningen in de vloer onder de gasflessen.



- ▷ Schroefverbindingen van gasflessen hebben in de regel een linkse schroefdraad.
- ▷ Voor apparaten op gas moet de gasdruk tot 30 mbar worden gereduceerd.
- ▷ De niet-verstelbare gasdrukregelaar direct op het flesventiel aansluiten met veiligheidsventiel.
- ▷ Voor het vullen en aansluiten van de gasflessen in Europa levert de toebehorenhandel de betreffende Euro-vulsets c.q. Euro-flessensets.
- ▷ Informatie bij de handelspartners of het servicepunt.

De gasdrukregelaar reduceert de gasdruk van de gasfles tot de bedrijfsdruk van de gastoestellen.

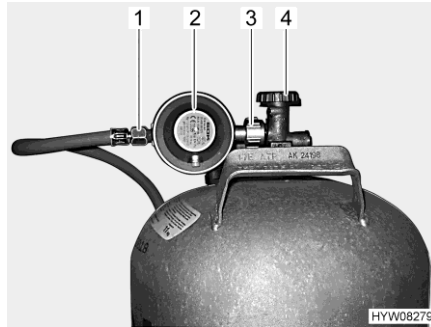
De gasdrukregelaar is vast in de gaskast ingebouwd. De gasfles wordt via een hogedrukgaslang op de gasdrukregelaar aangesloten.

Hogedrukgaslangen en bijbehorende aansluitingen kunnen per land verschillen. In de toebehorenhandel zijn toepasselijke landspecifieke uitvoeringen en adapters verkrijgbaar.

### 8.3 Gasflessen vervangen



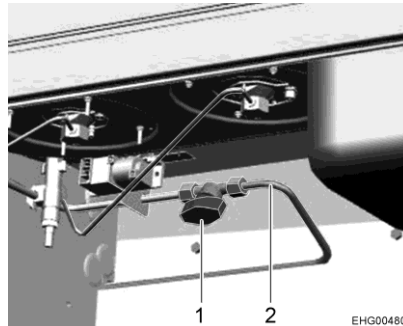
- ▶ Bij het vervangen van de gasflessen niet roken en geen open vuur ontsteken.
- ▶ Na het vervangen van gasflessen controleren of er bij de aansluitpunten geen gas uitloopt. Daarvoor de aansluiting met lekzoek-spray inspuiten. De toebehorenhandel biedt deze middelen aan.



Afb. 27 Aansluiting gasfles

- Luik naar de gaskast openen.
- Hoofdafsluitkraan (Afb. 27,4) op de gasfles sluiten. Let op de richting van de pijl.
- Gasdrukregelaar (Afb. 27,2) vasthouden en kartelmoer (Afb. 27,3) openen (in de regel linkse schroefdraad).
- Gasdrukregelaar met gas slang (Afb. 27,1) van de gasfles verwijderen.
- Bevestigingsriemen losmaken en gasfles uitnemen.
- Gevulde gasfles in de gaskast zetten.
- Gasfles met de bevestigingsriemen bevestigen.
- Gasdrukregelaar (Afb. 27,2) met gas slang (Afb. 27,1) op de gasfles aanbrengen en kartelmoer (Afb. 27,3) hand vastdraaien (in de regel linkse schroefdraad). **Niet** te vast aandraaien.
- Luik naar de gaskast sluiten.

## 8.4 Gasafsluitkraan



Afb. 28 Gasafsluitkraan

In het voertuig is een gasafsluitkraan (Afb. 28,1) ingebouwd voor het gaskooktoestel. De gasafsluitkraan bevindt zich onder het gaskooktoestel.

**Openen:** ■ Gasafsluitkraan parallel aan de gasleiding (Afb. 28,2) zetten.

**Sluiten:** ■ Gasafsluitkraan dwars op de gasleiding zetten.

## 8.5 Gaskast



- ▶ De opening van de gaskast is voorzien van een brede afdichting. Om de gaskastdeur goed te sluiten: Gaskastdeur bij het sluiten steeds een beetje aandrukken. Altijd beide sloten van de gaskastdeur sluiten.



Afb. 29 Gaskast



## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor de elektrische installatie van het voertuig.

De bediening van de op elektriciteit werkende apparaten van de woonopbouw is in hoofdstuk 10 beschreven.

### 9.1 Algemene veiligheidsinstructies



- ▶ Alleen vaklieden aan de elektrische installatie laten werken.
- ▶ Alle elektrische apparaten (bijv. mobiele telefoons, zend-ontvangapparaten, televisies of DVD-spelers), die naderhand in de camper zijn ingebouwd en tijdens de rit in gebruik zijn, moeten bepaalde kenmerken hebben: Dit zijn het CE-kenmerk, de EMC-keuring (elektromagnetische compatibiliteit) en de e-keuring.  
Alleen zo is een goed functioneren van het voertuig tijdens de rit gegarandeerd. Anders is het mogelijk, dat de airbag wordt geactiveerd of de boardelektronica wordt gestoord.



- ▷ Tijdens onweer voor de zekerheid de 230-V-aansluiting ontkoppelen en de antennes induwen ter bescherming van de elektrische apparaten.

### 9.2 Begrippen

#### Rustspanning

De rustspanning is de spanning van de accu in rusttoestand, d.w.z. er wordt geen stroom opgenomen en de accu niet geladen.



- ▷ Voor de meting moet de batterij tot rust zijn gekomen. Daarom: Nadat deze voor het laatst is opgeladen of na de laatste stroomontname door verbruikers circa 2 uur wachten, totdat de rustspanning wordt gemeten.

#### Ruststroom

Sommige elektrische verbruikers, zoals bijv. klok en controlelichten hebben continu elektrische stroom nodig; deze worden daarom ook wel als stille verbruikers aangeduid. Deze ruststroom stroomt ook bij uitgeschakeld apparaat.

#### Diepontlading

Diepontlading van de accu dreigt wanneer een accu door ingeschakelde verbruikers en door ruststroom volledig wordt ontladen en de rustspanning onder 12 V daalt.



- ▷ Diepontlading is schadelijk voor de accu.

**Capaciteit** Als capaciteit wordt de hoeveelheid elektriciteit aangeduid, die een accu kan opnemen.

De capaciteit van een accu wordt in ampère-uren (Ah) aangegeven. In de regel wordt daarbij de zogenaamde K20-waarde gebruikt.

De K20-waarde geeft aan, hoeveel stroom een accu over een periode van 20 uur kan afgeven, zonder dat deze wordt beschadigd, of hoeveel stroom er nodig is, om een lege accu binnen 20 uur te laden.

Wanneer een accu bijv. 20 uur lang 4 ampère kan afgeven, heeft deze een capaciteit van  $4 \text{ A} \times 20 \text{ h} = 80 \text{ Ah}$ .

Wanneer er meer stroom stroomt, wordt de ontlaadtijd van de accu evenredig gereduceerd.

Externe invloeden zoals temperatuur en leeftijd veranderen het opnamevermogen van de accu. Capaciteitsgegevens hebben betrekking op nieuwe, bij ruimtetemperatuur gebruikte accu's.



- ▷ Capaciteitsgegevens hebben afhankelijk van de accutechnologie een omrekeningsfactor van 1,3 tot 1,7, die de daadwerkelijke capaciteit met deze waarde laat dalen.

### 9.3 12-V-boordnet

De woonruimteaccu voorziet de woonruimte van 12-V-gelijkspanning. De woonruimteaccu heeft slechts een begrensde energievoorraad. Om ontlasting door 12-V-verbruikers te vermijden, moeten bepaalde punten in acht worden genomen:



- ▷ Laadtoestand van de woonruimteaccu op het paneel controleren. Indien nodig, de woonruimteaccu ofwel via de 230-V-voeding (zie sectie 9.3.2) of via de voertuigmotor (zie sectie 9.3.3) laden.
- ▷ Niet-benodigde 12-V-verbruikers (bijv. verlichting) uitschakelen.
- ▷ De koelbox en standkachel op diesel werken uitsluitend op 12 volt. Ook deze apparaten uitschakelen als ze niet nodig zijn.

Verlichting/  
waterpomp op het paneel  
uitschakelen:

- Hoofdschakelaar 12 V (Afb. 31,1) uitschakelen.

12-V-verbruikers op het  
elektroblok uitschakelen:

- Accu-scheidingsschakelaar (Afb. 30,12) op het elektroblok uitschakelen.

Koelbox uitschakelen:

- De koelbox heeft geen directe schakelaar voor aan/uit. Voor het uitschakelen de beschrijving in sectie 10.4 volgen.

Standkachel op diesel  
uitschakelen:

- Voor het uitschakelen van de standkachel op diesel de startknop (Afb. 38,3) op het bedieningspaneel van de standkachel op diesel indrukken, zie sectie 10.2.

### 9.3.1 Woonruimteaccu



- ▷ Het loskoppelen en vastklemmen, evenals het vervangen van de woonruimteaccu, mag alleen door vaklieden worden uitgevoerd. Bij onjuiste aansluiting bestaat er gevaar op kortsluiting en brand vanwege schurende kabels. De stoel moet met zijn draai-inrichting worden gedemonteerd om toegang te krijgen tot de woonruimteaccu. Deze componenten zijn belangrijk voor de veiligheid en moeten vakkundig met schroeven en met inachtneming van bepaalde draaimomenten worden gemonteerd.
- ▷ Alleen aan de reis beginnen met een volgeladen woonruimteaccu. Daarom de woonruimteaccu voor het begin van de reis tenminste 20 uur laden.
- ▷ Tijdens de reis iedere gelegenheid om de woonruimteaccu op te laden benutten.
- ▷ Na de reis de woonruimteaccu volledig opladen.
- ▷ Voor een tijdelijke stilstand de accu ten minste 20 uur laden.
- ▷ Voor het opladen van de woonruimteaccu de daarvoor bestemde laadmodule in het elektroblok gebruiken. Bij externe oplading een gangbaar laadapparaat gebruiken, dat geschikt is voor het accutype en de capaciteit van de accu van de woonruimte.
- ▷ Bij langere stilstand (4 weken of langer) de woonruimteaccu loskoppelen van het 12-V-boordnet of regelmatig bijladen.
- ▷ Bij het vervangen van de woonruimteaccu alleen accu's van hetzelfde type en met dezelfde specificaties als de originele ingebouwde accu gebruiken. Afwijkende accu alleen na toestemming van de fabrikant van het voertuig gebruiken.
- ▷ Voor het los- en vastklemmen van de accu de voertuigmotor uitschakelen, de 230-V- en de 12-V-voorziening alsmede alle verbruikers uitschakelen. Kortsluitingsgevaar!
- ▷ Wanneer een accu is losgekoppeld het contact niet gebruiken. Kortsluitingsgevaar!
- ▷ De onderhoudsinstructies en gebruiksaanwijzing van de accuproducent in acht nemen.



- ▷ De accu is onderhoudsvrij. Onderhoudsvrij betekent:
  - De zuurstand hoeft niet gecontroleerd te worden.
  - De accupolen hoeven niet ingevet te worden.
  - Er hoeft geen gedestilleerd water bijgevoerd te worden.
  - Ook een onderhoudsvrije accu moet worden bijgeladen.
  - Aanbeveling: Elke 6 tot 8 weken een volledige laadcyclus uitvoeren. Afhankelijk van de accucapaciteit en het laadapparaat duurt de laadcyclus 24 tot 48 uur.

#### Inbouwplaats

De woonruimteaccu is in de bestuurdersruimte ingebouwd onder de rechterstoel.

**Ontlading** Door de ruststroom, die sommige elektrische verbruikers permanent verbruiken, wordt de woonruimteaccu ontladen.



- ▷ Diepontlading is schadelijk voor de accu. Dit kan tot vervormingen, hitteontwikkeling en schroeischade leiden.
- ▷ Accu tijdig opladen.

Ook een vol geladen woonruimteaccu wordt door ruststroom (stille verbruikers) diepontladen.

Bij lage buitentemperaturen verlaagt de beschikbare capaciteit.

De zelfontlading van de accu is eveneens afhankelijk van de temperatuur. Bij 20 tot 25 °C bedraagt het zelfontladingspercentage ca. 3 % van de capaciteit/maand. Bij stijgende temperaturen neemt het zelfontladingspercentage toe: Bij 35 °C bedraagt het zelfontladingspercentage ca. 20 % van de capaciteit/maand.

Een oude accu beschikt niet meer over de volle capaciteit.

Hoe meer elektrische verbruikers ingeschakeld zijn, des te sneller is de energievoorraad van de woonruimteaccu verbruikt.



- ▷ Verbruikers zoals koelkast, laadapparaat, zonneregelaar, paneel en dergelijke nemen stroom van de accu, ook als de hoofdschakelaar 12 V is uitgeschakeld. Daarom de woonruimteaccu loskoppelen van het 12-V-boordnet, als het voertuig langere tijd niet wordt gebruikt.

### 9.3.2 Accu's laden via 230-V-voorziening

Als het voertuig op de 230-V-voorziening is aangesloten, worden de woonruimteaccu en de startaccu via de laadmodule in het elektroblok bijgeladen. De startaccu wordt hierbij alleen met een druppellading geladen. De laadstroom wordt aan de laadtoestand van de accu aangepast. Daardoor is overladen niet mogelijk.

Om de volle capaciteit van de laadmodule in het elektroblok te gebruiken, dienen alle elektrische verbruikers tijdens het laden uitgeschakeld te worden.

### 9.3.3 Accu's laden via voertuigmotor

Als de voertuigmotor draait, worden de woonruimteaccu en de startaccu door de voertuigdynamo bijgeladen. Als de voertuigmotor is uitgeschakeld, worden de accu's automatisch door een relais in het elektroblok van elkaar gescheiden. Daardoor wordt voorkomen dat de startaccu door elektrische verbruikers in de woonruimte wordt ontladen. Daardoor ontstaan er geen problemen bij het starten van het voertuig.



### 9.3.4 Startaccu laden



- ▶ Accuzuur in de accu is giftig en bijtend. Ieder contact met de huid of de ogen vermijden. Bij contact onmiddellijk grondig spoelen met veel water (huid, ogen, kleding, voorwerpen) en eventueel een arts raadplegen.
- ▶ Bij het laden met een extern laadapparaat bestaat explosiegevaar. Bij het plaatsen van de poolklemmen kunnen vonken ontstaan. Accu alleen in goed geventileerde ruimtes en ver verwijderd van open vuur of mogelijke vonkbronnen laden. Accu's kunnen bij het laden gassen ontwikkelen en afgeven.
- ▶ Om de startaccu op te laden met een extern laadapparaat de accu altijd uit het voertuig bouwen.



- ▷ Accukabels niet op de verkeerde polen aansluiten (rode kabel -> pluspool, zwarte kabel -> minpool).
- ▷ Wanneer een accu is losgekoppeld het contact niet gebruiken. Kortsluitingsgevaar!
- ▷ Voor het los- en vastklemmen van de accu de voertuigmotor uitschakelen, de 230-V- en de 12-V-voorziening alsmede alle verbruikers uitschakelen. Kortsluitingsgevaar!
- ▷ Voor het laden van de accu controleren of het externe laadapparaat voor het accutype geschikt is.
- ▷ De gebruiksaanwijzingen van het basisvoertuig en het laadapparaat in acht nemen.
- ▷ Bij overlading wordt de accu onherstelbaar beschadigd.

#### Laden met een extern laadapparaat

Bij het laden van de startaccu met een extern laadapparaat als volgt te werk gaan:

- Voertuigmotor afzetten.
- Alle elektrische verbruikers uitschakelen.
- Hoofdschakelaar 12 V op het paneel uitschakelen. Het controlelicht gaat uit.
- Accu-scheidingsschakelaar op het elektroblok uitschakelen.
- De netstekker van het elektroblok loskoppelen.
- Alle gasverbruikers uitschakelen, alle gasafsluitkranen en de hoofdafsluitkraan op de gasfles sluiten.
- Bij het afklemmen van de accupolen bestaat kortsluitingsgevaar. Daarom van de startaccu eerst de minpool en vervolgens de pluspool afklemmen.
- De startaccu uit het voertuig verwijderen.
- Controleren, of het externe laadapparaat is uitgeschakeld.
- Extern laadapparaat aansluiten op de startaccu. Letten op de poling: Eerst de pooltang "+" aan de pluspool van de accu klemmen, vervolgens de pooltang "-" aan de minpool van de accu klemmen.
- Extern laadapparaat inschakelen.

- Informatie over de laadduur van de accu ontlenen aan de gebruiksaanwijzing van het aangebrachte laadapparaat.
- Informatie over de sterkte van de accu vindt u op de accu.
- Extern laadapparaat in omgekeerde volgorde losklemmen.

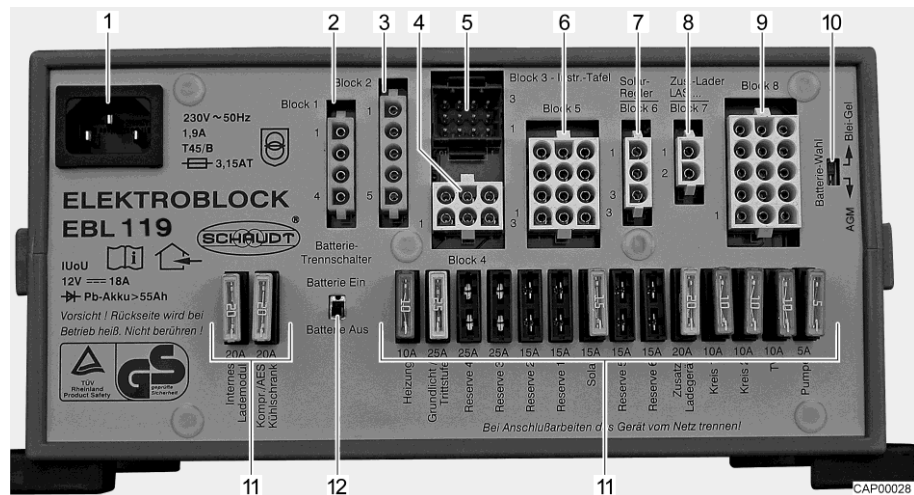
## 9.4 Elektroblok (EBL 119)



- ▷ Ventilatiesleuven niet afdekken. Gevaar voor oververhitting!



- ▷ Afhankelijk van het model zijn niet altijd alle stekkerplaatsen voor zekeringen uitgerust.
- ▷ In tegenstelling tot de standaardtoekenning worden de volgende zekeringwaarden gebruikt:  
"Basisverlichting/opstap": 20 A  
"Reserve 3": 10 A (beveiliging USB-poort)
- ▷ Verdere informatie ontlenen aan de aparte gebruiksaanwijzing van de fabrikant.



Afb. 30 Elektroblok (EBL 119)

- 1 Netaansluitdoos 230 V~
- 2 Uitgang: Blok 1 – koelkast
- 3 Ingang: Blok 2 – stuurleidingen
- 4 Uitgang: Blok 4 – verwarming, veiligheids-/aftapventiel, basisverlichting (verlichting in het ingangsbereik), opstap
- 5 Uitgang: Blok 3 – paneel
- 6 Uitgang: Blok 5 – zonnecel (voorzover aanwezig), reserve 2, reserve 3, reserve 4
- 7 Uitgang: Blok 6 – zonneregelaar (voorzover aanwezig)
- 8 Uitgang: Blok 7 – extra laadapparaat
- 9 Uitgang: Blok 8 – verbruikerscircuit 1, verbruikerscircuit 2, 12-V-contactdoos, waterpomp, reserve 1, reserve 5, reserve 6
- 10 Schakelaar accukeuze (lood-gel/AGM)
- 11 Zekeringen
- 12 Accu-scheidingschakelaar ("Batterie Ein/Aus" (accu Aan/Uit))

- Taken** Het elektroblok heeft de volgende taken:
- Het elektroblok laadt de woonruimteaccu. De startaccu krijgt via het elektroblok alleen een druppellading.
  - Het elektroblok bewaakt de spanning van de woonruimteaccu.
  - Het elektroblok verdeelt de stroom naar de 12-V-stroomcircuits en beveiligd deze. Aan de contactdozen kunnen apparaten met maximaal 10 A worden aangesloten.
  - Het elektroblok biedt aansluitingen voor een zonneregelaar, een extra laadapparaat evenals verdere besturings- en bewakingsfuncties.
  - Het elektroblok scheidt de startaccu elektrisch van de woonruimteaccu als de voertuigmotor is uitgeschakeld. Zo kunnen de 12-V-verbruikers van de woonruimte de startaccu niet ontladen.
  - De accu-scheidingsschakelaar in het elektroblok scheidt alle verbruikers van de woonruimteaccu.

Het elektroblok functioneert alleen in combinatie met een paneel.

Als het elektroblok sterk wordt belast, reduceert het ingebouwde laadapparaat de laadstroom. Zo beschermt het laadapparaat zich tegen oververhitting. Het elektroblok wordt bijv. sterk belast als een lege woonruimteaccu wordt geladen, daarnaast elektrische verbruikers zijn ingeschakeld en de omgevingstemperatuur hoog is.

**Inbouwplaats** Het elektroblok is in de bestuurdersruimte ingebouwd onder de linkerstoel.

### 9.4.1 Accu-scheidingsschakelaar



- ▷ Nadat de accu-scheidingsschakelaar weer werd ingeschakeld: Basisverlichting (verlichting in het ingangsbereik), opstap, verwarming en reserve 4 weer in gebruik nemen (afhankelijk van de modeluitvoering). Daarvoor de hoofdschakelaar 12 V kort inschakelen. Dit geldt ook als de woonruimteaccu losgekoppeld en weer aangeklemd werd.

De accu-scheidingsschakelaar schakelt alle 12-V-verbruikers van de woonruimte uit. Daardoor wordt een langzame ontlading van de woonruimteaccu vermeden als het voertuig gedurende langere tijd niet wordt gebruikt (bijv. tijdelijke stilstand).

De accu's kunnen verder door het elektroblok worden geladen, ook als de accu-scheidingsschakelaar is uitgeschakeld.

- In-/uitschakelen:**
- Accu-scheidingsschakelaar naar boven schuiven: Accu Aan ("Batterie Ein").
  - Accu-scheidingsschakelaar naar onderen schuiven: Accu Uit ("Batterie Aus").

### 9.4.2 Accu-keuzeschakelaar



- ▶ Als de accu-keuzeschakelaar verkeerd is ingesteld, kan zich knalgas vormen. Explosiegevaar!



- ▷ Door een verkeerde stand van de accu-keuzeschakelaar kan de woonruimteaccu beschadigd worden.
- ▷ De fabrieksinstelling van de accu-keuzeschakelaar niet veranderen.

### 9.4.3 Accubewaking



- ▷ Een ontladen woonruimteaccu zo snel mogelijk weer volledig laden.

De accubewaking in het elektroblok bewaakt de spanning in de woonruimteaccu.

Als de accuspanning onder 10,5 V daalt, schakelt de accubewaking in het elektroblok alle 12-V-verbruikers uit.

#### Maatregelen:

- Alle elektrische verbruikers die niet strikt noodzakelijk zijn met hun schakelaar uitschakelen.
- Indien nodig met de hoofdschakelaar 12 V de 12-V-voorziening voor kortstondig bedrijf inschakelen. Dit is echter alleen mogelijk, wanneer de accuspanning boven 11 V ligt. Ligt de spanning daaronder, kan de 12-V-voorziening pas weer worden ingeschakeld als de woonruimteaccu werd opgeladen.

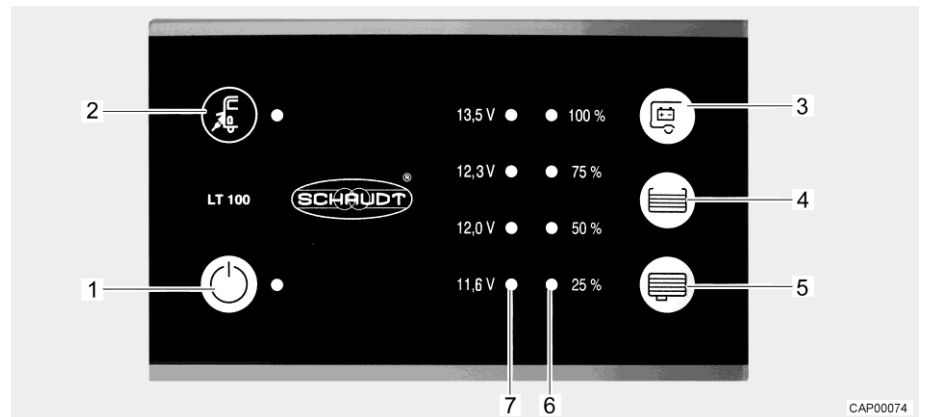
### 9.4.4 Acculading

Als de voertuigmotor draait, worden de woonruimteaccu en de startaccu door een relais in het elektroblok aaneengeschakeld en de voertuigdynamo bijgeladen. Als de voertuigmotor is uitgeschakeld, worden de accu's automatisch door het elektroblok weer van elkaar gescheiden. Daardoor wordt voorkomen dat de startaccu door elektrische verbruikers in de woonruimte wordt ontladen. Daardoor ontstaan er geen problemen bij het starten van het voertuig. De poolspanning van de woonruimteaccu, resp. de startaccu kan op het paneel worden afgelezen.

Als het voertuig via de CEE-contactdoos op de 230-V-voorziening is aangesloten, worden de woonruimteaccu en de startaccu via de laadmodule in het elektroblok bijgeladen. De startaccu wordt hierbij alleen met een druppellading geladen. De laadstroom wordt aan de laadtoestand van de accu aangepast. Daardoor is overladen niet mogelijk.

Om de volle capaciteit van de laadmodule in het elektroblok te gebruiken, dienen alle elektrische verbruikers tijdens het laden uitgeschakeld te worden.


## 9.5 Paneel (LT 100)



Afb. 31 Paneel (LT 100)

- 1 Hoofdschakelaar 12 V en groene LED
- 2 Symbool netaansluiting en gele LED
- 3 Toets voor het opvragen van de spanning van de woonruimteaccu
- 4 Toets voor het opvragen van het niveau in de verswatertank
- 5 Toets voor het opvragen van het niveau in de afvalwatertank
- 6 LED-schaal voor het weergeven van het tankniveau
- 7 LED-schaal voor het weergeven van de accuspanning


Bij de schakelaars en toetsen van het paneel gaat het om sensor-touchpads. De schakelfunctie wordt door aanraken geactiveerd.


**Netaansluiting** De gele LED bij het symbool netaansluiting " (Afb. 31,2) brandt, als het voertuig is aangesloten aan een externe netvoeding. De LED brandt dan ook bij uitgeschakeld paneel.

### 9.5.1 Hoofdschakelaar 12 V

De hoofdschakelaar 12 V (Afb. 31,1) schakelt het paneel en de 12-V-voorziening van de woonruimte aan en uit.

Uitzondering: Afhankelijk van het model blijven basisverlichting (verlichting in het ingangsbereik) en opstap bedrijfsklaar.

**Inschakelen:** ■ Schakelaar " (Afb. 31,1) indrukken: De 12-V-voorziening van de woonruimte is ingeschakeld. De LED brandt groen.

**Uitschakelen:** ■ Schakelaar " (Afb. 31,1) opnieuw indrukken: De 12-V-voorziening van de woonruimte is uitgeschakeld. De LED gaat uit.




- ▷ Bij het verlaten van het voertuig de 12-V-voorziening via het paneel uitschakelen. Zo kan een onnodige ontlading van de woonruimteaccu worden vermeden.
- ▷ Verbruikers als besturingsapparaten (bijv. zonneregelaar, Eis Ex of paneel) of inbouwapparatuur (bijv. opstap) halen verder stroom van de accucapaciteit, ook wanneer de 12-V-voorziening op het paneel is uitgeschakeld. Daarom de woonruimteaccu met de schakelaar op het elektroblok loskoppelen van het 12-V-boordnet, als het voertuig langere tijd niet wordt gebruikt.

### 9.5.2 LED-schaal voor accuspanning

De LED-schaal (Afb. 31,7) geeft de accuspanning van de woonruimteaccu als volgt aan:

- Alle LED's branden: Accu is voldoende geladen.
- Gele en groene LED branden: Accu is gedeeltelijk ontladen.
- Alleen rode LED brandt: Accu is leeg.
- Rode LED knippert: Accu is diep ontladen.

Accuspanning tonen: ■ Toets " " (Afb. 31,3) indrukken: De accuspanning van de woonruimteaccu wordt getoond.

De volgende tabellen helpen u de op het paneel getoonde accuspanning van de woonruimteaccu juist te interpreteren.

Accuspanning (waarden bij lopende werking)	Rijden (voertuig rijdt, geen netaansluiting)	Accugebruik (voertuig staat stil, geen netaansluiting)	Netgebruik (voertuig staat stil, netaansluiting)
Onder 11,6 V (rode LED knippert)	Accu is diep ontladen, geen lading door de dynamo	Accu is diep ontladen	Accu is diep ontladen, geen lading door de stroomvoorziening
12 V of minder Diepe ontlading dreigt (accu- alarm) (rode LED brandt)	12-V-boordnet overbelast	Indien verbruikers uitgeschakeld: Accu leeg	12-V-boordnet overbelast
	Accu wordt door de dynamo niet geladen	Indien verbruikers ingeschakeld: Accu overbelast	Accu wordt door het elektroblok niet geladen, elektroblok defect
12,3 V tot 13,5 V (rode, gele en een groene LED branden)	12-V-boordnet overbelast <sup>1)</sup>	Normaal bereik	12-V-boordnet overbelast <sup>1)</sup>
	Accu wordt door de dynamo niet geladen <sup>1)</sup>		Accu wordt door het elektroblok niet geladen, elektroblok defect <sup>1)</sup>
13,5 V (alle LED's branden)	Accu wordt geladen	Treedt slechts kortdurend na het laden op	Accu wordt geladen

<sup>1)</sup> Indien de spanning dit bereik meerdere uren niet overschrijdt.

#### Rustspanning

De rustspanning kan eenvoudig worden gemeten om de toestand van de accu te controleren. Met rustspanning wordt de spanning van de accu in rusttoestand bedoeld, wanneer er geen stroom aangevoerd of afgenomen wordt.

De volgende tabel helpt u de getoonde rustspanning juist te interpreteren. De gegeven waarden zijn de richtwaarden voor gel-accu's.

Indicatie LT 100	Waarden rustspanning	Laadtoestand accu
Rode LED knippert	11,6 V of minder	Accu is diep ontladen
Rode en gele LED branden	11,6 V tot 12,0 V	Accu is ontladen tot diep ontladen
Rode en gele LED branden	12 V tot 12,3 V	Accu is leeg of tot ca. 50 % geladen
Rode, gele en onderste groene LED branden	12,3 V tot 13,5 V	Accu is ca. 50 % tot volledig geladen
Alle LED's branden	Meer dan 13,5 V	(Treedt alleen tijdens het laden op)



▷ Langere diepontlading beschadigt de accu onherstelbaar.

- Maatregelen:**
- Bij accu-alarm verbruikers uitschakelen en woonruimteaccu laden, ofwel door te rijden of door aansluiting op een 230-V-voorziening.

### 9.5.3 LED-schaal voor tankniveau

De LED-schaal (Afb. 31,6) geeft het niveau van de verswatertank of de afvalwatertank aan.

- Vulstand tonen:**
- Toets "☰" (Afb. 31,4) indrukken: Het niveau van de verswatertank wordt door brandende LEDs aangegeven.
- Toets "☷" (Afb. 31,5) indrukken: Het niveau van de afvalwatertank wordt door brandende LEDs aangegeven.

#### Niveauaanduiding

LED-indicatie	Tankpeil
Alle LED's branden	Tank vol
3 LED's branden	Tank ca. 3/4 vol
2 LED's branden	Tank ca. 1/2 vol
1 LED brandt	Tank ca. 1/4 vol
Onderste LED knippert	Tank leeg



▷ Verdere informatie ontlennen aan de aparte gebruiksaanwijzing van de fabrikant.

## 9.6 230-V-boordnet



- ▶ Alleen vaklieden aan de elektrische installatie laten werken.
- ▶ De elektrische installatie van het voertuig elke drie jaar door een geautoriseerde vakman laten controleren. Bij veelvuldig gebruik van het voertuig wordt een jaarlijkse controle aanbevolen.

Het 230-V-boordnet verzorgt:

- de contactdozen met randaarde voor apparaten met maximaal 10 A
- het elektroblok

De elektrische verbruikers, die op het 12-V-boordnet van de woonruimte aangesloten zijn, worden door de woonruimteaccu van spanning voorzien.

Het voertuig zo vaak mogelijk op een externe 230-V-voorziening aansluiten. Daarbij laadt de laadmodule in het elektroblok automatisch de woonruimteaccu. Bovendien wordt de startaccu met een druppellading geladen.

### 9.6.1 230-V-aansluiting (CEE-contactdoos)



- ▷ Overspanning kan de aangesloten apparaten beschadigen. Oorzaken van overspanning kunnen zijn blikseminslag, onregelmatige spanningsbronnen (bijv. benzinegeneratoren) of stroomaansluitingen op veerboten.

#### Eisen m.b.t. de 230-V-aansluiting

- De aansluitkabel, de stekkerverbindingen aan de voorzieningsplaats en de stekkerverbinding aan het voertuig moeten voldoen aan IEC 60309. De in de handel gebruikelijke benaming voor de stekkerverbindingen is "CEE blauw".
- Snoer met rubber mantel H07RN-F met een leidingdiameter van tenminste 2,5 mm<sup>2</sup> en een lengte van maximaal 25 m gebruiken.
- Stekkerverbindingen met randaarde (Schuko) zijn niet toegestaan. Het tussenschakelen van CEE/randaarde-adapters is eveneens niet toegestaan.

### 9.6.2 230-V-voorziening aansluiten



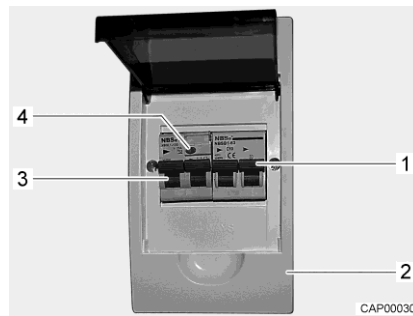
- ▶ De externe 230-V-voorziening moet beveiligd zijn met een aardlekschakelaar (FI-schakelaar, 30 mA).
- ▶ De kabel moet volledig van de kabelhaspel afgewikkeld zijn om oververhitting te voorkomen.
- ▶ Bij twijfel of indien de 230-V-voorziening niet beschikbaar of defect is, contact opnemen met de gebruiker van de voorzieningsinstallatie.



- ▷ De 230-V-aansluiting is in het voertuig met een aardlekschakelaar (FI-schakelaar) uitgerust.
- ▷ Voor de aansluitpunten op campings (campingverdelers) zijn aardlekschakelaars (FI-schakelaars, 30 mA) voorgeschreven.



Het voertuig kan op een externe 230-V-voorziening worden aangesloten. Voor aansluiting in principe alleen de 230-V-aansluiting op het voertuig (CEE-contactdoos) gebruiken.



Afb. 32 Beveiligingsautomaat en FI-schakelaar (230-V-zekeringenkast)



Afb. 33 230-V-aansluiting op het voertuig (CEE-contactdoos)

#### Voertuig aansluiten:

- Controleren of het stroomvoorzieningsapparaat met betrekking tot de aansluiting, spanning, frequentie en stroom geschikt is.
- Controleren of de kabels en aansluitingen geschikt zijn.
- Stekkerverbindingen en kabels op zichtbare beschadigingen controleren.
- De beveiligingsautomaat (Afb. 32,1) in de zekeringenkast (Afb. 32,2) uitschakelen.
- Afdekking van de 230-V-aansluiting op het voertuig openen (Afb. 33) en steekverbinding aansluiten. Controleren of de vergrendelnok van de veergespannen klapdeksel vergrendeld is.
- Stekker van de aansluitkabel in de contactdoos van de campingverdeler steken. Controleren of de vergrendelnok van het veergespannen klapdeksel ook hier vergrendeld is.
- De beveiligingsautomaat in de zekeringenkast inschakelen.

#### Aardlekschakelaar controleren:

- Als het voertuig op de 230-V-voorziening aangesloten is, dan moet de testknop (Afb. 32,4) van de aardlekschakelaar (FI-schakelaar) (Afb. 32,3) in de zekeringenkast (Afb. 32,2) worden ingedrukt. De aardlekschakelaar moet activeren.
- De aardlekschakelaar (Afb. 32,3) weer inschakelen.

#### Verbinding loskoppelen:

- De beveiligingsautomaat (Afb. 32,1) in de zekeringenkast (Afb. 32,2) uitschakelen.
- De vergrendelnok aan de campingverdeler losmaken en de stekker van de aansluitkabel uit de contactdoos trekken.
- De vergrendelnok aan het voertuig losmaken, de steekverbinding los-trekken en de afdekking van de 230-V-aansluiting sluiten.

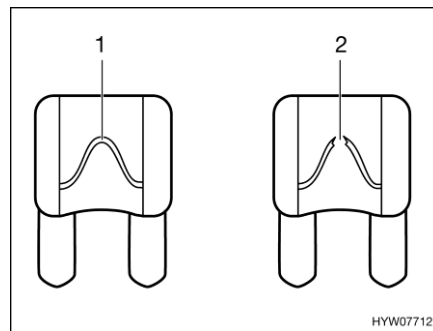
## 9.7 Zekeringen



- ▶ Defecte zekeringen alleen vervangen, als de foutoorzaak bekend en verholpen is.
- ▶ Defecte zekeringen alleen vervangen als de stroomvoorziening is uitgeschakeld.
- ▶ Zekeringen nooit overbruggen of repareren.
- ▶ Defecte zekeringen altijd vervangen door een nieuwe zekering met dezelfde zekeringswaarden.

### 9.7.1 Zekeringen 12 V

De verbruikers die in de woonruimte op de 12-V-voorziening zijn aangesloten, zijn beveiligd door aparte zekeringen. De zekeringen zijn op verschillende inbouwplaatsen in het voertuig toegankelijk.



- 1 Onbeschadigd zekeringselement
- 2 Onderbroken zekeringselement

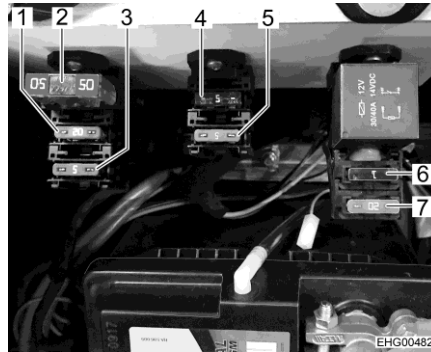
Afb. 34 Zekering 12 V

Een intacte 12-V-zekering is aan het onbeschadigde zekeringselement (Afb. 34,1) zichtbaar. Als het zekeringselement onderbroken is (Afb. 34,2) de zekering vervangen.

Om de zekeringen te vervangen werking, waarde en kleur van de betreffende zekeringen ontleen aan de navolgende gegevens. Bij vervangen van de zekeringen uitsluitend platte zekeringen met de waarden gebruiken die hierna staan vermeld.

### Zekeringen voor woonruimteaccu en andere apparaten

De zekeringen zijn onder de passagiersstoel naast de woonruimteaccu ingebouwd.

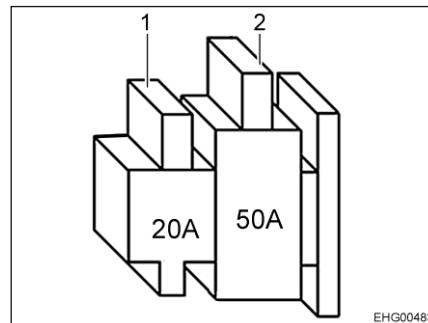


- 1 Platte zekering 20 A (koelbox)
- 2 Platte Jumbo-zekering 50 A (woonruimteaccu)
- 3 Platte zekering 2 A (sensor woonruimteaccu)
- 4 Platte zekering 5 A (schakelrelais D+)
- 5 Platte zekering 2 A (signaal D+)
- 6 Platte zekering 1 A (bedieningspaneel, verwarming Webasto)
- 7 Platte zekering 20 A (pomp en brander, verwarming Webasto)

Afb. 35 Zekeringen voor woonruimteaccu en andere apparaten

### Zekeringen voor startaccu en accuboosters

De zekeringen voor de startaccu en de accuboosters zijn in de keukenonderkast achter een deksel ingebouwd.



- 1 Platte zekering 20 A (accuboosters)
- 2 Platte Jumbo-zekering 50 A (startaccu)

Afb. 36 Zekeringen voor startaccu en accuboosters

### Zekeringen op het EBL

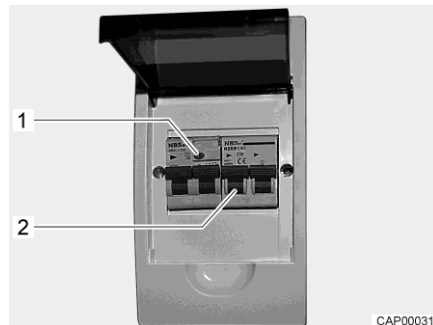
Op het EBL (in de kast onder de koelbox) bevinden zich drie zekeringen:

- Circuit 1, zekering 10 A (contactrail voor verlichting)
- Circuit 2, zekering 10 A (ontsteking kooktoestel)
- Platte zekering 5 A (pomp, watervoorziening)

### 9.7.2 Zekering 230 V



- ▷ De aardlekschakelaar bij elke aansluiting aan de 230-V-voorziening, minstens echter om de 6 maanden controleren.



Afb. 37 230-V-zekeringenkast met beveiligingsautomaat en FI-schakelaar

Een aardlekschakelaar (FI-schakelaar) in de zekeringenkast beveiligt het volledige voertuig tegen lekstroom (0,03 A). De nageschakelde beveiligingsautomaat (10 A) (Afb. 37,2) beveiligt het 230-V-boordnet.

**Aardlekschakelaar controleren:**

- Als het voertuig aan de 230-V-voorziening is aangesloten, testknop (Afb. 37,1) indrukken. De aardlekschakelaar moet activeren.

**Inbouwplaats**

De zekeringenkast is achter de klep onder de koelbox ingebouwd.

## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor de inbouwapparatuur van het voertuig.

De instructies hebben alleen betrekking op de bediening van de inbouwapparatuur.

Verdere informatie over de inbouwapparatuur kunt u in de gebruiksaanwijzingen van de inbouwapparatuur vinden, die apart bij het voertuig zijn meegeleverd.

### 10.1 Algemeen



- ▷ Uit veiligheidsoverwegingen moeten reserveonderdelen voor verwarmingsapparaten beantwoorden aan de opgaves van de producent en door hem als reserveonderdeel zijn toegelaten. Deze reserveonderdelen mogen alleen door de producent van het apparaat of een erkende werkplaats worden ingebouwd.



- ▷ Nadere informatie kan worden ontleend aan de aparte gebruiksaanwijzing van het betreffende inbouwapparaat.

### 10.2 Standkachel op diesel (Webasto) (speciale uitvoering)

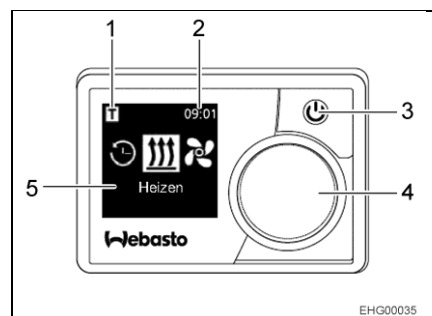


- ▶ De verwarming niet gebruiken in gesloten ruimten. Verstikkingsgevaar!
- ▶ De verwarming niet gebruiken op tankstations. Explosiegevaar!
- ▶ Overige veiligheidsinstructies in de aparte gebruiksaanwijzing van de fabrikant in acht nemen.
- ▶ De standkachel op diesel wordt direct van spanning voorzien door de woonruimteaccu. De woonruimteaccu kan zich ontladen als het voertuig stilstaat.

De standkachel op diesel heeft de volgende functies:

- Verwarmen
- Ventileren (alleen circulatielucht, geen verse lucht)

De standkachel op diesel wordt via een bedieningspaneel aangestuurd. Het bedieningspaneel is links in het keukengedeelte ingebouwd.



- 1 Symbol Timer geactiveerd
- 2 Tijd
- 3 Startknop met statusaanduiding
- 4 Bedieningsknop
- 5 Menu-aanduiding

Afb. 38 Bedieningspaneel

Standkachel op diesel inschakelen:

- Startknop (Afb. 38,3) indrukken.
- Gewenste functie instellen door de bedieningsknop (Afb. 38,4) te draaien en in te drukken.



- ▷ Verdere informatie ontleen aan de aparte gebruiksaanwijzing van de fabrikant.

### 10.3 Gaskooktoestel



- ▶ Wanneer het gaskooktoestel in gebruik is, dit niet zonder toezicht laten. Ook wanneer het gaskooktoestel slecht korte tijd zonder toezicht wordt gelaten (bijv. voor toiletbezoek), het toestel uitzetten.
- ▶ Gas wegens explosiegevaar nooit onverbrand laten uitstromen.
- ▶ Voor ingebruikname van de kookplaat voor een toereikende ventilatie zorgen. Raam of dakluik openen.
- ▶ Gaskooktoestel niet gebruiken voor verwarmingsdoeleinden.
- ▶ In de directe omgeving van de kookplaat geen gordijnen of theedoeken ophangen. Brandgevaar!
- ▶ Voor het hanteren van hete pannen en dergelijke voorwerpen ovenwanten of pannenlappen gebruiken. Verwondingsgevaar!
- ▶ Tijdens het inschakelen en als het gaskooktoestel wordt gebruikt, mogen er geen brandbare of licht ontvlambare voorwerpen zoals theedoeken, servetten enz. in de buurt van het gaskooktoestel zijn. Brandgevaar!
- ▶ Bij aansteken moet het ontstekingsproces zichtbaar zijn en mogen er nog geen pannen neergezet worden.
- ▶ De afdekking van het gaskooktoestel wordt door veerkracht dichtgetrokken. Bij het sluiten bestaat verwondingsgevaar!



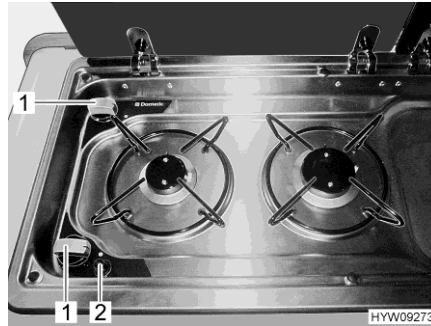
- ▷ De glazen afdekking van het gaskooktoestel niet als kookveld gebruiken.
- ▷ De afdekking van het gaskooktoestel niet sluiten als het gaskooktoestel wordt gebruikt.
- ▷ De afdekking van het gaskooktoestel niet belasten wanneer deze gesloten is.
- ▷ Geen hete pannen op de afdekking van het gaskooktoestel of op de spoelafdekking plaatsen.
- ▷ De afdekking van het gaskooktoestel na het koken zolang de branders warmte afgeven open laten staan. De glasplaat kan anders barsten.



- ▷ Alleen pannen gebruiken waarvan de diameter geschikt is voor het rooster van de brander van het gaskooktoestel.
- ▷ Als de vlam uitgaat, blokkeert het ontstekingsbeveiligingsventiel automatisch de gastoevoer.
- ▷ Verdere informatie ontleen aan de aparte gebruiksaanwijzing van de fabrikant van de apparatuur.

Het keukenblok van het voertuig is uitgerust met een 2-pits-gaskooktoestel.

De bedieningselementen voor het gaskooktoestel bevinden zich direct op het kooktoestel.



Afb. 39 Gaskooktoestel

- Inschakelen:**
- De hoofdafsluitkraan op de gasfles en gasafsluitkraan "Kookplaat" openen.
  - Afdekking van het gaskooktoestel openen.
  - Draairegelaar (Afb. 39,1) van de gewenste brander in de ontstekingsstand (grote vlam) draaien.
  - De draairegelaar indrukken en ingedrukt houden.
  - Drukknop (Afb. 39,2) indrukken. Aan de brander wordt een ontstekingsvonk opgewekt. Zo nodig de drukknop nogmaals indrukken.
  - Als de vlam brandt, de draairegelaar nog 10 tot 15 seconden ingedrukt houden tot het ontstekingsbeveiligingsventiel de gastoevoer open houdt.
  - Draairegelaar loslaten en in de gewenste instelling draaien.
  - Als het aansteken niet is gelukt, de procedure vanaf het begin herhalen.
- Uitschakelen:**
- Draairegelaar in 0-stand draaien. De vlam dooft.
  - Gasafsluitkraan "Kookplaat" en hoofdafsluitkraan op de gasfles sluiten.

## 10.4 Koelbox (speciale uitvoering)



- ▷ De koelbox wordt direct van spanning voorzien door de woonruimte-accu. De woonruimteaccu kan zich ontladen als het voertuig stilstaat.



Afb. 40 Temperatuurregelaar koelbox

Het voertuig is van een koelbox voorzien. De koelbox is in een keukenkast ingebouwd.

De koelbox wordt door de woonruimteaccu voorzien van een spanning van 12 V.

De koelbox kan naar keuze als koelvak of als vriesvak worden gebruikt. De koeltemperatuur wordt ingesteld met de temperatuurregelaar (Afb. 40,1).

De platte zekering 20 A (Afb. 35,) is naast de woonruimteaccu onder de passagiersstoel ingebouwd (zie ook sectie 9.7.1).

### Inbouwplaats zekering

Maatregelen om ontlading van de woonruimteaccu te voorkomen:

- Platte zekering 20 A (Afb. 35,1) eruit trekken.  
of
- Temperatuurregelaar (Afb. 40,1) tot de aanslag in het plus-bereik draaien.

Koelbox inschakelen:

- Temperatuurregelaar (Afb. 40,1) op de gewenste koeltemperatuur instellen.

De koelbox kan alleen worden ingeschakeld wanneer de platte zekering 20 A (Afb. 35,1) is aangesloten.



## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor de sanitaire inrichtingen van het voertuig.

### 11.1 Watervoorziening, algemeen



- ▶ Watertank alleen vullen uit verzorgingsinstallaties met aantoonbare drinkwaterkwaliteit.
- ▶ Voor het vullen alleen slangen of reservoirs gebruiken, die zijn goedgekeurd voor drinkwater.
- ▶ Vulslang of reservoir vóór het gebruik grondig spoelen met drinkwater (2- tot 3-voudige hoeveelheid van de inhoud).
- ▶ Vulslang of reservoir na het gebruik volledig leegmaken en openingen van de vulslang of het reservoir afsluiten.
- ▶ Staand water in de watertank of in waterleidingen wordt na korte tijd ondrinkbaar. Daarom voor ieder gebruik van het voertuig de waterleidingen en de watertank grondig reinigen. Na ieder gebruik van het voertuig de watertank en alle waterleidingen volledig leegmaken.
- ▶ Bij stilstand van meer dan één week de waterinstallatie vóór het gebruik van het voertuig ontsmetten (zie hoofdstuk 12).



- ▷ Als het voertuig gedurende meerdere dagen niet wordt gebruikt of bij vorstgevaar niet wordt verwarmd, de totale waterinstallatie leegmaken. Ervoor zorgen dat de waterpomp is uitgeschakeld. De waterpomp loopt anders warm en kan beschadigd worden. De waterkranen in de middelste stand geopend laten. Alle aftapkranen geopend laten. Zo kunnen vorstschade aan de inbouwapparatuur, vorstschade aan het voertuig en afzettingen in watervoerende componenten worden vermeden.
- ▷ De waterpomp loopt zonder water warm en kan na uiterlijk één minuut beschadigd worden. Waterpomp nooit gebruiken als de watertank leeg is.

Het voertuig is uitgerust met een ingebouwde watertank. Een elektrische waterpomp pompt het water naar de afzonderlijke waterwinplaatsen. Door het openen van een waterkraan wordt de waterpomp automatisch ingeschakeld en pompt ze water naar de waterwinplaats.

De afvalwatertank vangt het vervuilde water op. Op het paneel kan worden afgevraagd hoe vol de watertank of de afvalwatertank is.



- ▷ Voordat de waterarmaturen worden gebruikt, moet de 12-V-voorziening op het paneel zijn ingeschakeld. De waterpomp werkt anders niet.

#### Inbouwplaats van de waterpomp

De pompelomp bevindt zich in de watertank.

## 11.2 Watertank

In de watertank past ca. 50 l.

**Inbouwplaats** De watertank is links in het achterste gedeelte ingebouwd en via een klep toegankelijk.

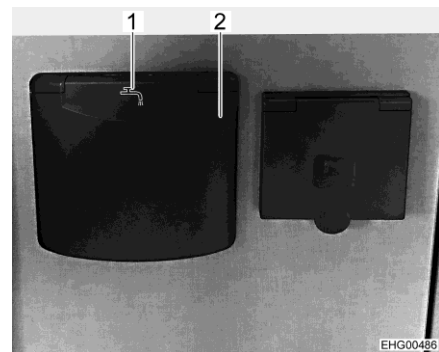


Afb. 41 Watertank

### 11.2.1 Drinkwatervulopening met deksel



Afb. 42 Afsluitdeksel voor drinkwatervulopening

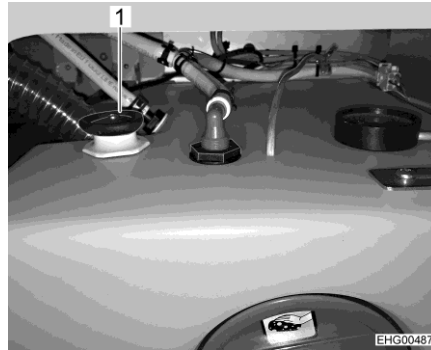


Afb. 43 Toegangsklep drinkwatervulopening

De drinkwatervulopening (Afb. 42) is binnen in het voertuig links in het achterste gedeelte achter een klep (Afb. 43,2) ingebouwd.

De klep voor de drinkwatervulopening is gekenmerkt met het symbool "☰" (Afb. 43,1).

### 11.2.2 Water aftappen



Afb. 44 Watertank met draaigreep

- Op de watertank de draaigreep (Afb. 44,1) tegen de klok in over de weerstand heen tot aan de aanslag draaien om de afvoeropening volledig te openen.

### 11.3 Afvalwatertank



- ▷ Bij vorstgevaar de afvalwatertank leegmaken en de aftapkraan geopend laten.
- ▷ Nooit kokend water direct in de afvoer gieten. Kokend water kan tot vervormingen en lekken in het afvalwater-buizensysteem leiden.

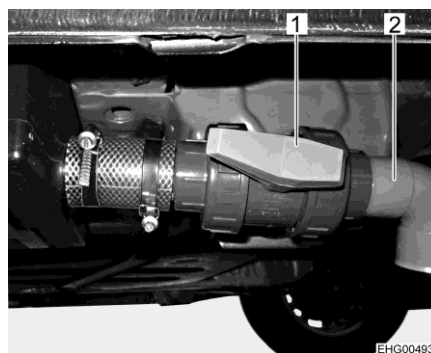


- ▷ De afvalwatertank alleen leegmaken op daarvoor aangewezen sanitair-stations op campings of staanplaatsen.

Het afvalwater van de keuken stroomt via kunststofleidingen naar de afvalwatertank.

De afvalwatertank is onder de voertuigbodem aangebracht.

**Vulhoeveelheid** In de afvalwatertank past 35 l.



- 1 Bedieningsgreep aftapkraan
- 2 Afvoerbuis

Afb. 45 Aftapkraan voor afvalwatertank

- Leegmaken:
- Aftapkraan openen. Hiervoor de blauwe bedieningsgreep (Afb. 45,1) horizontaal zetten (een kwartslag met de klok mee draaien). Het afvalwater loopt weg.
  - Wachten tot de afvalwatertank helemaal leeg is.
  - Aftapkraan sluiten. Hiervoor de blauwe bedieningsgreep horizontaal zetten (een kwartslag tegen de klok in draaien).

## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor de verzorging van het voertuig.

Aan het einde van het hoofdstuk vindt u checklists met maatregelen, die u moet uitvoeren als u het voertuig lange tijd niet gebruikt.

### 12.1 Uitwendige verzorging

#### 12.1.1 Algemeen

De normale uitwendige verzorging bestaat uit regelmatig wassen. Daarbij hangt het van de gebruiks- en omgevingsvoorwaarden af, hoe vaak het voertuig moet worden gewassen. In gebieden met een sterke luchtvervuiling of wanneer er over wegen wordt gereden, die met strooizout zijn behandeld, het voertuig vaker wassen. Ook wanneer het voertuig is blootgesteld aan zouthoudende en vochtige lucht (kustgebieden, vochtigwarm klimaat), het voertuig vaker wassen.

Indien mogelijk niet onder bomen parkeren. De harsachtige uitscheidingen die van veel bomen naar beneden druppelen, zorgen ervoor dat de lak er mat gaat uitzien en stimuleren ook het mogelijke corrosieproces.

Uitwerpselen van vogels meteen en grondig afwassen, aangezien deze bijzonder bijtend werken.

#### 12.1.2 Wassen met hogedrukreiniger



- ▷ Banden niet reinigen met hogedrukreiniger. De banden kunnen beschadigd worden.
- ▷ Buitentoepassingen (decoratiefolies) niet direct met de hogedrukreiniger besproeien. De buitentoepassingen kunnen loskomen.

Alvorens het voertuig te wassen met een hogedrukreiniger, de gebruiksaanwijzing van de hogedrukreiniger in acht nemen.

Bij het wassen met de rondstraalbuis tussen het voertuig en de reinigingsbuis een minimum afstand van ca. 700 mm in acht nemen.

Houd er rekening mee, dat de waterstraal met kracht uit de reinigingsbuis komt. Door verkeerd gebruik van de hogedrukreiniger kunnen er beschadigingen aan het voertuig ontstaan. De watertemperatuur mag 60 °C niet overschrijden. De waterstraal tijdens het hele wasproces blijven bewegen. De waterstraal niet direct op deurspleten, elektrische aanbouwonderdelen, stekkerbindingen, dichtingen, het ventilatierooster of de dakluiken richten. Het voertuig kan beschadigd worden of er kan water in het interieur binnendringen.

### 12.1.3 Voertuig wassen



- ▷ Het voertuig nooit in wasstraten laten reinigen. De borstelwalsen kunnen de buitentoepassingen beschadigen. In de gasafvoerschoorstenen of in de kunstmatige ventilatieopeningen kan water binnendringen. Het voertuig kan beschadigd worden.
  - Het voertuig alleen op een wasplaats reinigen, die voor het wassen van voertuigen is bestemd.
  - Direct zonlicht vermijden. Maatregelen ter bescherming van het milieu in acht nemen.
  - Buitenarmaturen en aanbouwonderdelen van kunststof alleen schoonmaken met veel warm water, afwasmiddel en een zachte doek.
  - Voertuig afwassen met zo veel mogelijk water, een schone spons of met een zachte borstel. Bij hardnekkig vuil afwasmiddel bij het water doen.
  - Gelakte buitenwanden kunnen bovendien met een caravanreiniger worden gereinigd.
  - Aanbouwonderdelen van glasvezelversterkte kunststof (GVK) regelmatig met een polijstmiddel nabehandelen. Daarmee wordt een vergeling van de aanbouwdelen uit glasvezelversterkt kunststof voorkomen en de aflakking van het oppervlak blijft behouden.
  - Rubberen dichtingen aan deuren en serviceluiken met in de handel verkrijgbaar verzorgingsmiddel voor rubber behandelen.
  - Cilindersloten aan deuren en serviceluiken behandelen met grafietstof.

## 12.2 Waterinstallatie

### 12.2.1 Watertank reinigen

- Watertank leegmaken en aftapopening sluiten.
- Afsluitdeksel van de watertank afnemen.
- Watertank met water met een beetje afwasmiddel vullen (geen schuurmiddelen gebruiken).
- Met een in de handel verkrijgbare afwasborstel de watertank schrobben, tot er geen zichtbare aanslag meer aanwezig is.
- De pompbehuizing eveneens afschrobben.
- Indien mogelijk verswatersondes door de reinigungsopeningen met de hand reinigen.
- Watertank met een ruime hoeveelheid drinkwater uitspoelen.



- ▷ Als dit vanwege de bouwvorm niet mogelijk is, moet de watertank mechanisch worden gereinigd: Een geschikt chemisch reinigungsmiddel gebruiken.

De erkende dealer is bij de keuze van een geschikt reinigungsmiddel graag behulpzaam.

De gebruiksinstructies van de reinigungsmiddelfabrikant in acht nemen.

### 12.2.2 Waterleidingen reinigen



- ▷ Alleen geschikte reinigingsmiddelen uit de vakhandel gebruiken.
- ▷ Het reinigingsmiddel moet voldoen aan de nationale voorschriften en (indien voorgeschreven) voor gebruik toegestaan zijn.



- ▷ Uitstromend mengsel van water met reinigingsmiddel opvangen en vakkundig als afval afvoeren.
  - Waterinstallatie leegmaken.
  - Aftapkraan sluiten.
  - Watertank vullen met mengsel van water en reinigingsmiddel. Daarbij de mengverhouding uit de voorschriften van de fabrikant in acht nemen.
  - Aftapkraan openen.
  - Aftapkraan zolang open laten staan, tot het mengsel van water en reinigingsmiddel de afvoeropening heeft bereikt.
  - Aftapkraan weer sluiten.
  - Waterkraan openen.
  - Waterkraan zolang open laten staan, tot het mengsel van water en reinigingsmiddel de afvoeropening heeft bereikt.
  - Waterkraan dichtdraaien.
  - Het reinigingsmiddel volgens de voorschriften van de fabrikant laten inwerken.
  - Waterinstallatie leegmaken. Daarbij het mengsel van water en reinigingsmiddel opvangen en vakkundig als afval afvoeren.
  - Voor het doorspoelen van de volledige waterinstallatie deze meermaals met drinkwater vullen en weer leegmaken.

### 12.2.3 Waterinstallatie ontsmetten



- ▷ Alleen geschikte ontsmettingsmiddelen uit de vakhandel gebruiken. Houd rekening met mens en dier.
- ▷ Het ontsmettingsmiddel moet voldoen aan de nationale voorschriften en (indien voorgeschreven) voor gebruik toegestaan zijn.



- ▷ Uitstromend mengsel van water met ontsmettingsmiddel opvangen en vakkundig als afval afvoeren.

Bij het ontsmetten van de waterinstallatie op dezelfde wijze te werk gaan als bij het reinigen van de waterleidingen (zie sectie 12.2.2). Hierbij echter ontsmettingsmiddel in plaats van reinigingsmiddel gebruiken.

### 12.2.4 Afvalwatertank reinigen

De afvalwatertank na ieder gebruik reinigen.

- Afvalwatertank leegmaken.
- De reinigingsopening op de afvalwatertank en de aftapkraan openen.
- Afvalwatertank grondig met vers water uitspoelen.
- Indien mogelijk de afvalwatersondes door de reinigingsopening met de hand reinigen.

## 12.3 Hef-slaapdak

### Vergrendeling

- Vergrendeling van het hef-slaapdak controleren en, indien nodig, bijstellen.
- Dak/dakmechanisme controleren en, indien nodig, bijstellen.

### Verzorging van het GFK-dak

- De verzorging van het dak volgens de verzorgingsinstructies voor de lak van de betreffende voertuigfabrikant uitvoeren. In de handel verkrijgbare lakverzorgingsproducten gebruiken.
- Naast de gebruikelijke wasbeurt van het voertuig is het raadzaam het dak minimaal twee keer per jaar te behandelen met de volgende onderhoudsproducten van de firma Certiman:
  - Lakreiniging
  - Lakvoorbereiding
  - Lakafdichting

Deze producten zijn verkrijgbaar in de camping-, boot- en caravanvakhandel.

### Verzorging van de interieurbekleding van met velours bekleed foam

- Vuil op het velours verwijderen met een schone, vochtige doek of een schone borstel.

### Verzorging van het hef-slaapdak

- Het tentdoek van het hef-slaapdak is gemaakt van ademend katoen. Als het tentdoek vochtig wordt, zet het uit en is het afgedicht. Mocht er via de naden toch water binnendringen, is het raadzaam de naden af te dichten met een daarvoor bestemd impregneermiddel.
- Opgevouwen stof voor het begin van het seizoen met een in de handel verkrijgbare impregnatie behandelen. Opgevouwen stof meerdere keren per jaar ventileren om muffe geur te voorkomen.
- Het hef-slaapdak niet sluiten wanneer de stof vochtig of nat is. Mocht dit toch een keer noodzakelijk zijn, de stof zo snel mogelijk volledig laten drogen.
- Bij het sluiten van het hef-slaapdak altijd de gebruiksaanwijzing volgen, zie sectie 7.9.
- Om te voorkomen dat de afdichting bij kou aan de carrosserie vastvriest, het afdichtingsrubber van het dak vóór de wintermaanden met een in de handel verkrijgbaar onderhoudsproduct voor rubber insmeren.
- Als de dakversie een gordelvergrendeling heeft, de gordels en de spanbanden op werking of, indien nodig, beschadigingen controleren.



## 12.4 Winterverzorging

Strooizout schaadt de onderkant en de delen, die zijn blootgesteld aan spatwater. Wij adviseren, het voertuig in de winter vaker te wassen. Vooral de mechanische en de aan de oppervlakte behandelde delen en de onderkant van het voertuig worden belast en dienen derhalve grondig te worden gereinigd.

### 12.4.1 Voorbereidingen

- Voertuig controleren op lak- en roestschade. Schade evt. herstellen.
- De metalen delen aan de onderkant met een beschermmiddel op wasbasis beschermen tegen roest.
- Gelakte buitendelen met een hiervoor geschikt middel conserveren.

### 12.4.2 Wintergebruik

Bij wintergebruik ontstaat door het bewonen van het voertuig bij lage temperaturen condenswater. Om een goede luchtkwaliteit in de caravan te garanderen en schade aan het voertuig door condenswater te voorkomen, is een toereikende ventilatie zeer belangrijk.

- In de opwarmfase van het voertuig de verwarming op de hoogste stand zetten en dakopbergkasten, gordijnen en rolgordijnen openen. Daardoor wordt een optimale be- en ontluchting bereikt.
- 's Ochtends alle kussens verwijderen, de opbergcompartimenten ventileren en vochtige plekken drogen.



- ▷ Als er ergens condenswater is ontstaan, veeg dit dan weg.

### 12.4.3 Na het winterseizoen

- Bodem van de camper en de motoren grondig wassen. Daardoor worden corrosiebevorderende dooimiddelen (zout, loogresten) verwijderd.
- Voertuig aan de buitenkant reinigen en plaatstaal met in de handel verkrijgbare autowas conserveren.



## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor officiële keuringen en inspectie- en onderhoudswerkzaamheden aan het voertuig.

Aan het einde van het hoofdstuk vindt u belangrijke instructies voor het bezorgen van reserveonderdelen.

### 13.1 Officiële controles

Afhankelijk van de nationale wetgeving moeten de volgende officiële controles regelmatig worden uitgevoerd:

- APK-keuring
- Uitlaatgastest
- Controle van de gasinstallatie

De testintervallen van de nationale wetgeving moeten in acht worden genomen. Keuringsvignetten die op het voertuig zijn aangebracht, geven aan wanneer de volgende controle vereist is.



- ▷ Veranderingen van de gasinstallatie moeten door een bevoegde werkplaats worden gecontroleerd.
- ▷ Een test van de gasinstallatie is ook voor niet-geregistreerde voertuigen verplicht.

### 13.2 Inspectiewerkzaamheden

Zoals ieder technisch apparaat moet het voertuig met regelmatige intervallen worden geïnspecteerd.

Deze inspectiewerkzaamheden moeten door vaklieden worden uitgevoerd.

Voor deze werkzaamheden wordt speciale vakkennis vereist, die in het kader van deze gebruiksaanwijzing niet kan worden uiteengezet. Deze vakken staan bij alle servicepunten ter beschikking. Ervaring en regelmatige technische instructies vanuit de fabriek alsmede voorzieningen en gereedschap bieden een garantie voor vakkundige inspectie van het voertuig, die aan de nieuwste eisen beantwoordt.

Het dienstverlenende servicepunt bevestigt de uitgevoerde werkzaamheden.

De inspectiewerkzaamheden voor het chassis laten bevestigen in het klantenserviceboekje van de fabrikant van het chassis.



- ▷ De door de fabrikant voorgeschreven inspecties in acht nemen en binnen de voorgeschreven intervallen laten uitvoeren. Zo blijft de waarde van het voertuig behouden.
- ▷ De bevestiging van de uitgevoerde inspectiewerkzaamheden geldt tegelijk als bewijs bij eventueel optredende schade- en garantiegevallen.

### 13.3 Onderhoudswerkzaamheden

Zoals ieder technisch apparaat heeft het voertuig onderhoud nodig. De omvang en de frequentie van de onderhoudswerkzaamheden richten zich naar verschillende gebruiks- en inzetwaarden. Bij verzwaarde gebruiksomstandigheden het voertuig vaker laten onderhouden.

Het basisvoertuig en de inbouwapparatuur binnen de intervallen laten onderhouden die in de betreffende gebruiksaanwijzingen zijn opgegeven.

### 13.4 Reserveonderdelen

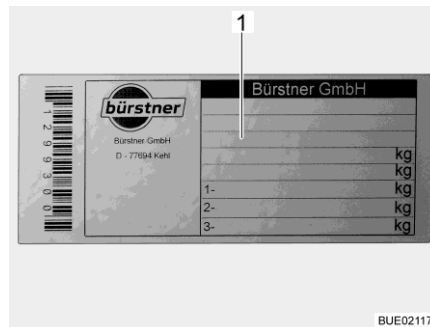


- ▶ Elke wijziging van de toestand van het voertuig, zoals deze bij levering door de fabriek was, kan een negatieve invloed hebben op het rijgedrag en de verkeersveiligheid.
- ▶ Door ons aanbevolen speciale uitvoeringen en originele reserveonderdelen zijn speciaal voor uw voertuig ontwikkeld en vrijgegeven. Deze producten zijn verkrijgbaar bij de dealer. De dealer is geïnformeerd over toegestane technische details en voert de noodzakelijke werkzaamheden vakkundig uit.
- ▶ Niet door ons vrijgegeven toebehoren-, aan-, om- of inbouwdelen kunnen het voertuig beschadigen en tot een verminderde verkeersveiligheid leiden. Zelfs als er voor deze onderdelen een goedkeuring van een deskundige, een algemene bedrijfstoelating of een goedkeuring van de constructie bestaat, bestaat daarmee nog geen zekerheid ten aanzien van de reglementaire kwaliteit van het product.
- ▶ Als producten die door ons niet werden vrijgegeven beschadigingen veroorzaken, kan daarvoor geen aansprakelijkheid worden aanvaard. Dit geldt ook voor niet goedgekeurde wijzigingen aan het voertuig.

Uit veiligheidsoverwegingen moeten reserveonderdelen voor apparaten beantwoorden aan de opgaves van de producent en door hem als reserveonderdeel zijn toegelaten. De reserveonderdelen mogen alleen door de producent van het apparaat of een erkende werkplaats worden ingebouwd. Voor reserveonderdelen staan de geautoriseerde dealers en servicepunten ter beschikking.

Bij bestellingen van reserveonderdelen het serienummer en het voertuigtype opgeven bij de dealer.

## 13.5 Typeplaatje



1 Chassisnummer

Afb. 46 Typeplaatje

Het typeplaatje met het chassisnummer bevindt zich op de B-stijl aan de passagierszijde.

Typeplaatje (Afb. 46) niet verwijderen. Het typeplaatje:

- Identificeert het voertuig
- Helpt bij het bestellen van reserveonderdelen
- Geeft in combinatie met de voertuigpapieren informatie over de eigenaar



- ▷ Bij navragen aan de klantenservice altijd het **chassisnummer** erbij vermelden.
- ▷ Het chassisnummer van het basisvoertuig bevindt zich bij voertuigen met passagiersdeur onder een afdekking in de ingang aan de passagierskant, bij voertuigen zonder passagiersdeur onder een afdekking rechts naast de passagiersstoel.

## 13.6 Waarschuwings- en aanwijzingsstickers

Op en in het voertuig zijn waarschuwings- en aanwijzingsstickers aangebracht. Waarschuwings- en aanwijzingsstickers dienen de veiligheid en mogen niet worden verwijderd.



- ▷ Reservestickers kunnen bij de officiële dealer of bij het servicepunt besteld worden.

## 13.7 Dealers

De geautoriseerde dealers en servicepunten zijn de aanspreekpartners als er reserveonderdelen voor het voertuig nodig zijn.

De adressen en telefoonnummers van de geautoriseerde dealers en servicepunten vindt u op internet op de homepage van de fabrikant.



## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor de banden van het voertuig.

Aan het einde van het hoofdstuk vindt u een tabel, waarin de correcte bandenspanning voor uw voertuig kan worden gevonden.

### 14.1 Algemeen



- ▶ Regelmatig voor het begin van de rit of iedere 2 weken de bandenspanning controleren. Een verkeerde bandenspanning veroorzaakt overmatige slijtage en kan de banden beschadigen of zelfs doen klappen. Het voertuig kan uit controle raken (zie sectie 14.6).



- ▷ Bandenspanning controleren bij koude banden. Een verhoogde bandenspanning bij warme banden niet reduceren.
- ▷ Aan het voertuig zijn binnenbandloze banden gemonteerd. Monteer nooit binnenbanden in deze banden.
- ▷ Gebruiksaanwijzing van het basisvoertuig in acht nemen.



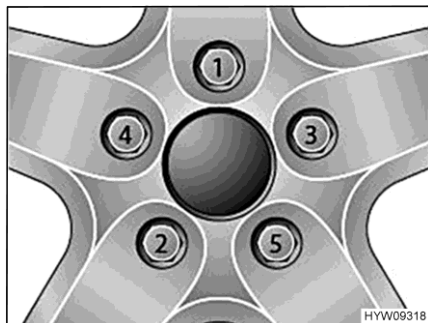
- ▷ Al naar gelang de uitvoering is het voertuig standaard alleen met een bandreparatieset uitgerust.
- ▷ Bij bandenpech het voertuig naar de kant van de weg rijden. Het voertuig beschermen met een gevarendriehoek. Waarschuwingssnipperlicht aanzetten.
- ▷ Banden mogen niet ouder zijn dan 6 jaar omdat het materiaal mettertijd broos wordt. Het viercijferige DOT-nummer op de zijkant van de band geeft de productiedatum aan. De eerste twee cijfers geven de week aan, de laatste twee het productiejaar.

Voorbeeld: (0721) Week 07, productiejaar 2021.

- ▷ Het boordgereedschap zit in de linker bedkast.

#### In acht nemen:

- Banden regelmatig (om de 14 dagen) nakijken op gelijkmatige profielslijtage, profieldiepte en uitwendige beschadiging.
- De door de wetgever voorgeschreven minimumprofieldiepte in acht nemen.
- Altijd banden van dezelfde bouwwijze per as gebruiken.
- Instructies in de voertuigpapieren in acht nemen.
- Alleen voor het velgtype toegelaten banden gebruiken. De toegelaten velgenmaten en bandenmaten staan in de voertuigpapieren van het voertuig, maar ook de geautoriseerde dealer of het servicepunt geeft u graag advies.
- Nieuwe banden op een traject van ca. 100 km met gematigde snelheid inrijden, aangezien pas dan de volledige grip is verkregen.



Afb. 47 Wielmoeren of wielschroeven kruisgewijs vastdraaien

- Wielmoeren of wielschroeven weer vastdraaien in de volgorde die in Afb. 47 wordt weergegeven. Hiertoe een momentsleutel gebruiken en het voorgeschreven aandraaimoment in acht nemen (zie sectie 14.5).
- Wielmoeren of wielschroeven regelmatig controleren op vastzitten. Wielmoeren of wielschroeven van een vervangen wiel na 50 km aandraaien. Hierbij de volgorde aanhouden die in Afb. 47 wordt weergegeven.
- Als er nieuwe of pas gelakte velgen worden gebruikt, dan de wielmoeren of wielschroeven extra na ca. 1.000 tot 5000 km aandraaien. Hierbij de volgorde aanhouden die in Afb. 47 wordt weergegeven.
- Bij stilstand of langere standtijden drukpunten op banden en wiellagers voorkomen:  
Het voertuig zo opbikken dat de wielen zijn ontlast of het voertuig om de 4 weken zo bewegen dat de stand van de wielen verandert.

## 14.2 Keuze van de banden



- ▶ De verkeerde bandenkeuze kan tijdens de rit beschadiging van de banden tot en met klappen tot gevolg hebben.



- ▷ Als er banden worden gemonteerd die niet voor het voertuig zijn toegestaan, kan de vergunning voor het voertuig en daarmee de verzekeringsdekking vervallen. De geautoriseerde dealer of het servicepunt adviseert u graag.

De voor uw voertuig vrijgegeven bandenmaten staan in de voertuigpapieren of kunnen bij de geautoriseerde dealers of servicepunten worden opgevraagd. Elke band moet bij het voertuig passen, waaraan hij aangebracht wordt. Dit geldt in eerste instantie voor de afmetingen van de buitenkant (diameter, breedte), die door de genormeerde maataanduiding worden aangegeven. Daarnaast moet de band aan de eisen van het desbetreffende voertuig voldoen met betrekking tot gewicht en snelheid.

Bij het gewicht wordt van de toegestane maximale asbelasting uitgegaan, die over twee banden wordt verdeeld. De maximale draagkracht van een band blijkt uit zijn load-index (= LI, getal voor draagkracht).



De hoogste snelheid die voor een band is toegestaan (bij volle draagkracht) wordt door zijn speed-index (= GSY, snelheidssymbool) aangegeven. Load-index en speed-index vormen samen de code voor het gebruik van een band. Ze zijn bestanddeel van de volledige, genormeerde aanduiding die op elke band zelf staat. Deze aanduidingen op de band moeten met die in de voertuigpapieren overeenkomen.

### 14.3 Aanduidingen op de band

215/70 R 15C  
109/107 Q (voorbeeld)

Naam	Verklaring
215	Breedte van de band in mm
70	Verhouding hoogte tot breedte van de band in procent
R	Bandentype (R = radiaal)
15	Velgdiameter in inch
C	Commercial (Transporter)
109	Getal draagkracht enkele banden
107	Getal draagkracht dubbele banden
Q	Snelheidssymbool (Q = 160 km/u)

### 14.4 Omgang met banden

- Over stoepranden in een stompe hoek rijden. De band kan anders aan de zijkant ingeklemd worden. Het rijden over een stoeprand in een spitse hoek kan tot beschadiging van de band en als gevolg daarvan tot klappen van de band leiden.
- Over hoogliggende riooldeksels langzaam rijden. De band kan anders ingeklemd worden. Het snel rijden over een hoogliggende riooldeksel kan tot beschadiging van de band en als gevolg daarvan tot klappen van de band leiden.
- Schokdempers regelmatig laten controleren. Het rijden met slechte schokdempers leidt tot duidelijk verhoogde slijtage.
- Neem bij ongelijkmatige profielslijtage contact op met de klantenservice.
- De banden niet reinigen met hogedrukreiniger. De banden kunnen binnen een paar seconden sterk beschadigd worden en als gevolg daarvan klappen.
- Rijd efficiënt om de banden langer mee te laten gaan. Hard remmen, start met plankgas en ritten op slechte straten vermijden.

### 14.5 Aandraaimoment

Basisvoertuig Ford

Schroefmaat	Aandraaimoment
M14 x 1,5	204 Nm

## 14.6 Bandenspanning



- ▶ Een te lage bandenspanning leidt tot oververhitting van de band. Dit kan zware schade in de band tot gevolg hebben.
- ▶ Regelmatig voor het begin van de rit of iedere 2 weken de bandenspanning controleren. Een verkeerde bandenspanning veroorzaakt overmatige slijtage en kan de banden beschadigen of zelfs doen klappen. Het voertuig kan uit controle raken.
- ▶ Alleen ventielen gebruiken die voor de voorgeschreven bandenspanning zijn toegelaten.

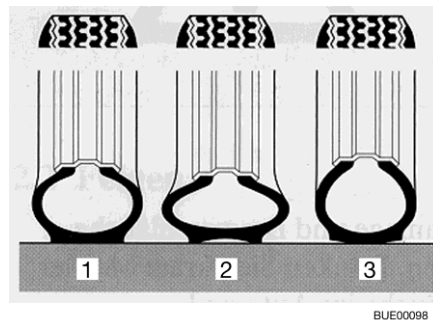


- ▷ Bandenspanning controleren bij koude banden. Een verhoogde bandenspanning bij warme banden niet reduceren.

De draagkracht en daarmee de houdbaarheid van een band hangt direct samen met de bandenspanning. Lucht is een vluchtig medium, dat onvermijdelijk ook uit de banden ontsnapt.

Als vuistregel kan ervan uitgegaan worden, dat bij een gevulde band na twee maanden een spanningsverlies van 0,1 bar optreedt. Om schade of klappen van de banden te vermijden, de bandenspanning regelmatig controleren.

Afhankelijk van de bandenspanning verandert het draagvlak van de band.



- 1 Juiste bandenspanning
- 2 Te lage bandenspanning
- 3 Te hoge bandenspanning

Afb. 48 Draagvlak van de band



- ▷ De opgaven van de bandenspanningswaarden gelden voor beladen voertuigen bij koude banden.
- ▷ Bij warme banden is de spanning hoger dan bij koude banden. De juiste spanning daarom bij koude banden controleren.
- ▷ Opgave van de spanning in bar.

De voertuigen worden voortdurend aan de laatste stand van de techniek aangepast. Het is mogelijk, dat er in deze tabel nog geen rekening is gehouden met nieuwe bandenmaten. In dit geval stelt de dealer u de nieuwste waarden gaarne ter beschikking.

Bandenmaat	Bandenspanning in bar
215/65 R 16 C	4
215/60 R 17 C	4

## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk staan instructies voor mogelijke storingen aan uw voertuig. De storingen zijn met hun mogelijke oorzaak en een suggestie voor de remedie vermeld.

De vermelde storingen kunnen zonder een uitgebreide vakkennis en in slechts enkele handelingen worden verholpen. Als de suggesties tot remedie die in deze gebruiksaanwijzing staan, niet helpen, moet een erkende werkplaats de oorzaak van de storing zoeken en verhelpen.

### 15.1 Reminstallatie



- ▶ Gebreken aan de reminstallatie meteen laten verhelpen door een geautoriseerde werkplaats.

### 15.2 Elektrische installatie



- ▷ Bij het vervangen van de woonruimteaccu alleen accu's van dezelfde bouwwijze en dezelfde capaciteit gebruiken.



- ▷ Voor het vervangen van de zekeringen zie hoofdstuk 9.

Storing	Oorzaak	Remedie
Binnenverlichting werkt niet	Verlichtingsmiddel, stekerverbinding of bedrading defect	Klantenservice opzoeken
Geen 230-V-voorziening bij ondanks aansluiting	230-V-beveiligingsautomaat is geactiveerd	230-V-beveiligingsautomaat inschakelen
Startaccu of woonruimteaccu wordt bij aansluiting op 230 V niet opgeladen	Platte Jumbo-zekering aan de startaccu of aan de woonruimteaccu defect	Platte Jumbo-zekering aan de startaccu of aan de woonruimteaccu vervangen
	Geen netspanning aanwezig	Beveiligingsautomaat in het voertuig inschakelen
	Elektroblok is oververhit	Omgevingstemperatuur te hoog of ventilatie van elektroblok belemmerd
	Er zijn teveel verbruikers ingeschakeld	Onnodige verbruikers uitschakelen
	Laadmodule in het elektroblok defect	Klantenservice opzoeken
Woonruimteaccu wordt door het voertuig niet opgeladen	Zekering van dynamo klem D+ defect	Zekering vervangen
	Scheidingsrelais in het elektroblok defect	Klantenservice opzoeken

Storing	Oorzaak	Remedie
Controlelicht 12 V brandt niet	12-V-voorziening uitgeschakeld	12-V-voorziening inschakelen
	Accu-scheidingsschakelaar op elektroblok uitgeschakeld	Accu-scheidingsschakelaar inschakelen
	Startaccu of woonruimteaccu niet geladen	Startaccu of woonruimteaccu laden
	Scheidingsrelais in het elektroblok defect	Klantenservice opzoeken
	Platte zekering aan de woonruimteaccu defect	Platte zekering aan de woonruimteaccu vervangen
12-V-voorziening werkt niet	12-V-voorziening uitgeschakeld	12-V-voorziening inschakelen
	Accu-scheidingsschakelaar op elektroblok uitgeschakeld	Accu-scheidingsschakelaar inschakelen
	Woonruimteaccu is ontladen	Woonruimteaccu laden
	Platte Jumbo-zekering aan de woonruimteaccu defect	Platte Jumbo-zekering aan de woonruimteaccu vervangen
	Scheidingsrelais in het elektroblok defect	Klantenservice opzoeken
12-V-voorziening werkt niet bij 230-V-gebruik	12-V-voorziening uitgeschakeld	12-V-voorziening inschakelen
	Accu-scheidingsschakelaar op elektroblok uitgeschakeld	Accu-scheidingsschakelaar inschakelen
	230-V-beveiligingsautomaat is geactiveerd	Klantenservice opzoeken
	Laadmodule in het elektroblok defect	Klantenservice opzoeken
	Platte Jumbo-zekering aan de woonruimteaccu defect	Platte Jumbo-zekering aan de woonruimteaccu vervangen
230-V-controlelicht brandt niet, hoewel 230-V-netspanning aangesloten is	Netaansluiting heeft geen spanning	Externe netaansluiting controleren
	230-V-beveiligingsautomaat voor elektroblok is geactiveerd of uitgeschakeld	230-V-beveiligingsautomaat terugzetten

Storing	Oorzaak	Remedie
Geen spanning op een aangesloten gebruiker	Zelfherstellende poly-switch-zekering is geactiveerd	Stekkerverbindingen en bekabeling controleren; 12-V-voorziening ca. 2 minuten lang uitschakelen, dan weer inschakelen
	Zelfherstellende poly-switch-zekering is meermaals geactiveerd (driemaal), systeem heeft betreffende uitgang permanent uitgeschakeld	Oorzaak van polyswitch-activering verhelpen Langdurige uitschakeling opheffen (12-V-voorziening voor woonruimte inschakelen, draaiknop indrukken en tenminste 3 seconden ingedrukt houden)
Startaccu wordt bij 12-V-gebruik ontladen	Scheidingsrelais in het elektroblok defect	Klantenservice opzoeken
	Accu-scheidingschakelaar op elektroblok uitgeschakeld	Accu-scheidingschakelaar inschakelen
Geen spanning op de woonruimteaccu	Woonruimteaccu is ontladen	Woonruimteaccu direct opladen  ▷ Diepontlading is schadelijk voor de accu.  Wanneer het voertuig langere tijd stilstaat, de woonruimteaccu vol laden De ontlading vindt plaats door stille verbruikers (zie hoofdstuk 9)
Acculading door zonnemodule werkt niet	Storing in elektrische verbinding met zonnemodule	Stekkerverbindingen en bekabeling controleren
	Zekering defect	Zekering op elektroblok vervangen
	Zonneregelaar defect	Klantenservice opzoeken
Woonruimteaccu wordt overladen ("kookt")	Accu-keuzeschakelaar verkeerd ingesteld	Accu-keuzeschakelaar omzetten
	Laadsensor of relais defect	Platte Jumbo-zekering van de woonruimteaccu uittrekken, vervolgens klantenservice opzoeken

### 15.3 Gasinstallatie



- ▶ Bij een defect aan de gasinstallatie (gaslucht, hoog gasverbruik) bestaat explosiegevaar! Onmiddellijk de hoofdafsluitkraan op de gasfles sluiten. Ramen en deuren openen en goed ventileren.
- ▶ Bij een defect aan de gasinstallatie: Niet roken, geen open vuur en geen elektrische apparaten (lichtschakelaar enz.) bedienen. Dichtheid gasvoerende delen en leidingen met lekzoek-spray controleren. Niet met open vuur controleren.
- ▶ Defect aan de gasinstallatie door een geautoriseerde werkplaats laten verhelpen.

Storing	Oorzaak	Remedie
Geen gas	Gasfles leeg	Gasfles vervangen
	Gasafsluitkraan gesloten	Gasafsluitkraan openen
	Hoofdafsluitkraan op de gasfles gesloten	Hoofdafsluitkraan op de gasfles openen
	Buitentemperatuur te laag (-42 °C bij propaangas, 0 °C bij butaangas)	Wachten tot buitentemperatuur hoger wordt
	Inbouwapparaat defect	Klantenservice opzoeken

### 15.4 Kookplaat

Storing	Oorzaak	Remedie
Ontstekingsbeveiligingen reageren niet (vlam brandt na het loslaten van de regelgreep niet)	Te korte opwarmtijd	Na ontsteking de regelgreep ca. 15 tot 20 seconden ingedrukt houden
	Ontstekingsbeveiliging defect	Klantenservice opzoeken
Vlam dooft bij de lage instelling	Ontstekingsbeveiligingsvoeler niet correct	Ontstekingsbeveiligingsvoeler correct instellen (niet buiten). De sensorpunt moet 5 mm boven de brander uitsteken. De hals van de voeler mag niet meer dan 3 mm verwijderd zijn van de branderkrans; evt. contact opnemen met de klantenservice

### 15.5 Verwarming, boiler

Bij een defect de dichtstbijzijnde servicewerkplaats van het betreffende apparaat informeren. Bij de papieren van het apparaat zit een adressenlijst. Alleen geautoriseerde vaklieden mogen het apparaat repareren.

## 15.6 Watervoorziening

Storing	Oorzaak	Remedie
Lekwater in voertuig	Lekkage	Plaats van lekkage opsporen, waterleidingen opnieuw vastklemmen
Geen water	Watertank leeg	Drinkwater bijvullen
	Aftapkraan niet gesloten	Aftapkraan sluiten
	12-V-voorziening uitgeschakeld	12-V-voorziening inschakelen
	Schakelaar voor waterpomp uitgeschakeld	Waterpomp inschakelen
	Zekering van de waterpomp defect	Zekering op elektroblok vervangen
	Waterpomp defect	Waterpomp (laten) vervangen
	Waterleiding geknikt	Waterleiding recht leggen of vervangen
	Elektroblok defect	Klantenservice opzoeken
Indicatie voor afvalwater en water geeft een onjuiste waarde aan	Meetsonde in afvalwatertank of watertank vervuild	Afvalwatertank/watertank reinigen
	Meetsonde defect	Meetsonde vervangen
Afvalwatertank kan niet worden geleegd	Aftapkraan verstopt	Reinigingsdeksel van afvalwatertank openen en afvalwater weg laten lopen. Afvalwatertank goed spoelen
Uitloop bij ééngreepsmengkraan verstopt	Perlator verkalkt	Perlator verwijderen, in water met azijn ontkalken (alleen bij producten van metaal)
Vertroebeling van het water	Vervuild water bijgevuld	Watertank mechanisch en chemisch reinigen, daarna ontsmetten en met overvloedig drinkwater doorspoelen
	Sediment in watertank of in de waterinstallatie	Waterinstallatie mechanisch en chemisch reinigen, daarna ontsmetten en met overvloedig drinkwater doorspoelen

Storing	Oorzaak	Remedie
Smaak- en reukveranderingen van het water	Vervuild water bijgevuld	Waterinstallatie mechanisch en chemisch reinigen, daarna ontsmetten en met overvloedig drinkwater doorspoelen
	Per ongeluk brandstof in de watertank gevuld	Waterinstallatie mechanisch en chemisch reinigen, daarna ontsmetten en met overvloedig drinkwater doorspoelen. Indien zonder resultaat: Vakkundige werkplaats raadplegen
	Microbiologische afzettingen in de waterinstallatie	Waterinstallatie mechanisch en chemisch reinigen, daarna ontsmetten en met overvloedig drinkwater doorspoelen
Afzettingen in de watertank en/of in watervoerende componenten	Te lange verblijfsduur van het water in de watertank en in de watervoerende componenten	Waterinstallatie mechanisch en chemisch reinigen, daarna ontsmetten en met overvloedig drinkwater doorspoelen

## 15.7 Opbouw

Storing	Oorzaak	Remedie
Luikenscharnieren/deurscharnieren draaien zwaar	Luikenscharnieren/deurscharnieren niet/onvoldoende gesmeerd	Luikenscharnieren/deurscharnieren met zuurvrij en harsvrij vet smeren



- ▷ Voor reserveonderdelen staan de geautoriseerde dealers en servicepunten ter beschikking.



Model	Zitplaatsen	Slaapplaatsen	Externe afmetingen L / B / H (in cm)
Copa	max. 6*	2 / 4**	497 / 192 / 209

\* 3e/4e en 5e/6e zitplaats optioneel bij Holiday-versie, Bus-versie of als afzonderlijke optie

\*\* 3e en 4e slaapplaats optioneel bij Holiday-versie

Verdere informatie over technische gegevens aan de voertuigpapieren resp. de gebruiksaanwijzing van het basisvoertuig ontlelen.



## Hoofdstukoverzicht

In dit hoofdstuk vindt u nuttige tips voor de reis.

Aan het einde van het hoofdstuk vindt u een checklist, waarin de belangrijkste uitrustingen en voorwerpen voor de reis kunnen worden gevonden.

### 17.1 Verkeersbepalingen in het buitenland



- ▷ De chauffeur is verplicht om zich voor de reis te informeren over de verkeersbepalingen in de landen waar de reis doorheen voert. Informatie is te verkrijgen bij de automobiellclubs of de vertegenwoordigende instanties van het land.
- ▷ In enkele Europese landen moeten waarschuwingsvesten worden gedragen, als buiten de bebouwde kom in geval van pech of bij ongevallen het voertuig wordt verlaten.
- ▷ In veel landen gelden bepaalde en ten dele andere voorschriften en regels (bijv. andere waarschuwingsborden voor houders aan de achterkant, verplichting tot meenemen van alcoholtester, reservelampen, waarschuwingsvesten, toegelaten grootte van jerrycans). De chauffeur moet voor de rit informatie inwinnen over deze regelingen.
- ▷ De recentste informatie is over het algemeen op de websites van nationale autoclubs te vinden.

De informatie over de verkeersbepalingen is erg belangrijk, omdat in geval van schade het recht van het betreffende land geldt. Voor de eigen veiligheid bij reizen naar het buitenland altijd de volgende punten in acht nemen:

- De verzekeringspapieren meenemen.
- Bij ongelukken in elk geval door de politie een proces-verbaal laten opmaken.
- Geen documenten ondertekenen, die niet volledig zijn gelezen en begrepen.

### 17.2 Hulp op de Europese wegen



- ▷ Voordat u op reis gaat nationale telefoonnummers voor hulp onderweg en de politie noteren. In vele landen geldt het centrale noodnummer 112 (zonder kengetal).
- ▷ Bij voorkeur een lijst samenstellen met belangrijke telefoonnummers voor de landen waar u doorheen reist en deze in het voertuig bewaren.

Automobiellclubs in eigen land of het land waarin u reist helpen u graag verder.

### 17.3 Gasvoorziening in Europese landen



- ▷ In Europa bestaan er verschillende aansluitsystemen voor gasflessen. Het vullen of vervangen van de eigen gasflessen is in het buitenland niet altijd mogelijk. Laat u voor u op reis gaat informeren, bijv. bij de automobielclub of door de vakbladen, over de aansluitsystemen in uw gastland.

#### Algemene tips

De volgende instructies altijd in acht nemen:

- Alleen met volle gasflessen op vakantie gaan.
- Maximaal mogelijke capaciteit aan gasflessen gebruiken.
- Adaptersets (verkrijgbaar in de campinghandel) voor het vullen van de gasflessen in het buitenland alsmede voor het aansluiten van de gasdrukregelaar aan buitenlandse gasflessen meenemen.
- In de koude seizoenen op vulling met propaangasgehalte letten (butaan neemt geen gasvorm meer aan onder 0 °C).
- Blauwe flessen van de firma Campingaz gebruiken (wereldwijd verkrijgbaar). De gasflessen alleen met een veiligheidsventiel gebruiken.
- Als er buitenlandse flessen worden gebruikt, de gaskast controleren of de gasflessen erin passen. Buitenlandse flessen zijn niet altijd even groot als de eigen gasflessen.
- De website [www.mylpg.eu](http://www.mylpg.eu) biedt een overzicht van gasaanbieders in Europa.

### 17.4 Bepalingen m.b.t. tol in Europese landen

In veel Europese landen bestaat tegenwoordig een tolplicht. De bepalingen voor de tol en de wijze van heffing zijn zeer verschillend. Onwetendheid beschermt echter niet tegen bekeuring en de bekeuringen kunnen behoorlijk hoog zijn.

Zoals bij de verkeersbepalingen is de chauffeur verplicht, voor de reis informatie in te winnen over de modaliteiten van de tol. Zo is bijvoorbeeld in Oostenrijk bij motorvoertuigen van meer dan 3,5 t totaal gewicht het vignet niet meer voldoende. Er moet een zogenaamde "Go-Box" worden gekocht en geladen.

Informatie is verkrijgbaar bij alle automobielclubs of in het internet.



- ▷ Voorruiters met solar filter kunnen de foutloze werking van automatische afschrijvingsystemen (bijv. Go-Box) verhinderen. Hiermee moet bij de aankoop van de apparaten rekening worden gehouden (bijv. Split-Go-Box).

## 17.5 Tips voor veilig overnachten onderweg

Bedachtzaam handelen is de beste maatregel voor een veilige nacht in de camper.

Het risico van diefstal wordt tot een minimum gereduceerd als de volgende basisregels in acht worden genomen:

- Tijdens het hoogseizoen niet op parkeerplaatsen langs de snelweg overnachten, die aan typische vakantieroutes liggen.
- Meerdere voertuigen op een plek zorgen niet per se voor bescherming tegen diefstal. Het eigen gevoel over de standplaats laten beslissen.
- Ook voor slechts één overnachting een campingplaats zoeken.
- Bij overnachten in het open veld vluchtmogelijkheid vrijhouden. De weg naar de bestuurdersstoel moet vrij zijn. De contactsleutel moet binnen handbereik liggen.
- Alleen waardevolle spullen meenemen die onderweg per se nodig zijn. Waardevolle spullen als dit mogelijk is in een kleine safe opbergen en niet direct in de buurt van ramen of deuren neerleggen.
- Het voertuig altijd afsluiten.

## 17.6 Tips voor winterkampeers

De volgende tips dragen ertoe bij dat winterkamperen aangename herinneringen achterlaat.

- Staanplaats op tijd reserveren. Goede wintercampings zijn vaak al snel volgeboekt.
- Niet zonder winterbanden starten.
- Sneeuwkettingen meenemen.
- Staanplaats doordacht kiezen. Op de ondergrond letten. Sneeuw en ijs kunnen eventueel dooien.
- Als het voertuig is opgesteld, handrem loszetten om bevriezen te voorkomen.
- Sneeuwwallen mogen nooit ingebouwde ventilatieopeningen afdekken.
- De ingebouwde ventilatieopeningen sneeuw- en ijsvrij houden.
- Op goede luchtcirculatie letten. Een goede luchtcirculatie vermijdt vocht en de woonruimte kan makkelijker verwarmd worden.
- De ramen van de bestuurderscabine met enkele beglazing met isoleermatten afdekken, zodat er geen plekken zijn waar de koude makkelijk binnen kan dringen.
- De instructies in sectie "Gasvoorziening in Europese landen" in acht nemen.
- Voor de gasinstallatie een systeem met twee gasflessen met omschakelautomaat gebruiken, zodat de voorraad niet tijdens de nacht opraakt.
- Gasinstallatie alleen met propaangas gebruiken.
- De ruimte achter de verwarming niet als opbergruimte gebruiken.
- In het voertuig nooit katalysator-kachels of infraroodstralers die op gas werken gebruiken aangezien deze zuurstof aan de ruimte onttrekken voor de verbranding.
- 230-V-voedingskabel zo aanleggen, dat de leiding niet vast kan vriezen of beschadigd kan worden (bijv. bij wegruimen van sneeuw).
- Als het hevig sneeuwt, regelmatig de sneeuw van het dak van het voertuig verwijderen. Enkele centimeters poedersneeuw dienen ter isolatie, maar natte sneeuw vormt snel een overmatige belasting.
- Voor de terugreis de sneeuw op het dak compleet verwijderen, zodat achteropkomend verkeer geen hinder ondervindt van sneeuw die van het dak afwaait.

## 17.7 Reischecklists

De volgende checklists helpen om belangrijke dingen niet thuis te vergeten, ook al is misschien niet alles nodig wat in deze checklists staat.



- ▷ De reisdocumenten (bijv. papieren en informatie) en de technische toestand van het voertuig niet pas kort voor de reis controleren. Het tijdig plannen en nakijken van de documenten maakt vakantie vanaf het begin mogelijk.

	✓	Voorwerp	✓	Voorwerp	✓	Voorwerp
<b>Keukengedeelte</b>		Dweil		Afwasmiddel		Saladebestek
		Bestek		Theedoeken		Snijplank
		Vleesvork		Glazen		Spoelborstel
		Blikopener		Grillbestek		Spoeldoeken
		Ijsblokjesvorm		Kurkentrekker		Lucifers
		Aansteker		Keukenpapier		Thermosfles
		Flessenopener		Afvalzakken		Potten
		Vershoudbakjes		Pannen		
		Servies		Roerlepels		
<b>Bad/Sanitair</b>		Handdoeken		Sanitairproducten		Toiletpapier
		Sanitaire artikelen		Toiletborstel		Beker voor tandenpoetsen
<b>Woonruimte</b>		Afvalemmer		Kaarten		Rugzak
		Autoatlas		Bezem		Slaapzakken
		Badhanddoeken		Blik		Schrijfgerei
		Badschoenen		Kaarsen		Schoenen
		Batterijen		Kleerhangers		Schoenpoetsproducten
		Beddengoed		Kleerborstel		Sportuitrusting
		Zak voor vuile was		Hoofdkussens		Stofzuiger
		Boeken		Landkaart		Zaklamp
		Campinggids/Lijst met standplaatsen		Medicijnen		Zakmes
		Verrekijker		Mobiele telefoon		Tafelkleed
		Brandblusser		Naaigerei		Drinkfles
		Gasfles		Regenkleding		Wasknijpers
		Insectenlamp		Reisapotheek		Waslijnen
		Insectwerende producten		Reisgids		

**Voertuig/Gereedschap**

✓	Voorwerp	✓	Voorwerp	✓	Voorwerp
	Afvaljerrycan		Gasslang		Sneeuwkettingen (winter)
	Adaptercontactdoos		Weefselband		Schroevendraaier
	CEE-adapter		Gietkan voor drinkwater		Stroomcontroleur
	Draad		Kabelhaspel		Wielkeggen
	Reservewiel		Lijm		Verbandtrommel
	Reservelampen		Combinatietang		Wagenkrik
	Reservezekeringen		Compressor		Gevarendriehoek
	Hamer		Ogen		Waarschuwingspaneel
	Gaffelsleutel		Slangadapter		Waarschuwingvest(en)
	Gasvuladapter		Slangklemmen		Waarschuwingknipperlicht

**Buitenbereik**

	Afspankoord		Campingtafel		Slot
	Blaasbalg		Bagagespin		Snoer
	Campingstoelen		Grill		Tentharingen/spanbanden

**Documenten**

	Adressenlijst		Autopapieren		Reispas
	Aanmeldingsbevestiging(en)		Rijbewijs		Reis- en kredietbrief
	Allergiepas		Inentingspas		Verzekeringpapieren
	Gebruiksaanwijzingen		Creditcard		Vignet/tolkaart
	Gebruiksaanwijzing voor medicijnen		Paspoort		Visum





12-V-boordnet.....	52
12-V-voorziening.....	52
Inschakelen.....	59
Storingsopsporing.....	90
230-V-aansluiting.....	33, 62
Storingsopsporing.....	89
230-V-boordnet.....	62
230-V-voorziening zie 230-V-aansluiting.....	62
230-V-zekeringenkast.....	66

## A

Aanbouwonderdelen zie speciale uitvoeringen.....	14
Aandraaimoment, wielen.....	87
Aanduidingen op de band.....	87
Aanhangerkoppeling.....	23
Met afneembare trekhaak.....	23
Aansluitkabel zie 230-V-aansluiting.....	62
Aanwijzingsstickers.....	83
Aardlekschakelaar.....	62
Controleren.....	66
Accu zie startaccu en woonruimteaccu.....	53
Accubewaking.....	58
Accu-keuzeschakelaar.....	58
Accu-scheidingsschakelaar.....	57
Achterasbelasting.....	23
AdBlue, bijvullen.....	32
Afvalwatertank.....	73
Storingsopsporing.....	93
Verzorging.....	78
Afvoer.....	
Afvalwater.....	6
Fecaliën.....	6
Huisvuil.....	6
Aparte zitting.....	30

## B

Banden.....	
Algemene instructies.....	85
Bandenkeuze.....	86
Bandenspanning.....	88
Kenmerk.....	87
Omgang met.....	87
Overmatige slijtage.....	15, 24, 85, 88
Basisuitrusting.....	20
Belading.....	23
Belading zie ook bijlading.....	23
Bepalingen m.b.t. tol in Europese landen.....	98
Bestuurdersstoel.....	30
Beveiligingsautomaat.....	66
Bijkomende uitrusting.....	21

Bijlading.....	19
Berekening.....	22
Samenstelling.....	20
Voorbeeld berekening.....	22
Bijlading zie ook belading.....	19
Binnendeur, storingsopsporing.....	94
Binnenverlichting, storingsopsporing.....	89
Brand.....	
Bestrijding.....	13
Handelen bij.....	13
Voorkomen.....	13
Brandstofvulopening.....	32
Brandveiligheid.....	13
Buitenaansluiting zie 230-V-aansluiting.....	33
Buitenverlichting.....	24
Butaangas.....	17, 46

## C

Campinggasflessen, gebruiken.....	18, 47
Capaciteit van de accu.....	52
Chassisnummer.....	83
Checklist.....	
Verkeersveiligheid.....	24
Voor de reis.....	100
Voor het rijden.....	24
Condenswater.....	36
Condenswater aan de schroefverbindingen aan de bodem van het voertuig.....	36
Controles officiële.....	81
Controles zie checklist.....	24
Controletermijnen.....	81
Conventionele belasting.....	21

## D

Daadwerkelijke massa.....	20
Dealers.....	83
Deuren.....	
Ingang deur.....	35
Storingsopsporing.....	94
Dichtheidsgarantie.....	
Bewijs controle op lekkage.....	11
Bürstner-garantievoorwaarden.....	9
Controle op lekkage (bewijsstukken).....	12
Voertuiggegevens.....	11
Diepontlading.....	51
Drinkwatervulopening.....	72
Dubbele zitbank.....	30
Ombouwen om op te slapen.....	39

## Trefwoordenlijst

---

### E

Eerste ingebruikname .....	19
Elektrische installatie	
230-V-aansluiting, storingsopsporing .....	89
Storingsopsporing .....	89
Veiligheidsinstructies .....	18
Verklaring van de begrippen .....	51
Elektroblok (EBL 119) .....	56
Inbouwplaats .....	57
Taken .....	57

### F

FI-schakelaar zie aardlekschakelaar .....	66
Fornuis zie gaskooktoestel .....	68

### G

Gasafsluitkraan .....	49
Gasdrukregelaar, schroefverbindingen .....	47
Gasflessen	
Veiligheidsinstructies .....	17, 46
Vervangen .....	48
Gasinstallatie	
Algemene instructies .....	16
Defect .....	16, 45, 92
Geen gas .....	92
Storingsopsporing .....	92
Gaskast .....	17, 46, 49
Gaskooktoestel	
Inschakelen .....	69
Storingsopsporing .....	92
Uitschakelen .....	69
Gaslucht .....	16, 45, 92
Gasvoorziening in Europese landen .....	98
Gebruik van een aanhanger .....	16
Algemene instructies .....	23
Veiligheidsinstructies .....	16

### H

Handrem .....	33
Aantrekken .....	14
Hef-slaapdak .....	41, 78
Hogedrukreiniger, wassen met .....	75
Hoofdschakelaar 12 V .....	59
Hoofdsteunen .....	31
Hoog gasverbruik .....	16, 45, 92
Hor	
Aanbrengen .....	35
Openen .....	35
Hulp op de Europese wegen .....	97

### I

Inbouwapparatuur .....	67
Gebruiksaanwijzingen .....	14
Ingangsdeur .....	35
Hor .....	35
Inspecties .....	81
Inspectiewerkzaamheden .....	81
Isofix-bevestiging .....	29

### K

Kabelhaspel .....	62
Koelbox .....	70
Kunstmatige ventilatie .....	14, 36

### L

LED-lichtbalken .....	38
Leeg gewicht .....	20
Lekwater in voertuig .....	93

### M

Massa in rijklare toestand .....	20, 22
Meubelluiken, storingsopsporing .....	94
Milieu-instructies .....	6
Mobiele lamp .....	38

### O

Officiële controles .....	81
Ombouw slapen .....	39
Omgang met banden .....	87
Onderhoudswerkzaamheden .....	82
Oplegdruk .....	23
Oprijblokken .....	33
Opstelling van de zitplaatsen .....	31
Overladen .....	23
Overnachten, onderweg .....	99

### P

Paneel (LT 100) .....	59
Hoofdschakelaar 12 V .....	59
Passagiersstoel .....	30
Peesprofiel voor zonnezeil .....	44
Persoonlijke uitrusting .....	21
Propaangas .....	17, 46

### R

Reinigen zie verzorging .....	75
Reinigen, watertank .....	76
Reischecklists .....	100
Reminstallatie, storingsopsporing .....	89

Remmen .....	28		
Controleren .....	28, 89		
Reserveonderdelen .....	82		
Rijden met de camper .....	27		
Rijsnelheid .....	27		
Rustspanning .....	51		
Ruststroom .....	51		
<b>S</b>			
Sanitaire inrichting .....	71		
Serienummer .....	83		
Sleutelset .....	19		
Slot			
Deuren .....	35		
Drinkwatervulopening .....	72		
Sneeuwkettingen .....	24		
Speciale uitvoeringen			
Beschrijving .....	5		
Kenmerk .....	5		
Veiligheidsinstructies .....	14		
Standkachel op diesel .....	67		
Inschakelen .....	68		
Startaccu			
Laden .....	55		
Storingsopsporing .....	89		
Storingsopsporing			
12-V-voorziening .....	90		
230-V-aansluiting .....	89		
Accu .....	89		
Binnendeur .....	94		
Elektrische installatie .....	89		
Gasinstallatie .....	92		
Gaskooktoestel .....	92		
Meubelluiken .....	94		
Opbouw .....	94		
Reminstallatie .....	89		
Startaccu .....	89		
Verwarming .....	92		
Watervoorziening .....	93		
Woonruimteaccu .....	89		
Symbolen			
Voor instructies .....	5		
<b>T</b>			
Tafel .....	37		
Tankdeksel zie brandstofvulopening .....	32		
Tanken .....	32		
Technisch toegelaten totale massa .....	20, 22		
Toebehoren, aanbouw .....	14		
Toegelaten totaalgewicht zie technisch toegelaten totale massa .....	19		
Typeplaatje .....	83		
<b>U</b>			
Uitwendige verzorging .....	75		
<b>V</b>			
Veiligheidsgordels .....	28		
Juist dragen .....	29		
Veiligheidsinstructies .....	13		
Brandveiligheid .....	13		
Elektrische installatie .....	18		
Gebruik van een aanhanger .....	16		
Verkeersveiligheid .....	14		
Waterinstallatie .....	18		
Velgtype .....	85		
Ventileren .....	36		
Verkeersbepalingen in het buitenland .....	97		
Verkeersveiligheid .....	24		
Checklist .....	24		
Instructies .....	14		
Verstikkingsgevaar .....	14, 36		
Verwarming .....	67		
Storingsopsporing .....	92		
Verzorging .....	75		
Afvalwatertank .....	78		
Hogedrukreiniger, wassen met .....	75		
In de winter .....	79		
Uitwendige verzorging .....	75		
Wassen .....	76		
Waterinstallatie .....	76		
Waterleidingen .....	77		
Watertank .....	76		
Voertuig, wassen .....	76		
Voor het rijden .....	19		
Vorstgevaar .....	71		
<b>W</b>			
Waarschuingsstickers .....	83		
Wassen met hogedrukreiniger .....	75		
Waterinstallatie			
Drinkwatervulopening .....	72		
Ontsmetten .....	77		
Reinigen .....	76		
Veiligheidsinstructies .....	18		
Verzorging .....	76		
Waterleidingen, reinigen .....	77		
Waterpomp .....	71		
Watertank			
Reinigen .....	76		
Water, aftappen .....	73		
Watertank zie ook waterinstallatie .....	72		
Watervoorziening			
Algemeen .....	71		
Storingsopsporing .....	93		

## Trefwoordenlijst

---

Wegenwacht in Europa.....	97
Wiel vervangen.....	85
Aandraaimoment.....	87
Wintercamping.....	99
Wintergebruik.....	79
Winterverzorging.....	79
Woonruimteaccu	
Inbouwplaats.....	53
Instructies.....	53
Ontlading.....	54
Storingsopsporing.....	89, 91

### Z

Zekering 230 V.....	66
Inbouwplaats.....	66
Zekeringen.....	64
Op het EBL.....	65
Voor startaccu en accubooster.....	65
Voor woonruimteaccu.....	65
Zekering 230 V.....	62, 66
Zekeringen 12 V.....	64
Zekeringen 12 V.....	64
Zekeringenkast.....	66





**Bürstner GmbH & Co. KG**

Weststraße 33  
D-77694 Kehl / Rhein  
Tel. +49 7851 / 85 - 0  
Service-Hotline 85-950  
Fax +49 7851 / 85 - 201  
service@buerstner.com

**Bürstner Service-Center**

Elsässer Straße 80  
D-77694 Kehl / Neumühl

[www.buerstner.com](http://www.buerstner.com)



3300756 - 07.2021